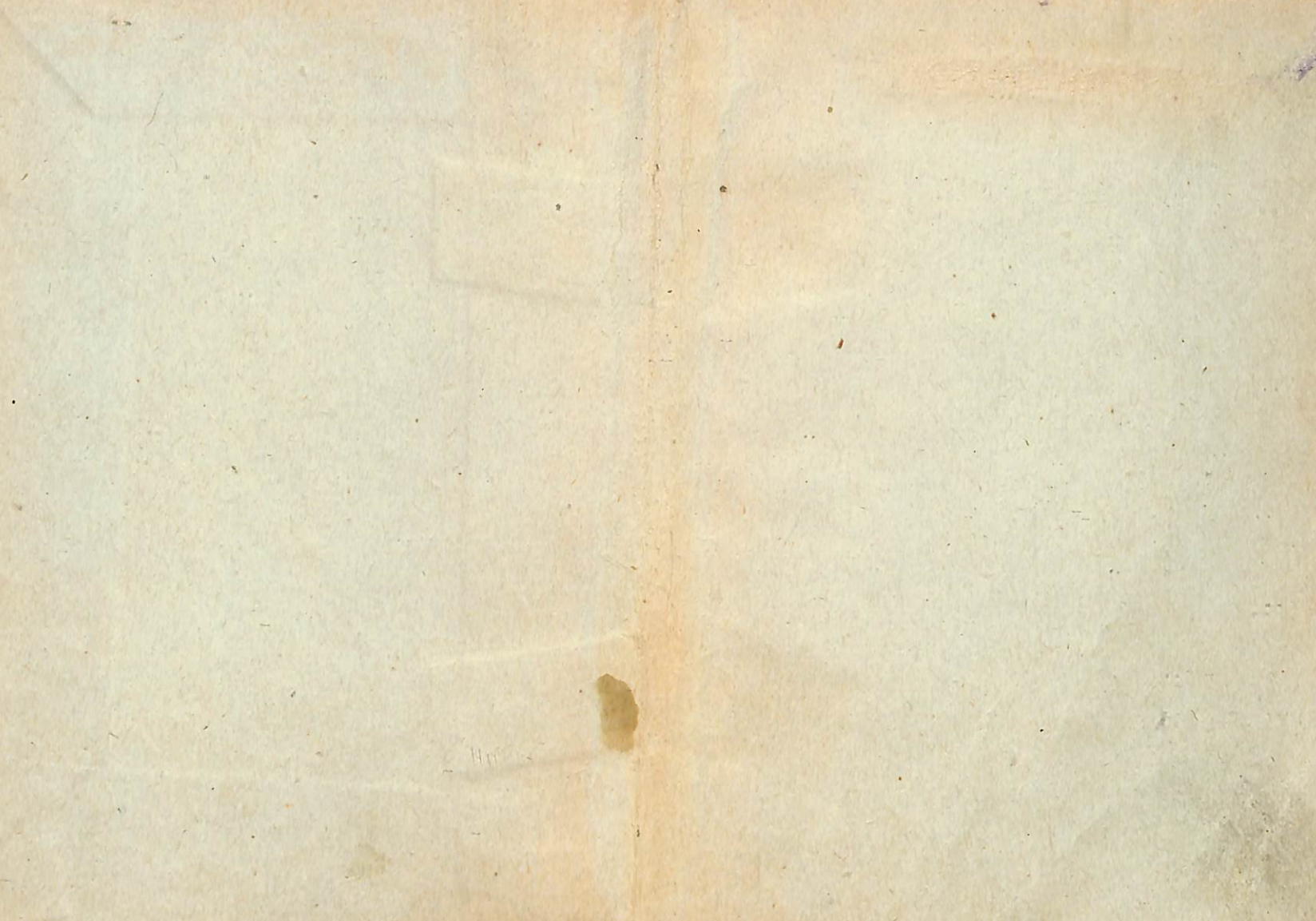

3545

82

n-13

82

12-13

ՕՍՔԱՐ ՈՒԱՅԼՏ

ԼՕՐՏ ԱՐԹՅԸՐ ՍԷՎԱՅԼԻ ՈՃԻՐԸ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԱՐՁԱԿ ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

ՀԱՅԱՏՈՒՑ

ՅԱԿՈԲ Յ. ԻԱՇՄԱՆԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

1910

26.08.2013

5596

ԲԱՐԵՎԱՄԻՍ՝

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԲՈՒՍԻԿԵԱՆԻ,

Թարգմանիչ

5594-70

Խրիկուն մը իր հոգին բազմանքն ունեցաւ զոր հոգի
պատկերը Հանդիման՝ որ միայն վայրկեան մը Գաղտնի-
նէ աշխարհ իջաւ պղինձ փնտռելու. որովհետեւ պղին-
ձով միայն կրնար խորհիլ :

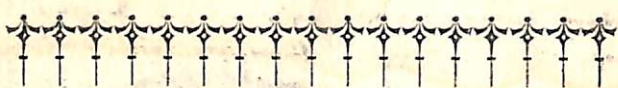
Բայց ամբողջ աշխարհի բոլոր պղինձը աներեւու-
թացած էր. ամբողջ աշխարհի մէջ չկար տեղ մը ուր
ո՛ւ է պղինձ գտնուէր, բաց ի միայն Վիշափն որ կը
տեղեւ առ Յաւեհ՝ պատկերին պղինձէն :

Արդ այս պատկերն ունէր ինքն իսկ. և իր իսկ
ձեռքով շինեց ու դրաւ դամբանին վրայ այն բանին՝
զոր սիրած էր կեանքի մէջ : Դամբանին վրայ մեռած
բանին՝ զոր ամենէն աւելի էր սիրած՝ դրաւ իր յղացած
այս պատկերը, որ նշանն ըլլայ մարդուն սիրոյն՝ որ չի
մեռնիր և խորհրդանշէ մը՝ մարդուն վիշտին որ կը տեղեւ
առ յաւեհ : Եւ ամբողջ աշխարհի մէջ չկար ուրիշ պղինձ
այս պատկերին պղինձէն զատ :

Եւ ան առաւ պատկերը զոր ինք չինած էր և դը-
նելով զայն մեծ հնոցի մը մէջ՝ կրակին տուաւ :

Եւ ան, Վիշափն որ կը տեղեւ առ Յաւեհ՝ պատկե-
րին պղինձէն, չինեց պատկեր մը Հանդիման՝ որ միայն
վայրկեան մը կ'ապրի :

ԲԱՐԵՓՈՐԾԸ

Քիչեր էր և Ան՝ առանձին :

Եւ Ան տեսաւ հեռուն բոլորակ քաղաքի մը պարիսպները ու դէպի հոն առաջացաւ :

Եւ երբ մօտեցաւ Ան , քաղաքէն լսեց հրճուանքի ոտնաձայնը , և ուրախութեան խնդուքն ու բաղմամբիւ վիներու բարձր աղմուկը : Եւ բաղիսեց դուռը , դոր բացաւ իրեն՝ դռնապաններէն մէկը :

Եւ Ան տեսաւ մարմարակերտ տուն մը , որուն առջեւ կճեայ գեղեցիկ սիւներ էին բարձրացած : Սիւներուն վրայ պսակներ և ներսն ու դուռը մախիէ ջահեր կային : Եւ Ան տուն մտաւ :

Եւ երբ անցնելով Բաղկեղտնիկէ ու յասպիսէ սրահներէն՝ հասաւ խրախճանքի երկայն դահլիճը , տեսաւ որ ծիրանի անկողնի մը վրայ , կարմիր վարդերով թափաղարուած ու շրթունքները գինիով կարմրած մէկն էր պսակներ :

Եւ Ան ետեւն անցնելով՝ անոր ուսին դպաւ ըսելով . « Ինչո՞ւ համար ասանկ կ'ապրիս : »

Եւ մարդը բոլորը նայելով՝ ճանչցաւ զԱյն ու պատասխանեց . « Բայց ես բոլոր էի երբեմն ու Դուք բժշկեցիք զիս : Ուրիշ ի՞նչպէս կրնայի ապրիլ : »

Եւ Ան դուրս ելաւ տունէն ու փողոց գնաց կրկին :

Եւ քիչ վերջ տեսաւ մէկը որուն գէմքն ու զգեստները ներկուած էին և ոտքերը գոհարներով պնտուած :

Ու ներս ետեւէ՝ որսորդի պէս յուշիկ՝ կուգար երկատասարդ մը , որ երկգոյն վերարկու մըն էր հաղած : Այդ կինը կուռքի մը գեղեցիկ դէմքն ունէր . և երկատասարդին աչքերուն մէջ ցանկութեան մը փայլունը կար :

Եւ արագօրէն հետեւելով՝ երկատասարդին ձեռքին դպաւ ու ըսաւ . « Ինչո՞ւ կը նայիս այդ կնոջ և ասանկ եղանակով մը : »

Երկատասարդը բոլորը նայեցաւ ու ճանչնալով զԱյն , ըսաւ . « Բայց ես կոյր եի երբեմն ու Դուք լոյս տուիք ինձ : Ուրիշ ի՞նչի՞ կրնայի նայիլ : »

Եւ Ան առաջ փութաց ու կնոջ ներկուած զգեստին դպելով՝ ըսաւ ներս . « Մեղքի ճամբէն դատ չկա՞յ ուրիշ ճամբայ : »

Կինը բոլորը դարձաւ ու ճանչնալով զԱյն , խնդաց ու ըսաւ . « Բայց Դուք ներեցիք իմ մեղքերս . և հեշտանքի ճամբան է ատ : »

Եւ Ան դուրս ելաւ քաղաքէն :

Եւ երբ դուրս ելաւ՝ ճամբուն քով տեսաւ երկատասարդ մը որ կուլար :

Եւ անոր քով երթալով ու մաղերու երկայն հիւսկէններուն դպելով ըսաւ . « Ինչո՞ւ կուլաս : »

Երկատասարդը վեր նայելով՝ ճանչցաւ զԱյն ու ըսաւ . « Բայց ես մեռած եի երբեմն ու Դուք մեռելնեմէն յաբուցիք զիս : Ի՞նչ կրնայի ընել՝ լալէ դատ : »

Երբ Նարգէս մեռաւ, իր հաճոյքի լճակը, բաժակ մը անուշ ջուրէ՛ բաժակ մը աղի արցունքի փոխուեցաւ, և լեռնանուշներ եկան անտառէն լալաղի՛ն երգելու համար լճակին ու սփռիելու համար զայն :

Եւ երբ տեսան թէ լճակը բաժակ մը անուշ ջուրէ՛ բաժակ մը աղի արցունքի է փոխուեր, քակեցին իրենց մաղերու կանաչ հիւսկէններն ու գոչեցին լճակին ըսելով. « Չենք զարմանար որ դուն պսանկ կը սգաս Նարգէսը. ա՛յնքան գեղեցիկ էր ան : »

« Բայց Նարգէսը գեղեցիկ էր, » ըսաւ լճակը .

« Քեզմէ աղէկ ո՞վ կրնայ գիտնալ ատիկա, » պատասխան տուին լեռնանուշները : « Միշտ չտեսնելու կը զարնէր մեզ ու քեզ կը փնտռէր . քու ատերուն վրայ կուգէր պառկիլ ու վար քեզի հայիլ և քու ջուրերուդ հայելիին մէջ՝ իր գեղն իսկ ցոլացնել : »

Եւ լճակը պատասխանեց, « Բայց ես կը սիրէի Նարգէսը, որովհետեւ մինչ պառկած ատերուս վրայ՝ վաղ ինչ կը հայէր, իր աչքերու հայելիին մէջ՝ միշտ իմ գեղս իսկ կը տեսնէի ցոլացած : »

Հիմակ երբ մութը իջաւ երկրի վրայ, Յովսէփ Արիմաթացի՛ վառելով մախրէ ջահ մը՝ բլուրէն հովիտ իջաւ . որովհետեւ տունը գործ ունէր :

Եւ չոքելով վհատութեան Հովիտի դայլախագերուն վրայ, տեսաւ երիտասարդ մը որ կուլար : Իր մաղերը մեղրի գոյնն ունէին և մարմինը ճերմակ ծաղիկի մը պէս էր . բայց ան վիրաւորած էր զայն փուշերով ու մաղերուն վրայ իբր թագ՝ մոխիր էր դրած :

Եւ ինք՝ որ մեծ սեփականութիւններ ունէր՝ ըսաւ մերկ երիտասարդին որ կուլար . « Չեմ զարմանար որ ցաւդ այդքան մեծ է . որովհետեւ իրաւցնէ արդար մարդ մըն էր Ան : »

Եւ երիտասարդը պատասխանեց . « Անոր համար չէ որ կուլամ, այլ ի՛նձ համար : Ե՛ս ալ ջուրը գինիի փոխած եմ, ե՛ս ալ բորոտը բուժած ու կոյրին լոյս եմ տուած : Քալած եմ ջուրերուն վրայ և գերեզմանի բընակիչներէն դեւեր եմ հանած : Անպատին մէջ՝ ուր ուտելիք չկայ՝ անօթիներ եմ կերակրած, և մեռելներ եմ յարուցած իրենց անձուկ խուցերէն, և իմ հրամանովս՝ մարդերու ահագին բազմութեան մը առջեւ ա՛մուլ թղենի մըն եմ չորցուցած : Ինչ որ այս մարդն ըրած է, ես եւ՛ս ըրած եմ : Եւ սակայն անոնք զիս չեն խաչած : »

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԴԱՏԱՍՏԱՆԵՐ

ԵՒ

Դատարանին մէջ լուծիւն կը տրէր ,
ու Մարդը Աստուծոյ առջեւ եկաւ՝ մերկ :

Եւ Աստուած բացաւ Մարդուն կեանքին Գիրքը :

Եւ Աստուած ըսաւ Մարդուն . « Քու կեանքդ չար է եղած՝ ու անգթութիւն ես ցուցուցած անոնց՝ որ քու օժանդակութեանդ պէտք ունէին , և սիրտով դառն ու դաժան ես եղած անոնց՝ որ ձեռնտուութեանդ կը կարօտէին : Խեղճերը քեզի կանչեցին և դուն մօտիկ չըրիր ու իմ տառապելիս աղաղակին առջեւ ականջդ խցեցիր : Որբին ժառանգութիւնը իւրացուցիր ու զրացիրդ այգէին աղուէսներ զրկեցիր : Տղաքներուն հացը առիր ու շուներուն տուիր որ ուտեն ու իմ բորոտներս որ ճահիճներու մէջ կ'ապրէին և հանգիստ էին ու զիս կը գովարանէին , դուն պողոտաները քչեցիր զանոնք , և իմ երկիրիս վրայ՝ ուրկէ քեզ չինեցի՝ անմեղ արիւն հոսեցիր : »

Եւ Մարդը պատասխան տուաւ ու ըսաւ . « Ծիշդ այգպէս ըրի : »

Եւ Աստուած նորէն բացաւ Մարդուն կեանքին Գիրքը :

Եւ Աստուած ըսաւ Մարդուն . « Քու կեանքդ չար է եղած : Դուն փնտռեցիր Գեղեցկութիւնը , զոր ցուցուցի և աննշմար անցար Բարին՝ զոր ծածկեցի : Նրն-

չարանիդ պատերը պատկերներով էին նկարուած . ու դուն պղծութեան անկողինէդ սրինգներու ձայնով կ'ելլէիր : Դուն եօթը խորան շինեցիր , այն մեղքերուն , որոնց համար մեռայ և կերար անկէ որ չէր ուտուեր ու զգեստիդ ծիրանին՝ ամօթի երեք նշաններովը զարդահիւսեցիր : Քու կուռքերդ ոչ ոսկիէ էին և ո՛չ ալ արծառնէ՝ որ կը տեսնէ , այլ միսէ՝ որ կը մեռնի : Դուն անուշահոտութիւններով անոնց մագերը պլշկեցիր ու իրենց ձեռքերուն մէջ նուռեր դրիր : Անոնց ոտքերը քրքումով աղտեղեցիր ու իրենց առջեւ կապերոտներ փռեցիր : Անոնց կոպերը ծարիրով աղտեղեցիր ու մարմինները զմուռսով թաթախեցիր : Անոնց առջեւ մինչեւ գետին խոնարհեցար ու կուռքերուդ դահներն արևուն մէջ դրիր : Արեւուն՝ ամօթդ ու լուսինին խեղաբարութիւնդ ցոյց տուիր : »

Եւ Մարդը պատասխանեց ու ըսաւ . « Ծիշդ այգպէս ըրի : »

Եւ Աստուած երրորդ անգամ բացաւ Մարդուն կեանքին Գիրքը :

Եւ Աստուած ըսաւ Մարդուն . « Կեանքդ չար է եղած ու բարիքը չարիքով ես փոխարինած և աղնուութիւնը՝ յանցաբարութիւնով : Քեզ կերակրող ձեռքերը վիրաւորեցիր ու անարգեցիր կուրծքերը՝ որ կաթ տուին քեզ : Ան որ ջուրով եկաւ քեզ՝ ծարաւ հեռացաւ և անօրէն մարդեր որ քեզ գիշերանց իրենց վրաններուն մէջ պարտկեցին՝ արեւծագէն առաջ մատնեցիր : Թշնամիդ որ խնայեց քեզ՝ դարանամուտին ծուղակը ձգեցիր , և բարեկամը որ քեզ հետ քալեց՝ որ և է գինով մը ծախեցիր ու անոնց որ Սէր բերին քեզ՝ միշտ Տոփ տուիր փոխարէն : »

Եւ Մարգը գոչեց. «Չեմ քան զայդպէս ըրի:»

Եւ Աստուած դոցեց Մարգուն. «Կեանքին Գիրքն ու ըսաւ. «Անպաշտան Դժոխք պիտի զրկեմ քեզ: Քեզ միայն Դժոխք կրնամ զրկել:»

Եւ Մարգը գոչեց. «Չեմ կրնար:»

Եւ Աստուած ըսաւ Մարգուն. «Ինչո՞ւ համար չեմ կրնար քեզ Դժոխք զրկել և ի՞նչ պատճառով:»

«Որովհետեւ մի՛շտ Դժոխքի մէջ ապրած եմ,» պատասխանեց Մարգը:

Եւ Դատարանին մէջ լուծիւն կը տիրէր:

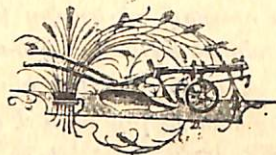
Եւ պահ մը ետք խօսեցաւ Աստուած ու ըսաւ Մարգուն. «Տեսնելով թէ չեմ կրնար քեզ Դժոխք զրկել, անպաշտան երկինք պիտի զրկեմ: Քեզ մի՛այն երկինք կրնամ զրկել:»

Եւ Մարգը գոչեց. «Չեմ կրնար:»

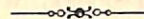
Եւ Աստուած ըսաւ Մարգուն. «Ինչո՞ւ համար չեմ կրնար քեզ երկինք զրկել և ի՞նչ պատճառով:»

Որովհետեւ երբե՛ք ու ո՛չ մէկ տեղ, կարող եղած եմ երեւակայել զայն,» պատասխանեց Մարգը:

Եւ Դատարանին մէջ լուծիւն կը տիրէր:

Ի ՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՌԻՍՈՒՅԻԶԸ

իր մանկութենէն՝ Աստուծոյ ծանօթութիւնովը լեցուած էր ան. տղեկ մը եղած ատենն իսկ շատ մը սուրբեր, ինչպէս և կարգ մը բարեպաշտ կիներ, որ իր ծնած ազատ քաղաքին մէջ կապրէին, յոյժ կը զարմանային անոր պատասխաններու իւր իմաստութեանը վրայ:

Եւ երբ ծնողքը մարդկութեան զգեստն ու մատնին տուաւ իրեն, համբուրելով թողուց զանոնք ու աշխարհ մտաւ՝ Աստուծոյ մասին կարենալ խօսելու համար հոն: Որովհետեւ այդ ատեն աշխարհի մէջ շատեր կային որ բնաւ չէին ճանչնար Աստուած, կամ անոր մասին անկատար ծանօթութիւն մը միայն ունէին և կամ անտառներու մէջ բնակող և իրենց երկրպագուններուն բոլորովին անտարբեր սուտ աստուածներ կը պաշտէին:

Եւ դէմքը լուսինկային տուած՝ ճամբայ ինկաւ, քալելով բոկոտն՝ ինչպէս տեսած էր սուրբերուն քալելը ու գօտիին մէջ դրած՝ կաշեայ մախաղ մը ու այրած կաւէ պղտիկ կահոյր մը:

Եւ մինչ պողոտայէն կը քալէր՝ լեցուած էր Աստուծոյ կատարեալ ծանօթութենէն ծորող հեշտանքով և անդադար անոր փառքը կ'երգէր: Քիչ ետք հասաւ տարօրինակ երկիր մը, ուր շատ մը քաղաքներ կային:

Ու ան տաանեմէկ քաղաքի մէջէ անցաւ, որոնցմէ
ոմանք հովիտին մէջ էին, ոմանք մեծ գետերու եզերքը
և ուրիշներ ըլլաւ րնեւրու վրայ: Եւ ամեն քաղաքի մէջ
գտաւ աշակերտ մը, որ սիրեց զինքը ու հետեւեցաւ ի-
րեն՝ մեծ բազմութիւններու հետ միասին: Եւ Աստուծոյ
ծանօթութիւնը տարածուեցաւ ամբողջ երկիրին վրայ,
ու իշխողներէն շատեր դարձան, և կոռտան քահանա-
ներ տեսան որ իրենց շահուն կէսը պակսած էր. և երբ
կէս օրին թմբուկ կը զարնէին, ո՛չ ոք, կամ շատ քիչեր
կուղային սիրամարդներով ու միսի ընծաներով: որ իր
գալէն առաջ երկիրին սովորութիւնն էր:

Սակայն որքան իր հետեւորդները կը շատնային և
իր աշակերտներուն թիւը կը մեծնար, նո՛յնքան և իր
ցաւը կը մեծնար: Եւ չէր գիտեր թէ ինչո՞ւ իր ցաւն
այնքան մեծ էր, որովհետեւ անիկա Աստուծոյ մասին
ծանօթութեան այն լիութենէն, զոր իրեն՝ նոյն ինքն
Աստուած էր տուած, Անոր մասին կը խօսէր միշտ:

Եւ իրիկուն մը անցաւ տաանեմէկերորդ քաղաքէն,
որ Հայաստանի մէջ կը գտնուէր: Եւ իր աշակերտներն
ու մեծ ամբոխ մը իրեն կը հետեւէին. և լեռան մը վրայ
ելաւ. աշակերտները կեցան իր բոլորտիքը ու բազմու-
թիւնը հովիտին մէջ ծնրադրեց:

Եւ ան զլուսը ձեռքերուն մէջ առած՝ լացաւ ու ը-
սաւ իր Հոգիին՝ «Ինչո՞ւ համար ցաւով ու վախով լե-
ցուն եմ, և աշակերտներէս իւրաքանչիւրը՝ ցերեկ-բարի
քալող թշնամիի մը պէս է,»

Եւ իր Հոգին պատասխանեց ու ըսաւ. «Աստուած
լեցուց քեզ իր կատարեալ ծանօթութիւնովը և դուն այդ
ծանօթութիւնը ուրիշներու վատնեցիր: Դուն բաժնե-
ցիր թանկարժէք գոհարը. ու առանց կարի հանդերձը

կտոր կտոր ըրիր: Ով որ իմաստութիւնը կուտայ՝ ինք-
զինքը կը կողոպտէ: Ան՝ իր գանձը աւաղակին յանձ-
նողն է: Աստուած քեզմէ աւելի իմաստուն չէ՞: Ո՞վ ես
դուն որ Աստուծոյ քեզ տուած գաղտնիքը ուրիշին կու-
տաս: Հարուստ էի երբեմն, ու աղքատացուցիր զիս:
Երբեմն Աստուած կը տեսնէի ու հիմակ դուն ինձմէ
ծածկեցիր զայն:»

Եւ ան լացաւ նորէն, զի հասկցաւ թէ իր Հոգին
ճշմարտութիւնը կը խօսէր իրեն, և թէ ինք որ Աստու-
ծոյ քղացքներուն վարող մէկն էր՝ անոր կատարեալ
ծանօթութիւնը ուրիշներուն էր տուած, և հիմակ իր
հաւատքը տակաւ կը պակսէր՝ ինչքան իրեն հաւատա-
ցողներուն թիւը կը բազմանար:

Եւ ըսաւ ինքնիրեն. «Աստուծոյ վրայ չպիտի խօ-
սիմ այլ ևս: Ով որ իմաստութիւնը կուտայ՝ ինքզինքը կը
կողոպտէ:»

Եւ քանի մը ժամ՝ ետք՝ իր աշակերտները մօտենա-
լով իրեն՝ գետին ծռեցան ու ըսին. «Վարդապե՛տ, Աս-
տուծոյ վրայ խօսէ մեզ, որովհետեւ Աստուծոյ կատարեալ
ծանօթութիւնն ունիս դուն, և քեզմէ զատ ոչ ոք ունի
այդ ծանօթութիւնը:»

Եւ ինք պատասխանելով անոնց՝ ըսաւ. «Պիտի խօ-
սիմ ձեզ երկինքի և երկրի մէջ եղած ամէն բաներուն
վրայ, բայց Աստուծոյ մասին բնա՛ւ: Ո՛չ հիմակ և ոչ ալ ու-
րիշ ո՛ւ է աստեւ Աստուծոյ մասին չպիտի խօսիմ երբեք:»

Եւ անոնք զայրացած՝ ըսին անոր. «Մեզ անապատ
բերիւր, որպէսզի քեզ մօտիկ ընենք: Մեզ ու ետեւէդ քա-
շած խառն բազմութիւնը՝ անօթի՞ պիտի զրկես:»

Եւ ան պատասխանեց անոնց ու ըսաւ. «Աստուծոյ
մասին չպիտի խօսիմ ձեզ:»

Եւ բազմութիւնը մ'ըմռաց անոր դէմ ու ըսաւ. « Գոռն անապատ բերլի մեզ ու բան մը չտուիր որ ուտենք: Աստուծոյ վրայ խօսէ մեզ ու ատ կը բաւէ: »

Բայց ան բառ մը չպատասխանեց, որովհետեւ գիտէր որ եթէ Աստուծոյ մասին խօսէր անոնց՝ իր գանձը պիտի կորսնցնէր: »

Եւ իր աշակերտները հեռացան տիրօրէն, ու բազմութիւնը իր տունը դարձաւ: Եւ ճամբան շատեր մտռան:

Ու երբ միմիակ մնաց, ոտքի ելաւ և դէմքը լուսինին տուած՝ ճամբորդեց եօթը լուսին, ո՛չ ոքի խօսելով կամ պատասխանելով: Եւ երբ եօթներորդ լուսինը կը նուաղէր՝ Մեծ Գետի անապատը հասաւ: Ու գտնելով անձաւ մը՝ ուր երբեմն կենդարեա մըն էր ապրած՝ իրեն բնակարան ըրաւ զայն և պառկելու համար ալ եղէգէ փախաթ մը չինելով՝ ձգնաւոր եղաւ: Ու ամէն ժամ ձգնաւորը կը գոհարանէր Աստուած, որ Թոյլատրած էր զինքը՝ իրմէ ու իր հրաշալի մեծութենէն՝ քիչ մը ծանօթութիւն պահելու:

Արդ, իրիկուն մը, մինչ ձգնաւորը իր բնակած անձաւին առջեւը նստած էր, տեսաւ չար ու գեղեցիկ դէմքով երիտասարդ մը, որ խեղճուկ զգեստներով՝ ձեռնունայն իր մօտէն կանցնէր: Երիտասարդը՝ ձեռքը պարագի՝ ամէն իրիկուն կանցնէր իր մօտէն, ու կը վերադառնար ամէն առտու, ձեռքերը լեցուն՝ ծիրանիով ու գոհարներով: Որովհետեւ Աւազակ մըն էր ու վաճառականի կարաւաններ կը կողոպտէր:

Եւ ձգնաւորը կը նայէր անոր ու կը գթար: Բայց բռն մը իսկ չէր ըսեր: Քանզի գիտէր թէ ո՛վ որ բառ մը կը խօսի՝ իր հաւատքը կը կորսնցնէ:

Եւ առտու մը, երբ երիտասարդը ձեռքերը ծիրա-

նիով ու գոհարներով լեցուն կը դառնար, կանգ առաւ, դէմքը կնճռտեց ու ոտքը աւաղին վրայ դրոյմելով ըսաւ ձգնաւորին. « Գիտէ՞ք անցած ատենս ինչո՞ւ միշտ այդ կերպով ինձ կը նայիս: Ի՞նչ է աչքերուդ մէջ տեսածս: Քանզի ցարդ այդ կերպով ոչ ոք նայած է ինձ: Ատիկա փուշ ու տաղտուկ է ինձի: »

Եւ ձգնաւորը պատասխանեց ու ըսաւ. « Ինչ որ կը տեսնես աչքերուս մէջ, դուք է: Գութը՝ աչքերէս քեզ նայող բանն է: »

Եւ երիտասարդը խնդաց հեղնանքով ու դառնաձայն գոչեց ձգնաւորին ըսելով. « Ես իմ ձեռքս ծիրանի ու գոհարներ ունիմ, մինչ դուն պառկելու համար եղէգէ փախաթ մը միայն ունիս: Ի՞նչ գութ կրնաս ունենալ ինձ համար: Եւ ի՞նչ պատճառով ունիս այդ գութը: »

« Ես կը գթամ քեզի, » ըսաւ ձգնաւորը, « որովհետեւ Աստուծոյ ծանօթութիւնը չունիս: »

« Թանկալին բա՞ն մըն է այդ Աստուծոյ ծանօթութիւնը, » հարցուց երիտասարդը՝ մօտենալով քարայրի բերանին:

« Աշխարհի բոլոր ծիրանիէն ու գոհարներէն աւելի Թանկալին է, » պատասխանեց ձգնաւորը:

« Եւ դուք ստացա՞ծ էք զայն », ըսաւ զեռաւի Աւազակը՝ աւելի մօտենալով:

« Երբեմն, իրօք », պատասխանեց ձգնաւորը, « ես Աստուծոյ կատարեալ ծանօթութիւնն էի ստացած, բայց խենթութեամբս կորսնցուցի՝ ուրիշներու բաժնելով: Սակայն, հիմա իսկ ինձ մնացած ծանօթութիւնն անգամ ծիրանիէ ու գոհարներէ աւելի Թանկ է: »

Եւ երբ դեռաւի Աւազակը լսեց աս, ձեռքի ծիրանին ու գոհարները մէկ կողմ նետեց և պողպատէ կոր

5594-7

ու սուր դաշոյն մը քաշելով՝ ըսաւ ձգնաւորին. «Ի՛նձ տուր խակոյն սա ունեցած Աստուծոյ ծանօթութիւնդ, եթէ ո՛չ վստահ եղիր, կը սպաննեմ քեզ: Ինչո՞ւ համար չպիտի սպաննեմ մէկը, որ ինձմէ աւելի հարստութիւն ունի:»

Եւ ձգնաւորը տարածեց ձեռքերն ու ըսաւ. «Լաւագոյն չէ՞ ինձ համար Աստուծոյ հեռաւոր ատեաններուն մէջ՝ երթալ ու փառաբանել զԱյն, քան սպրիլ աշխարհի մէջ՝ զուրկ Անոր ծանօթութենէն: Սպաննէ՛ դիտ, եթէ ատ է ուղածդ: Բայց ես չպիտի տամ Աստուծոյ ծանօթութիւնս:»

Եւ դեռատի Աւաղակը ծնրադրեց ու աղերսեց անոր, բայց ձգնաւորը՝ Աստուծոյ մասին չուղեց խօսիլ և ո՛չ ալ ուղեց իր Գանձը տալ. ու դեռատի Աւաղակը ոտքի ելլելով՝ ըսաւ ձգնաւորին. «Ուղածիդ պէս թող ԲԼԱՅ: Ինձ դալով, ես Եօթը Մեղքերու Քաղաքը պիտի երթամ, որ հոսէն երեք օրուան ճամբայ է լոկ, ու անոնք իմ ծիրանիկս փոխարէն հաճոյք պիտի տան ինձ ու մարդարիտներուս փոխարէն հեշտանք պիտի ծախեն:» Եւ ծիրանիկն ու զոհարները առնելով՝ հեռացաւ հասցնելով:

Եւ ձգնաւորը պոռաց ու հետեւեցաւ աղերսագիրն: Երեք օրուան ճամբայ Աւաղակին հետեւելով՝ կը թախանձէր անոր ետ դառնալ ու չ'առնել Եօթը Մեղքերու Քաղաքը:

Եւ միշտ դեռատի Աւաղակը ետեւ՝ ձգնաւորին կը նայէր ու կը կանչէր անոր ըսելով. «Սա ծիրանիկն ու գոհարներէ աւելի թանկ Աստուծոյ ծանօթութիւնը պիտի տա՞ս ինձ: Եթէ տաս, քաղաք չեմ մտնիր:»

Եւ ձգնաւորը կը պատասխանէր միշտ. «Այդ միակը բանէն դատ, բոլոր ունեցածներս կուտամ: Որովհետեւ ատիկա տալ՝ օրինական չէ:»

Եւ երրորդ օրուան վերջալոյսին՝ Եօթը Մեղքերու Քաղաքին ծիրանի մեծ զուռներուն մօտեցան անոնք: Եւ Քաղաքէն բաղմաձայն խնդուքներու ազմուկ մը կուգար:

Եւ դեռատի Աւաղակը պատասխանելու տեղ՝ կը խընդար ու կը ջանար դուռը դարնել: Ու երբ բաղխեց դայն, ձգնաւորն առաջ վազելով՝ բռնեց անոր զգեստի քղանձքէն ու ըսաւ. «Տարածէ ձեռքերդ ու բազուկներդ վիզիս շուրջ պլլէ և ականջդ պի՛րկ յըթուքներուս զըպցուր, ու քեզ տամ ինչ որ մնացած է ինձ Աստուծոյ ծանօթութենէն:» Եւ դեռատի Աւաղակը կանգ առաւ:

Եւ երբ ձգնաւորը հաղորդեց իր Աստուծոյ ծանօթութիւնը, դեռտին ինկաւ լալադին ու մեծ մոայլ մը քաղաքն ու դեռատի Աւաղակը ծածկեց իրմէ և այլևս չտեսաւ զանոնք:

Եւ մինչ ինք հոն ինկած կուլար, Մէկը քովը կեցած կը հսկէր իր վրայ, և Ան որ քովն էր կեցած, արոյրէ ոտքեր ունէր ու նուրբ ասրանման մազեր: Եւ Ան վերցուց ձգնաւորն ու ըսաւ անոր. «Ասկէ առաջ Աստուծոյ կատարեալ ծանօթութիւնն ունէիր, հիմալ Աստուծոյ կատարեալ սէրը պիտի ունենաս: Ինչո՞ւ համար կուլաս:» Եւ Ան համբուրեց դայն:

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

Կէսօր-վերջ մը, երբ ֆափե-Տը-շս փելի զուրսը
 նստած՝ փարիզեան կեանքի պ'րճանքն ու ճոխութիւնը կը
 գիտէի, և առջեւէս անցնող հպարտութեան ու ազքատու-
 թեան տարօրինակ համայնապատկերին հանդէպ՝ վերմու-
 քիս վրայ կը հիանայի, մէկուն անունս տալը լսեցի:
 Բոլորս դարձայ ու Լորտ Մըրչիսընը տեսայ: Գրեթէ տա-
 սը տարի առաջ՝ քօլէճի մէջ միասին ըլլալնէս ի վեր
 հանդիպած չըլլալով իրարու, հրճուեցայ այս վերհանդի-
 սումիս համար, ու ջերմապէս ձեռք սեղմեցինք: Օքըս-
 ֆօրտի մէջ սիրտ լարեկամներ էինք: Անչափօրէն կը
 սիրէի զայն. ա'յնքան գեղեցիկ, ա'յնքան վեհօղի ու
 ա'յնքան յարգելի էր: Իր մասին միշտ սովոր էինք ըսե-
 լու որ ամէնալու մարդը պիտի ըլլար, եթէ ճշմարտու-
 թիւնը չիօտէր միշտ. բայց կը խորհիմ թէ մենք իրա-
 պէս կը զմալլէինք իրեն՝ առաւելապէս իր համարձակ
 անկեղծութեանն համար: Բառական փոխուած զտայ զին-
 քը: Անձկոտ ու չիօթ կը թուէր ու քանկով մը՝ տարա-
 կուստու: Զգացի թէ ասի՝ արդի սկեպտիկութիւնը չէր
 կրնար ըլլալ, քանի որ Մըրչիսըն՝ Թօրիներու ամէնա-
 քաջը՝ այնքան ամրապէս կը հաւատար Հնդամատեանին,
 որքան Ազնուականներու Խորհրդարանին. ուստի եղրա-
 կացնելով թէ կին մըն էր այդ՝ հարցուցի թէ ամուս-
 նացած էր:

«Կիրենրը բաւական լաւ չեմ հասկնար,» պատասխանեց:

«Սիրելի ձերա՛լտս,» ըսի, «կիրենրը պէտք է սիրելը և ոչ թէ հասկնալ»:

«Ձեմ կրնար սիրել մէկը, որուն չեմ կրնար վստահիլ,» պատասխանեց:

«Վստահաբա՛ր Ձեր կեանքը դադանիք մը ունի, ձերա՛լտ,» բացականչեցի: «ըսէ՛ք ինձ այդ:»

«Երթանք կառք նստինք,» պատասխանեց, «շատ խոնուած է հոս: Ո՛չ, դեղին կառք չեմ ուզեր, ուրիշ ինչ գոյն կ'ըլլայ, թո՛ղ լըլայ... ահա՛ սա մութ կանանչը լաւ է:» և քանի մը վայրկեանէն՝ ծառուղիէն Մասըշին կը սուրայինք:

«Ո՛ւր պիտի երթանք,» ըսի:

«Ա՛յ, ուղած տեղերնիդ,» պատասխանեց... «Անհատի ճաշարանը հոն կը ճաշենք ու Դուք՝ Ձեր մասին ամէն ինչ կը պատէք:»

«Նախ, կ'ուզեմ Ձեր մասին լսել,» ըսի: «Ձեր գաղտնիքն ըսէ՛ք ինձ:»

Գրպանէն՝ մարդկենիէ արծաթաճարմանդ տփիկ մը հանելով՝ ինձ երկարեց: Բացի, մէջը կնոջ մը լուսանկարը կար: Նէ բարձր ու նրբին՝ իր խոշոր տարտամ աչքերով ու ցիրուցան մաղերով՝ արտակարգ նկարչագեղութիւն մը ունէր: Պայծառատես մը կը թուէր՝ ձոխ մուշտակներով փաթաթուած:

«Ի՞նչ կը խորհիք այդ դէպքի մասին,» ըսաւ: «վստահելի՞ է:»

Զգուշութիւնով քննեցի: Ինձ՝ գաղտնիք մը ունեցողի դէմքը թուեցաւ ան, բայց թէ այդ գաղտնիքը բարի՞ էր թէ չար՝ այդ չէի կրնար գուշակել: Իր գե-

ղեցկութիւնը՝ բաղմատեսակ գաղտնիքներէ համադրուած գեղեցկութիւնն էր — գեղեցկութիւնը, ոտուզիւ, որ հոգեբանական է և ոչ թէ ձեւային (plastic). և նուաղ ժպիտը, որ ճիշդ շրթունքներուն մէջ կը խաղար, իրապէս անուշ բլլալէ աւելի՛ յոյժ շատ խորամանկօրէն նըրբին էր:

«Վա՛ւ,» գոչեց անհամբեր, «ի՞նչ կ'ըսէք:»

«Նէ ձիօֆոնսան է՝ սամոյրներու մէջ,» ըսի, «ներս վրայով ամէն բան ըսէք ինձ:»

«Հիմակ չէ՛ ճաչեն ետք,» ըսաւ, ու սկսան ուրիշ բաներ խօսիլ:

Երբ սպասեալը մեր սուրճն ու գլանիկները բերաւ, յիշեցուցի ձերալտի իր խոստումը: Ոտքի ելաւ, սենեակին մէջ երկու երեք անգամ ձեմեց ու բազկաթոռի մը վրայ իյնալով՝ սա պատմութիւնն ըրաւ:—

«Իրիկուն մը,» ըսաւ, «հինգի միջոցին Պոնս փողոցէն վար կ'իջնէի: Կառքերու ահուկ իրարանցում մը կար և առեւտուրը կեցած էր գրեթէ: Սալարկին մօտ կեցած էր փոքրիկ, դեղին կիսակառք մը, որ՝ սա կամ նա պատճառով՝ ուշս գրաւեց: Մօտէն անցած միջոցիս, այսօր կէսօրէ ետք Ձիդ ցուցուցած դէմքս տեսայ: Անմիջապէս կախարդեց զիս: Ամբողջ գիշերը իր վրայ խորհեցայ, ինչպէս և ամբողջ յաջորդ օրը: Այդ գոբաղդ հրապարակը վերուվար կը պտտէի՝ նայելով ամէն կառքի մէջ՝ անձկօրէն սպասուն դեղին կիսակառքին: Բայց իմ գեղանի անձանութունին չէի կրնար գտնել, ու վերջապէս սկսայ խորհիլ որ լոկ երազ մըն էր նէ: Գրեթէ շաբաթ մը ետք կը ճաչէի Տիկին Ռասթայի հետ: Ծաշը ութին էր՝ բայց ժամը ութուկէսին՝ դահլիճին մէջ կը սպասէինք դեռ: Վերջապէս ծառան բանալով դուռը՝

յայտարարեց Տիկին Ալլոյի դալուստը: Փնտռած կինս էր: Ներս մտաւ յամբօրէն՝ ճերմակ ժանկակով լուսնաշողի մը հանդոյն: Եւ ճաշի ընդունելու համար նէ, իմ թոյլ-տուռ թիւնս ուղեցին՝ ներուժ հրճուանքով մը ողողելով զիս: Մեր նստելէն վերջ՝ յոյժ անմեղօրէն գիտեցի՝ «Ժամանակ մը առաջ, Տիկին Ալլոյ, Պօնտ փողոցի մէջ Ձեզ տեսած ըլլալ կը կարծեմ:», Տժգունեցաւ նէ և ցած ձայնով ըսաւ ինձ. «Խնդրե՛մ, աշգրան բարձրէն մի՛ խօսիք: Կրնան լսել Ձեզ:», Այսքան յոռի սկզբնաւորութիւն մը ըրած ըլլալու հակար, ինքզինքս թշուառ դալով՝ անփութօրէն ֆրանսական խաղերու խնդիրին մէջ մխրճեցայ: Շատ քիչ կը խօսէր, մի՛շտ միեւնոյն երաժշտական ձայնով ու մի՛շտ մէկէ մը լսուելու վախով մտաւանջ: Տարփօրէն և յիմարօրէն սիրահարեցայ և զնէ պարուանդող զաղտնիքի անպարագիծ մթնոլորտը՝ էն խանդավառ հետաքրքրութիւնս կը զրգոներ: Ճաշէ ան-միջապէս ետք, երբ մեկնեցաւ նէ, հարցուցի թէ կըր-նայի՞ աշցելէ իրեն ու տեսակցիլ: Վայրկեան մը վա-րանելէ յետոյ՝ բոլորը նայեցաւ տեսնելու համար թէ մօտերնիս մէկը կա՞ր, ու ըսաւ. «Այո՛, վաղը հինգի քառորդ մնացած:», Տիկին Ռաթթայէ խնդրեցի որ պատմէ ներս մասին: Բայց ամէնը, զոր կըցայ իմանալ՝ ներս այրի ըլլալն ու Փարֆ Լէյմի մէջ գեղեցիկ տուն մը ունենալն էր: Եւ երբ իբր գիտուն տաղտկարան սկսաւ այրելութեան վրայ քննական տեսութիւն մը ընել՝ լուսաբանելու համար աշգր կեանքը պատշաճօրէն ապրե-լու առաքինութիւնը, ձգելով տուն դացի:

Յաջորդ օրը ճիշդ ատենին՝ Փարք Լէյն հասայ: Բայց մտաւանդատն ըսաւ թէ Տիկին Ալլոյ նոր դուրս էր ելած: Բոլորովին ապերժանիկ ու խիստ չփոթած՝

քլուպ դացի ու երկար մտածելէ ետք՝ նամակ մը գրե-ցի, հարցնելու թէ կը թոյլատրուէ՞ր ինձ բաղլս փորձել՝ ուրիշ յետմիջօրէի մը: Քանի մը օր պատասխան չառ-նելէ ետք՝ վերջապէս սղտիկ երկտող մը ստացայ, որով՝ կիրակի ժամը չորսին՝ տունը դա՛նուիլը կը յայտնէր, սա տարօրինակ յետադարձութեամբ. «Հաճեցէք ինձ կրկին չը գրել հոս. երբ տեսնեմ Ձեզ, կը բացատրեմ:», Կիրակի ընդունեց զիս. կատարելապէս հմայիչ էր. բայց երբ կը մեկնէի, խնդրեց ինձմէ որ եթէ երբեք իրեն կրկին գը-րելու առիթ ունենայի, սա հասցէով գրկէի. Տիկին Նօֆա, Ուիքթէյթր Գրաստըն, Արիւն փողոց. «Բուն իմ տունիս մէջ նամակ չկրնալ ստանալուս պատճառներ կան», ըսաւ:

Ամբողջ եղանակին շատ անգամներ տեսայ նէ՝ մի՛շտ գաղտնիքի նոյն մթնոլորտով պարուրուած: Երբեմն կը խորհէի թէ մէկու մը զոգեցութեան տակ ըլլալու էր: Բայց այնքան անմատչելի կը թուէր որ, չէի կրնար հաւատալ: Ինձ համար իրապէս շատ դժուար էր եղրա-կացութեան մը յանդիլ, քանզի նէ կը նմանէր թան-գարանի այն տարօրինակ բիւրեղներուն, որոնք վայր-կեանէ վայրկեան՝ յստակ ու մշտն կ'ըլլան: Վերջապէս որոշեցի զինքը կնութեան խնդրել. բոլոր այցելուս և զրկած քանի մը նամակներուս վրայ հարկադրած տեւա-կան գաղտնապահութենէն՝ հիւանդ ու հոգեւորաւ էի ե-ղած: Գրատունը՝ զրեցի իրեն, հաւնալու համար թէ յաջորդ երկուշաբթի կրնա՞ր տեսնել զիս: Այո՛, պատաս-խանեց և ևս հրճուանքի Լօթներորդ երկինքն էի: Նէ առինքնած էր զիս, հակառակ գաղտնիքին — ինչպէս կը խորհէի, և ատոր իսկ հետեւանքով — ինչպէս հիմակ կը տեսնեմ: Ո՛չ, նոյնինքն կ'ինն էր զոր կը սիրէի:

Գաղտնիքը կը խոռվէր, կը մոլեգնէր զիս: Ինչո՞ւ զիպ-
ուածը զիս իր հետքերուն մէջ էր ձգած:»

«Ուրեմն դտաք զանոնք,» ըսի:

«Վախնամ թէ,» պատասխանեց: «Դուք Ձեզ՝ կրնաք
դատել:»

«Միւս երկուշարթին, մօրեղբորս նախնիքիքի
գացի և չորսի ատենները ինքզինքս Մէրիլայնի ճամբան
գտայ: Գիտէք որ մօրեղբայրս Ռիճընթ'ս փարք կը բնակի:
Ուզելով փիքքատիլի երթալ՝ խեղճ ու պղտիկ բազմաթիւ
փողոցներէ՝ կարճ ու կտրուկ ճամբան բռնեցի: Յանկարծ
դէմս գտայ Տիկին Ալրոյը թանձրօրէն քողարկուած ու
յոյժ ձևալընթաց: Փողոցին ծայրի տունը հասնելով՝ սան-
դուխներէն վեր ելաւ և քաշեց մղալը ու ներս գնաց:
«Այս գաղտնիքը,» ըսի ինքնիշխան ու առաջ փութալով
քննեցի տունը: Վարձու յարկարածիններ տուող տեղ մը
թուեցաւ: Նէ՛ թաշկինակը սեմին վրայ էր ձգած: Վեր-
ցնելով գրպանս զրի: Յետոյ սկսայ խորհիլ ընելի-
քիս վրայ: Եղբակացուցի թէ իրաւունք չունէի լրտեսե-
լու: Նէ. ու կառք մը նստելով քլիպ գացի: Վեցին նե-
րա ալցեղեցի: Բազմոցի մը վրայ պառկած էր, հագած
ինչպէս յաճախ, արծաթահոռ թէյագոյն շրջագլխոտ
մը՝ ճարմանդուած տարօրինակ լուսնաստուակներով: Բո-
լորովին սիրուն կ'երևէր: «Այնքան ուրախ եմ
Ձեզ տեսնելու,» ըսաւ: «ամբողջ օրը դուրս չեմ
ելած բնաւ:» Ապշած իրեն յառեցայ ու գրպանէս
թաշկինակը քաշելով՝ իրեն երկնցուցի: «Այս կէս օրէ
ետք, Տիկին Ալրոյ, Քլեմըր փողոց ձգած էք դայն,» ըսի
խիստ հանդարտօրէն: Սարսափով ինձ նայեցաւ՝ առանց
թաշկինակն առնել փորձելու: «Ի՞նչ կ'ընէիք հոն,»
հարցուցի: «Ի՞նչ իրաւունք ունիք զիս հարցաքննե-

լու:» պատասխանեց: «Ձեզ սիրող մարդու մը իրաւուն-
քը:» պատասխանեցի: «Եկած եմ Ձեզ կնութեան խըն-
դրելու:» Նէ դէմքը իր ձեռքերուն մէջ ծածկեց ու ար-
ցունքի հեղեղներու մէջ՝ փղձկեցաւ: «Պէտք է ըսէք
ինձ,» շարունակեցի: Ուրի ելաւ նէ ու չէ՛չտ երեսս
նայելով՝ ըսաւ: «Լօրտ Մըրիսըն, ըսելու բան մը չկայ
բնաւ:» — «Մէկո՞ւ մը գացիք Դուք,» գոչեցի: «սա՛
Ձեր գաղտնիքն է:» Մահատկօրէն տագնաւած՝ ըսաւ:
«Ոչ ոքի գացի:» — «Ձե՞ք կրնար ճշմարտութիւնն ը-
սել,» բացաբանչեցի: «Ըսի արդէն,» պատասխանեց:
Մոլեգնած ու խելայեղ բան մըն էի: չեմ գիտեր թէ
ինչ ըսի ներս, բայց սարսափելի բաներ ըսի անպայ-
ման: Վերջապէս տունէն դուրս նստուեցայ: Յաջորդ
օրը նամակ մը գրեց ինձ: Առանց բանալու ետ դրեցի
ու Alan Colville-ով Նորլիկիայ գացի: Ամիսէ մը վե-
րագարձայ ու տաղին բանը զոր տեսայ Մօրնինկ Փօս-
թի մէջ, Տիկին Ալրոյի մահն էր: Օրիւնային մէջ պաղած
ու թռքերու վարակուածով հինգ օրէն մեռած էր: Լեղուս
կապուեցաւ ու ո՛չ ոք տեսայ: Այնքա՛ն սիրած, այնքա՛ն
մոլեգնօրէն էի սիրած նէ: Բարի՛ Աստուած, ի՛նչպէս
կը սիրէի այդ կինը:»

«Այն փողոցը՝ այդ տունն ալ գացի՞ք,» ըսի:

«Այո՛», պատասխանեց:

«Օր մը Քլեմըր փողոց գացի: Ձեռքս չէր՝ տարա-
կոյսը կը տանջէր զիս: Բաղխեցի դուռը ու պատկառելի
կին մը բացաւ ինձ: Հարցուցի թէ վարձու սենեակ մը
ունէ՞ր: «Այո՛, պարոն,» պատասխանեց, «դահլիճները
կ'ենթադրեմ՝ թէ վարձու պիտի տրուին: Բայց երեք ա-
միսէ ի վեր տեսած չունիմ տիկինը, և որովհետեւ վարձքը
կը պարտի, կրնաք բռնել,» — «Ա՞ս է տիկինը,» ըսի, ցոյց

տալով լուսանկարը: «Ինքն է, բաւական վստահօրէն»,
բացականչեց: «Ե՞րբ կը վերադառնայ, պարոն:», — «Տի-
կինը մեռած է,», պատասխանեցի: «Ա՛հ, պարոն, չեմ
յուսար,» ըսաւ Տիկինը, «ամէնալաւ վարձակալս էր: Շա-
բաթական երեք կիկնի կը վճարէր լոկ դահլիճներու մէջ
երբեմն երբեմն նստելու համար:», — «Հոս մէկո՞ւ մը կու-
դար,», ըսի: Բայց կիկնը վստահացուց թէ այդպէս չէր, թէ
միշտ առանձին կուգար ու մէկը չէր տեսներ: «Ի՞նչ կ'ը-
նէր նէ զբաղէս», գոչեցի: «Պարո՛ն, պարզապէս դահլի-
ճին մէջ նստած վէպ կը կարդար ու երբեմն թէյ կը
խմէր,», պատասխանեց կիկնը: Չէի գիտեր ըսելիքս, ուս-
տի, ոսկի մը տալով մեկնեցայ: Արդ, ի՞նչ կը խորհիք
թէ կը նշանակէր այդ ամէնը: Չէ՞ք խորհիր թէ կիկնը
ճշմարտութիւնը կ'ըսէր:»

«Ա՛յո:»

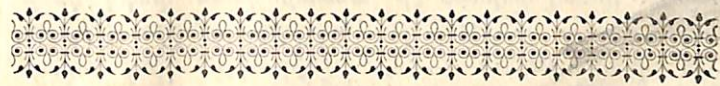
«Ուրեմն, Տիկին Ալրոյ ինչո՞ւ կ'երթար հոն:»

«Սիրելի ճէրալտս,» ըսի, «Տիկին Ալրոյ՝ գաղտնիքի
մենամուտութիւնն ունեցող կին մըն էր եղած պարզա-
պէս: Նէ վարձած էր այդ սենեակները՝ իր քօղքը քա-
շած հոն երթալու և ինքզինքը գիւցաղնուհի մը երևա-
կայելու հաճոյքին համար: Գաղտնի մնալու ցանկու-
թիւնն ունէր, բայց նէ նոյն ինքն՝ առանց Գաղտնիքի
Սիկնքս մըն էր լոկ:»

«Իրապէս ատա՞նկ կը խորհիք:»

«Վստահ եմ ատոր,» պատասխանեցի:

Հանեց մարդկենիէ տիկիլը, բացաւ ու լուսանկարին
նայեցաւ: «Արդեօ՞ք,» ըսաւ վերջապէս:

ՏԻՊԱՐ ՄԻԼԻՈՆԱՏԵՐԸ

ՀԻՍՅՈՒՄ ՄԸ

Եթէ մէկը հարուստ է, հրապուրիչ մարդ մը ըլլալու
պէտք չունի անպատճառ: Վիպասանութիւնը հարուստին
առանձնաշնորհն է, ոչ թէ անգործին զբաղումը: Աղքատ-
ները պէտք է գործնական ու արձակունակ ըլլան: Արդի-
կեանքի ճշ արտութիւններն են ասոնք, զոր Հիւճի Էրս-
քին չիրականացուց բնաւ: Հէ՛գ Հիւճի: Իմացականա-
պէս, պէ՛տք է խոստովանինք, որ մեծ բան մը չէր: Իր
կեանքին մէջ՝ չողջողուն: Կամ նոյն իսկ չարամիտ
(ill-natured) բան մը չէր ըսած: Բայց հրաշագեղ նայ-
ուածք մը ունէր՝ թուիս ու դանդաղ մաղերով, յստա-
կած իր կիտապէմքով ու գորշ աչքերով: Այնչափ ժո-
ղովրդական էր մարդերու որքան՝ կիկներու: Դրամ չա-
հելու կատարելութենէն զատ՝ միւս բոլորը ունէր: Հօր-
մէն ժառանգած էր՝ հեծեալգօրի սուրը և տասնևհինգ հա-
տորնոց Պասմուքիւն Թերակիզային Պասերազլի մը, որոնց
առաջինը իրանց իր հայկին վրայ և երկրորդը դարա-
նի մը մէջ դրաւ Ruff's Guide-ի և Bailey's Magazine-ի
մէջտեղ: Ա. էն բան փորձած էր: Վեց ամիս սակարա-
նը խաղացած էր՝ բայց ի՛նչ կրնար ընել թիթեռնիկ
մը՝ ցուլերու և արջերու մէջ: Քիչ մը աւելի երկար ա-
տեն թէյի վաճառական եղած էր, բայց չուտ էր ձանձ-

բացած: Յետոյ փորձած էր անտալուզեան բարկ գինի ծախել, բայց դարձեալ չէր յաջողեր գինիին յիշ մը շատ դառնութեանն համար: Վերջապէս ոչինչ եղաւ թոյլ ու հաճոյալի երիտասարդ մը՝ կատարեալ կիսա-դէմքով ու առանց զբաղումի:

Գործերը վատթարացնել՝ շատ կը սիրէր: Իր սիրած աղջկան անունը Լօրա Մէրթըն էր՝ դուստրը քաշ-ուած գնդապետի մը, որ Հնդկաստանի մէջ իր ժուժկա-լութեանն ու մարտողութիւնն էր կորսնցրուցած, ան-գամ մըն ալ ոչ մէկը վերադարձու համար: Հիւճի պատրաստ էր համբուրելու կօշկակապերը Լօրային, որուն պաշտումի կուռքն էր ինք, Լօնտօնի ամէնազեղե-ցիկ զոյգն էին ասոնք, որոնց մէջ penny-piece մը գոյու-թիւն չունէր: Գնդապետը շատ կը սիրէր Հիւճին, բայց ու է նշանախօսութեան առաջարկ չէր ուզեր մտիկ ընել:

«Տղա՛ս,» կ'ըսէր սովորաբար, «երբ դուն քեզի 10,000 ոսկի վաստկիս, եկուր ինծի ու կ'ը տեսնուինք այդ մասին:» Հիւճի շատ դառնացած կ'երևէր այդ օրերուն ու սփոփուելու համար կ'ուզէր Լօրայի երթալ:

Առտու մը Հօլլանտ ֆարֆ գացած միջոցին, ուր կը բնակէին Մէրթընները, դիպումով հանդիպեցաւ իր մէկ մեծ բարեկամին՝ Ալան Թրէվըրի, որ նկարիչ մըն էր: Իրա՛ւ, այսօր ամէն ոք նկարիչ է՝ բայց ա՛ն արուես-տագէտ մըն էր նոյն ատեն և արուեստագէտները հազ-ուադիւս են յաւետ: Անձնապէս կոշտ ու անհեթեթ մէկն էր՝ ցանոտ դէմքով ու խուսացած մօրուքով: Սակայն, վրձինը բռնած միջոցին ճշմարիտ վարպետ մըն էր: Իր պատկերները կը փնտռուէին եռանդազին հետաքրքրու-թիւնով: Պէտք է գիտնալ թէ Թրէվըր նախապէս՝ լոկ Հիւճիի անձնական հմայքին համար դրաւուած էր ա-

նով: «Միակ մարդերը, զոր պէտք է նկարիչ մը ճանչ-նայ,» սովոր էր ըսել, «bête ու գեղեցիկ մարդերն են: մարդեր՝ որոնց նայիլ արուեստագիտական հաճոյք մըն է և հետեւեւին խօսիլ՝ իմացական հանգիստ մը: Պճնասէր մարդեր ու սիրուած կիներ՝ աշխարհը կը վարեն, դէթ այդպէս պէտք է ընեն:» Սակայն, Հիւճին աւելի լաւ ճանչնալէ ետք, սիրեց զայն նոյնքան ալ իր պայծառ ու զուարթ հոգիին և վեհանձն ու անվրդով բնութեան համար՝ իր աշխատանոցը մտնելու բացարձակ ազատու-թիւն տալով անոր:

Երբ Հիւճի ներս մտաւ, Թրէվըր վերջին հպումները կը խաղար՝ կենդանի մեծութեամբ մուրացկանի մը հը-րաշալի պատկերին վրայ: Ինք՝ մուրացկանը, կեցած էր աշխատանոցին մէկ անկիւնը՝ բեմի մը վրայ: Չորացած ծերունի մըն էր՝ մազաղաթի նման խորշոմած դէմքով ու յոյժ արգահատելի արտայայտութեամբ: Իր ուսերուն վրայ թուխ ու տձեւ վերարկու մըն էր նետեր՝ բոլորո-վին պատառատուն ու գրգլած: Իր հաստ կօշիկները կար-կարկտանով լեցուն էին՝ մէկ ձեռքով անտա՛շ ցու-պի մըն էր կոթներ ու միւսով պատռտած գլխարկն էր բացած՝ ողորմութիւն հայցելու:

«Ի՛նչ ասլեցուցիչ տիպար:» մըմնջեց Հիւճի, բարե-կամին հետ ձեռք թօթուելով:

«Ասլեցուցիչ տիպար:» գոչեց Թրէվըր իր ձայնին ծայրով, «ե՛ս պէտք է ատանկ խորհիմ: Ասանկ մուրաց-կաններ ամէն օր չեն հանդիպիր: Գի՛ւտ մը, սիրելիս, կենդանի վէլասքէ մը: Ո՛հ, Ռամպրանտ՝ ի՛նչ ժանտա-ջրանկար մը պիտի ուզէր չինել անկէ:»

«Խեղճ ծերուկ,» ըսաւ Հիւճի, «ի՛նչքան թշուառ կ'երեւի: Բայց ձեզ նկարիչներուն համար իր դէմքը իր քաղդն է՝ կ'ենթադրեմ:»

«Անտարակոյս,» պատասխանեց թրէվլըր, «չէք յուսար որ մուրացկան մը երջանիկ երևի, չէ՞:»

«Ի՞նչ կը ստանայ տիպար մը՝ նստելու համար,» հարցուց Հիւճի հանգստաւէտ տեղ մը գտնելով իրեն, բազմոցին վրայ:

«Ժամը՝ չիլին մը:»

«Դո՛ւք ի՞նչ կ'առնէք պատկերի մը համար, Ալան:»

«Օ՛հ, երկու հազար կ'առնեմ ես:»

«Փառ՞նճ:» (20 չիլին)

«Աիճի (21 չիլին): Նկարիչները, բանաստեղծներն ու բժիշկները միշտ կիճի կ'առնեն:»

«Լա՛ւ, կը խորհիմ թէ տիպարը պէտք է առ հարիւր բան մը առնէ,» գոչեց Հիւճի խնդալով. «անոնց աշխատանքը ձերինին չափ ծանր է:»

«Պարա՛ւ խօսք, պարա՛ւ խօսք: Հը՛ն, նայեցէք անդամ մը օրն ի բուն պատկերակալի մը առջև կենալու և ներկին վրայ իյնալու՝ տանջանքին միայն: Հիւճի՛, խօսելու շատ տրամադիր կը թուիք, բայց կը վստահացնեմ Ձեզ թէ վայրկեաններ կան երբ Արուեստը՝ գրէ՝ թէ ձեռական աշխատանքի վեհութեան կը հասնի: Հիւմակ Դուք պէտք չէ չաղակրատէք: Նա առ զրադած եմ ես: Գլանիկ մը ձխեցէք ու լոնցէք:»

Բիչ հոք ծառան ներս մտնելով՝ թրէվլըրի ըսաւ թէ չըջանակադործը իր հետ խօսիլ կ'ուզէր:

«Մի՛ աճապարէք, Հիւճի,» ըսաւ դուրս ելած միջոցին, «վայրկեանէ մը կը դառնամ:»

Եւր մուրիկը օգտուելով թրէվլըրի բացակայութենէն, բոպէ մը՝ իր հետեւը դրուած փայտէ նստարանին վրայ հագեցեալ: Ան՝ այնքան լքուած ու թշուառ կը թուէր, որ Հիւճիի ձեռքը չէր՝ չգլթալ և զգաց թէ իր գրպանը

ի՛նչքան դրամ ունենալը կը նայէր: Բոլոր ունեցածը ոսկի մը ու քանի մը պղնձադրամներ էին: «Խե՛ղճ ծերուկ,» խորհեցաւ ինքնիրեն, «ինձմէ աւելի պէտք ունի ասոր: սա կայ որ երկու շաբաթ կառք չպիտի նստիմ,» և ձեմնելով աշխատանոցին մէջ՝ ոսկին մուրացկանին ձեռքը սահեցուց:

Հիւճին ցնցուեցաւ ու նուազ ժպիտ մը թրաւ իր չորցած չրթուքներէն: «Շնորհակալ եմ, պարոն,» ըսաւ, «շնորհակալ եմ:»

Աս միջոցին թրէվլըր ներս մտաւ ու Հիւճի մեկնեցաւ՝ ըրածին համար քիչ մը չիկնելով: Այդ օրը Լօրայի հետ անցնելէ և իր դատարկաչրճութեան համար հմայիչ յանդիմանութիւն մը ստանալէ ետք, առն գնաց:

Այդ իրիկունը տասեմէկի միջոցին փաշեք Քլիւպ գնաց, ուր թրէվլըր ծխասնեակին մէջ առանձին նստած seltzer ու հոնոսեան գինի (hook) կը խմէր:

«Լաւ, Ալան, պատկերնիդ աղէկ մը լմնցուցի՞ք,» ըսաւ սրկառը վառելով:

«Լմնցուցի և չըջանակեցի, մա՛նչո,» պատասխանեց թրէվլըր: «Բիչ ատենէ յաղթանակ մը պիտի տանիք: Ձեր տեսած այն ծեր տիպարը Ձեզմով զրաւուած է բոլորովին: Ձեր մասին ամէն բան պատմեցի իրեն — թէ ո՛վ էք, ո՛ւր կը գտնուիք, ի՛նչ եկամուտ ունիք, ի՛նչ աւելակալութիւններ կը տածէք . . . :»

«Սիրելի Ալան,» գոչեց Հիւճի, «տուն դացած ատենս հաւանաբար ինձ պիտի սպասէր ճամբան: Բայց անշուշտ կը կատակէք միայն: Խե՛ղճ, թշուառ ծերունի: Կը փափաքէի՝ բան մը կարենալ ընել իրեն: Ահա ելի է խորհիլ թէ մէկը կրնայ ա՛յսքան թշուառ ըլլալ: Տունը ղէզերով հին զգեստներ ունիմ — կը կարծէ՞ք թէ ատանկ բաներու կարեւորութիւն կուտայ: Քրաւ որ իր ցնցոտիները թել թել էին եղած:»

«Բայց ինք ատենցմով աւելի ճոխ կ'երեւի,» ըսաւ Թրէվըրը: «Ես չպիտի ուզէի փրախով նկարել զինքը՝ ու եւ է զինի: Ի՛նչ որ դուք ցնցոտի կը կոչէք, ես վիպասանութիւն կը կոչեմ: Ի՛նչ որ աղքատութիւն կը թուի Ձեզ, նկարչագեղութիւն է ինձ: Եւ սակայն, Ձեր առաջարկութեան համար կը խօսիմ իրեն:»

«Ալան,» ըսաւ Հիւճի լրջօրէն, «Դուք նկարիչներդ սիրտ չունիք:»

«Սրուեստագէտի մը սիրտը՝ իր գլուխն է,» պատասխանեց Թրէվըրը. «ատկէ զատ մեր կոչումն է պատկերացնել աշխարհը՝ ինչպէս որ կը տեսնենք զայն եւ ո՛չ թէ բարեկարգել՝ ինչպէս որ գիտենք: Իւրաքանչիւրին՝ իր արհեստը: Եւ հիմակ ըսէք ի՞նչպէս է Լօրան: Ծեր տիպարն անով շատ հետաքրքրուեցաւ:»

«Ներա մասին ալ խօսեցաք ուրեմն՝ իրեն,» ըսաւ Հիւճի:

«Անշո՛ւշտ: Անողոք գնդապետին, սիրուն Լօրային ու 10,000 ոսկիին մասին՝ ամէն բան գիտէ:»

«Իմ անձնական բոլոր գաղտնիքնե՛րս պատմեցիք այդ ձեր մուրացկանին:» գոչեց Հիւճի՝ յոյժ կարմրած ու զայրագին:

«Սիրելի մա՛նչս,» ըսաւ Թրէվըրը մպտագին, «այդ ձեր մուրացկանը՝ ինչպէս կը կոչէք զայն՝ Ներոպալի ամէնահարուստներէն մէկն է: Կրնայ ամբողջ Լօնտօնը գնել՝ իր իսկ հարստութեամբ: Ամէն ոստանի մէջ տուն մը ունի. ոսկի պնակէ կը ճաշէ ու կրնայ՝ երբ ուզէ՝ Ռուսիան պատերազմելէ արդիւնել:»

«Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք իրապէս,» բացազանցեց Հիւճին:

«Ի՛նչ որ կ'ըսեմ,» ըսաւ Թրէվըրը: «Աշխատանքդ մէջ Ձեր այսօրուան տեսած ձերունին՝ Պառոն Հառզ-

պերկն էր: Մեծ բարեկամ մըն է ինձ, որ բոլոր պատկերներս ու նման քաներ կը գնէ: Ամիս մը առաջ յանձնառողջէք մը տուաւ ինձ՝ զինքն իբր մուրացկան նկատելու համար: Ի՛նչ կ'ուզէք — միլիոնատէրի քմայք: Եւ պէտք է ըսեմ թէ փառայեղ պատկեր մը շինեց իր ցնցոտիներուն մէջ, կամ թերեւ ճիշտ է ըսել՝ իմ ցնցոտիներուն մէջ, որ Սպանիայում գնուած հին զգեստի մը մնացորդներն էին:»

«Պառոն Հառզպէ՛րկ» գոչեց Հիւճի: «Ողորմա՛ծ երկիրք. ոսկի՛ մը տուի անոր:» ու բազկաթողի մը վրայ ինկաւ՝ դժկամակ երեւոյթով:

«Ոսկի՛ մը տուիր,» պոռաց Թրէվըր՝ մոնչուն խընդուք մը արձակելով: «Սիրելի տղա՛ս, անգամ մըն ալ երբե՛ք չպիտի տեսնես զայն: Son affaire c'est l'argent des autres:»

«Կարծեմ կրնայիք ըսել ինձ, Ալան,» ըսաւ Հիւճի երեսը կախ, «ատանկ ապուշութիւն մը ընելէ արդիւնէլու համար զիս:»

«Լա՛ւ, նախ որ, Հիւճի,» ըսաւ Թրէվըրը, «միտքէս չանցաւ երբեք թէ Դուք ատանկ անիոյթ կերպով ողորմութիւն պիտի բաժնէիք: Սիրուն տիպար մը համբուրելիդ կրնամ հասկնալ, բայց տգեղ տիպարի մը մէկ ռոկի տալ — Արամաղդէ վկայ, չեմ հասկնար: Ատկէ զատ իրողութիւնը սա էր, որ այսօր ու եւ է մէկուն համար տուներ չէի ես իրապէս: Եւ երբ Դուք եկաք՝ չէի գիտեր թէ Հառզպէրկ կ'ուզէ՛ր իր անուանին յիշուիլ: Գիտէք որ հագուած ալ չէր ամբողջովին:»

«Ի՛նչ տխրաւ մը պիտի կարծէ զիս,» ըսաւ Հիւճի:

«Ո՛չ երբեք, Ձեր մեկնելէն ետք չափազանց յուզուած էր ու կը ջանար՝ ձեր ու խորշոմած ձեռքերը չը-

փերով՝ դասել իր խնդուքը: Չէի կրնար հասկնալ թէ ինչո՞ւ այնքան կը հետաքրքրուէր Ձեր մասին ամէն բան գիտնալու: Բայց ամէն ինչ կը տեսնե՛մ հիմալ: Ոսկիներդ Ձեր հաշիւին չահու գնելով, Հիւճի, տոկոսը՝ ամէն վեց ամիս՝ Ձեզ պիտի վճարէ և յետճաշու պատմելիք՝ հրաշալի պատմութիւն մը պիտի ունենայ:»

«Դժբաղդ դե մըն եմ ես,» տրտնջաց Հիւճի: Ամէնալաւ բանը զոր կրնամ ընել՝ երթալ պատկիլն է: սիրելի Ալան, ու է մէկուն բան մը մի՛ ըսէք: Չպիտի համարձակէի հրապարակ ելլել:»

«Պարա՛պ խօսք: Ատի ամէնաբարձր վստահութիւնը կ'անդրադարձնէ՝ Ձեր մարդասիրական ոգիին վրայ, Հիւճի: Մի՛ աճապարէք: ուրիշ գլանիկ մը ևս հրամեցէք ու Լօրայի վրայ ուղածնուդ չափ կրնաք խօսիլ:»

Սակայն, Հիւճի չէր ուղեր մնալ ու տուն դնաց՝ խիստ ապերձանիկ՝ Ալան Թրէվըրը խնդուքներու մէջ ձըգելով:

Յաջորդ առտուն՝ նախաճաշի միջոցին՝ սղասաւորը այցաճարդ մը բերաւ, որուն վրայ գրուած էր —

Մ. ԿԻԻՍՏԱՎ ՆՕՏԷՆ,

Ի ԳԻՄԱՅ Մ. ՊԱՌՈՆ ՀԱՌԻՋՊԷՐԿԻ:

«Կ'ենթադրեմ թէ չքմեղացումի է եկած,» ըսաւ Հիւճի ինքնիրեն՝ պատուիրելով ծառային այցելուն վեր հրամեցնել:

Ոսկի ակնոցով ու ճերմակ մազերով ծեր ճիւղրլմեմ մը սենեակ մտաւ ու ըսաւ՝ ֆրանսական թեթեւ շեշտով մը. «Մ. Էրսքիւնի հետ խօսելու պատի՞ւն է, զոր ունիմ:»

Հիւճին խոնարհեցաւ:

«Պառոն Հաւաղպէրկէ կուգամ,» շարունակեց: «Պառոնը...»

«Խնդրե՛մ, պարոն, ըսէք իրեն՝ յոյժ անկեղծօրէն ներողութիւն կը խնդրեմ...» Թոթովեց Հիւճի:

«Պառոնը,» ըսաւ ծեր ճէնդլմէնը ժպտաղին «յանձնարարած է ինձ այս նամակը Ձեզ բերել:» ու երկարեց կնքուած պահարան մը:

Դռնի կողմը գրուած էր.

ՀԱՐՍՆԵՁՕՆ

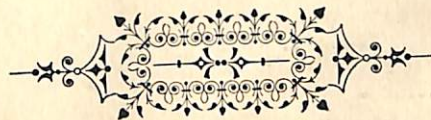
ՀԻԻՃԻ ԷՐՍԳԻՆԻ ՆԻ ԼՕՐԱ ՄԷՐԹՐՆԻ,

ԾԵՐ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆԷ ՄԸ

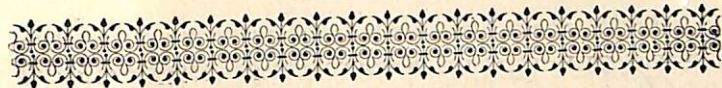
ներսն ալ 10,000 ոսկինոց փոխդիր մը կար:

Երբ ամուսնացան անոնք՝ Ալան Թրէվըր ամէնամօտ մարդն էր: Պառոնը հարսնիքի նախաճաշին՝ ուղերձ մը ըրաւ:

«Միլիոնատէր տիպարներ,» դիտեց Ալան, «բաւական հազուադիւտ են: Բայց Արամաղդ վկա՛յ, տիպար միլիոնատէրեր աւելի ևս հազուադիւտ են:»

ԼՕՐՏ ԱՐԹՅՈՐ ՍԷՎԱՅԼԻ
ՈՋԻՐԸ

ԼՕՐՏ ԱՐԹՂԸՐ ՍԷՎԱՅԼԻ ՈՃԻՐԸ

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Զատիկէ առաջ Տիկին Ուրնաբը-Միրի վերջին ընդունելութեան առթիւ՝ Պէնթինք Հառզը սովորականէ աւելի խոնուած էր։ Վեց նախարարներ՝ իրենց աստղանշաններով ու ժանեակներով՝ եկած էին, նախադահական ուղերձէն ետք։ Բոլոր սիրուն կիները իրենց աէնալայելուչ զգեստներն էին հաղած։ Պատկերասրահին ծայրը կեցած էր ծանր, թաթարական նայուածքով, սիրուն սև աչքերով և հրաշալի զմրուխտներով տիկին մը։ Քարոտունի իշխանուհին՝ Սֆիա, որ իր ձայնին ծայրով գէշ ձրանսերէն մը կը խօսէր և չափազանց կը խնդար իրեն ըստած ամէն բանի վրայ։ Ստուգիւ մարդերու զարմանալի խառնուրդ մըն էր։ Փառայել աղնուականուհիներ մեղմիւ կը չաղակրատէին բուռն արմատականներու հետ՝ մինչ ժողովրդական քարոզիչներ և մեծ սկեպտիկներ մտերմօրէն կը տեսակցէին։ Ետխոսողներու ամբողջ խմբակ մը չարունակ կը հետապնդէր սենեակէ սենեակ վարպետ նախադուստր մը։ Սանդուխին վրայ կեցած էին շատ մը Արքայական Ակադեմականներ՝ սրուստագէտի ծպտանքով և ըսուեցաւ որ անգամ մը ընթրասենեակը բացարձակապէս խճողուած էր հանճարներով։ Երօք տաիկա Տիկին Ուրնաբը-Միրի ամենազեղեցիկ գիշերներէն մէկն էր և իշխանուհին գրեթէ մինչև տասնեմէկուկէս մնաց։

Այնինչ զնաց նէ, Տիկին Ուին ուրմիր դարձաւ պատ-
կերասրանը — ուր հռչակաւոր քաղաքա-տնտեսագէտ մը
վեհօրէն կը պարզէր երաժշտութեան զխտական տեսու-
թիւնը՝ հունգար զայրոտ արուեստագէտի մը — և սկսաւ
խօսիլ Փէզլիի դքսուհին հետ։ Նէ՛ իր մեծ ու փղոսկրեայ
վիզով, խոշոր ու կապոյտ մի մոռնաւ զիս աչքերով և
ծանր խուրձերով իր օսկի մագերուն՝ հրաշալիօրէն գե-
ղեցիկ կ'երեւար։ Ձուս ոսկի էին անոնք, և ոչ թէ այն
գունաւոր յարգագոյնը որ ներկայիս ոսկիին շնորհալի ա-
նունը կը կորզէ։ ալ այն ոսկին որ արեգչոյով է հիւս-
ուած կամ անօրինակ սաթի մէջ է ծածկուած։ Այդ ա-
մէնը՝ իր գէմքին սուրբի զիմագիծէն բան մը կը գնէին,
մեղաւորի մը ոչ նուազ կախարդանքին հետ մէկտեղ։
Հոգեբանական հետաքրքիր ուսումնասիրութիւն մըն էր
նէ, որ կեանքի մէջ կանուխ գտած էր սա կարեւոր ճշ-
մարտութիւնը՝ թէ ոչինչ այնքան անմեղութեան կը նը-
մանի որքան անխօսեմութիւնը, և շարք մը անփոյթ ան-
խորհրդաբանութիւններով՝ մասալ բոլորովին անմեղ-
նէ ստացաւ անձնաւորութեան մը բոլոր առանձնաշնոր-
հումները։ Մէկէ աւելի անգամներ փոխած էր իր ա-
մուսինը, նոյն իսկ, Տիպրէթ՝ ներս երեք անգամ ա-
մուսնացած ըլլալը կը յայտնէ։ բայց սիրահարը փոխած
չըլլալուն համար երբեք, աշխարհ շատ կանուխէն դադար-
ած էր իր մասին նախատինք կարդալէ։ Նէ հիմակ քա-
ռասուն, սարկական էր ու անպաւակ — հարուստ՝ հաճոյ-
քի այն արտակարգ կիրքով, որ երկտասարդ մնալու
գաղտնիքն է։

Եանկարծ նէ թափով մը սենեակին շուրջը նայելով
ըսաւ՝ իրեն յստակ *confession* ձայնով։ «Ո՛ր է իմ ձեռագ-
գէտս։»

«Ձեր ի՞նչը, կլէտիս,» բացաղանչեց դքսուհին,
տկամայ ընդոտնելով։

«Իմ ձեռագէտս, Դքսուհի, առանց անոր չեմ կըր-
նար ապրիլ ներկայիս։»

«Սիրելի կլէտիս, դուք միշտ ասանկ ինքնատիպ
էք,» մըմնջեց Դքսուհին, ճգնելով յիշել թէ ի՞նչ է իրա-
պէս ձեռագէտը, խորհելով նոյն ատեն որ ձեռնադարմա-
նը չէ։

«Շաքաթը երկու անգամ կանոնաւորաբար ձեռքս
նայիլ կուգայ,» յարեց Տիկին Ուինտըմիր «և այդ մա-
սին շատ հետաքրքրական է։»

«Բարե՛ր երկինք,» ըսաւ դքսուհին ինքնիրեն, «տե-
սակ մը ձեռնադարման է վերջապէս։ Ի՞նչքան սաստկո-
քէն հանելի, կը յուսամ թէ օտարական մըն է գէթ։
Ուրեմն, այնքան գէշ պէտք չէ ըլլամ բոլորովին։»

«Ես ստուգիւ պէտք է զայն ներկայացնեմ Ձեզ։»

«Ներկայացնէ՛ք զինքը,» գոչեց Դքսուհին։ «հո՞ս է
ըսել կ'ուզէք,» և սկսաւ բոլորտիքը կրիայի պատեանով
պղտիկ հողմահար մը ու խիստ պատուած ժանեկաշալ
մը փնտով՝ բողբակաւ որոշումով մը իսկ մեկնելու պատ-
րաստ ըլլալու համար։

«Անշուշտ հոս է։ Ես չպիտի երազէի առանց անոր
խնճոյք մը տալ։ Ան կ'ըսէ թէ դուտ հոգեկան ձեռք մը
ուշիմ և եթէ բթամաստ գէթ քիչիկ մը աւելի կարճ
ըլլար, ես համոզուած յոռետես մը եղած ու վանք մը
գացած պիտի ըլլայի։»

«Օհ, հասկցայ,» ըսաւ Դքսուհին սիրիւեւելով մե-
ծապէս։ «կարծեմ բաղդ կը դուշակէ։»

«Եւ գոբաղդութիւն ե՛ս» պատասխանեց Տիկին
Ուինտըմիր, «ի՛նչ քանակութեամբ ա՛լ ըլլայ։ Գալ տա-

ըն՝ օրինակի համար, մեծ վտանգի մէջ եմ՝ թէ ցամա-
քէն և թէ ծովէն՝ ուստի օգտապարիկի մը մէջ ապրելով՝
ճաշ ամէն իրիկուն կողովով մը վեր պիտի քաշեմ։ Ա-
մէնն ալ գրուած են ճկոյթիս վրայ կամ ափիս մէջ, չեմ
յիշեր ճիշդ որուն։»

«Բայց վստահաբար, Նախախնամութիւնը փորձել է
ատիկա, կլէտիս։»

«Սիրելի Դքսուհիս, վստահաբար Նախախնամութիւ-
նը այս անգամ փորձութեան կրնայ դիմադրել։ Կը խոր-
հիմ թէ ամիսն անգամ մը ամէն ոք պէտք է իր ձեռ-
քերը նայել տայ, գիտնալու համար թէ ինչ պէտք չէ
ընէ։ Անշուշտ ամէն ոք կ'ընէ նոյն բանը, բայց զլու-
շացուիլը հաճելի է։ Հիմալ եթէ մէկը իսկոյն չերթայ
ու չբերէ Մր. ֆօճըրսը, ես ինքս պիտի երթամ։»

«Երթա՛մ, Տիկին Ուինտըրֆիլը,» ըսաւ բարձրա-
հասակ գեղանի երիտասարդ մը, որ քովերնին կեցած
կ'ունկդրէր հրճուագին ձայնիսով մը։

«Ծնորհակալ եմ, Լօրտ Սընըր, բայց վախնամ թէ
չճանչնաք զինքը։»

«Եթէ ձեր ըսածին չափ հրաշալի է, անկարելի է որ
սխալիմ, ըսէք ինձ թէ ինչի կը նմանի և իսկոյն Ձեզ
բերեմ։»

«Լա՛ւ, ձեռագէտի չի նմանիր բնաւ, այսինքն ո՛չ
խորհրդաւոր է, ո՛չ esoteric և ոչ ալ վիպական երևոյթ
մը ունի։ Պզտիկ, հուժկու մարդ մըն է՝ անհեթեթ ու ճա-
ղատ գլուխով և մեծ ու ոսկեծիր ակնոցով․ տան բը-
ժիչիկ և գեղջկական փաստաբանի միջև բան մը։ Իրա-
պէս շատ կը ցախիմ, բայց յանցանքը իմն չէ։ Մարդիկ
այնքան տաղտկացուցիչ են։ Բոլոր դաշնակահարներս միշտ
բանաստեղծի կը նմանին և բոլոր բանաստեղծներս՝ ճիշտ

դաշնակահարի և կը յիշեմ անցեալ եղանակին, ճաշի-
հրաւիրած ըլլալս յոյժ անուշիկ դաւադիր մը, մարդ մը՝
որ այնքան շատեր կործանած էր և որ միշտ զրահ կը
հագնէր ու իր շապիկի թեղանքին մէջ սուր մը կը կրէր,
և զիտէ՞ք, երբ եկաւ՝ ճիշտ սիրուն ձեր եկեղեցական
մըն էր և իրիկունն ամբողջ կատակեց։ Անշուշտ, շատ
գլխոսնցուցիչ էր, և ամէնն այնքան․ բայց ես վախէս յու-
սահատեցայ, և երբ հարցուցի իր դիմանքին մասին, խնդաց-
միայն և ըսաւ թէ շատ ցուրտ էր Անգլիան՝ հանգնելու
համար զայն։ Ա՛հ, անուստիկ Մր. ֆօճըրսը։ Հիմա՛կ,
Մր. ֆօճըրս, կ'ուզեմ որ փէզլիի Դքսուհիին ձեռքը նա-
յիք։ Դքսուհի, ձեռնոցնիդ պէտք է հանէք։ Ո՛չ, ձա-
խերնիդ չէ, մի՛ւսը։»

«Սիրելի կլէտիս, ես յիրաւի չեմ կարծեր թէ ճիշտ
է բոլորովին,» ըսաւ Դքսուհին, իր յաւէտ աղտոտած
ուլենիէ ձեռնոցին կոճակները քակելով զողդ-ղագին։

«Շահագրգիռ բան մը չէ երբեք,» ըսաւ Տիկին Ուին-
տըրֆիլը, «սա կայ որ աշխարհ այսպէս կ'ընէ։ Բայց պէտք
է ներայացնեմ Ձեզ։ Դքսուհի՛, — Մր. ֆօճըրս, իմ սիրուն
ձեռքտու։ Մր. ֆօճըրս, — փէզլիի Դքսուհին, եթէ ըսէք
թէ իր սիրային ցցուածքը (mountain of the moon) իմէս
աւելի մեծ է, ա՛լ չպիտի հաւատամ Ձեզ։»

«Կլէտիս, վստահ եմ որ ձեռքիս մէջ ատանկ բան
չկայ,» ըսաւ Դքսուհին լրջօրէն։

«Ձեր Ծնորհափայլութիւնը կատարեալ իրաւունք ու-
նի,» ըսաւ Մր. ֆօճըրս, կարճ ու քառակուսի մասնե-
րով փոքր ու դիրուկ ձեռքին նայելով, «սիրային ցց-
ուածքը չէ դարգացած։

Կեանքի զիծը, սակայն, գերազանց է։ Հաճեցէ՛ք
ծռել բազուկնիդ։ Ծնորհափայլութի՛ւն։ Երեք որոշ գիծեր

tasquette-ին լրացի Շատ երկար պիտի ապրիք, Դքսուհի, ու չափազանց երջանիկ պիտի ըլլաք: Մնախառութիւն — խիստ չափաւոր, իմացականութեան գիծը՝ ոչ չափազանցեալ, սիրտի գիծը... »

«Հիմակ անդադնասպա՛ն եղիք, Մր. փօճըրս,» գոչեց Տիկին Ուինտըրմիր:

«Ոչինչ աւելի մեծ հաճոյք պիտի տար ինձ,» ըսաւ խոնարհելով Մր. փօճըրս, «եթէ Դքսուհին ունենար երբեք, բայց կը ցաւիմ քսելու որ սիրոյ մեծ հաստատաւ մտութիւն կը տեսնեմ՝ միացած պարտականութեան զօքեղ ըմբռնումի մը:»

«Մնդերեմ՝ շարունակեցէ՛ք, Մր. փօճըրս,» ըսաւ Դքսուհին բոլորովին գոհունակ երևոյթով մը:

«Տնտեսութիւնը՝ Ձեր Շնորհափայլութեան առաքինութիւններուն յետնադոյնը չէ,» յարեց Մր. փօճըրս և Տիկին Ուինտըրմիր սկսաւ քրքջածայն խնդալ:

«Տնտեսութիւնը խիստ լաւ բան մըն է,» զիտեց Դքսուհին գոհունակութեամբ. «Երբ ամուսնացայ փէզլիէ հետ, տասնեմէկ զղեակցունէր, առանց բնակելու յարմար տուն մը ունենալու:»

«Եւ հիմակ տասներկու տուն ունի առանց մէկ զղեակցի,» գոչեց Տիկին Ուինտըրմիր:

«Լա՛ւ, սիրելիս,» ըսաւ Դքսուհին, «կը սիրեմ...»

«Հանգստաւէտութիւն,» ըսաւ Մր. փօճըրս, «եւ արդի յառաջդիմական գիւրութիւններ. ամէն ննջասենեակի մէջ հանուած տաք ջուր: Ձեր Շնորհադարձութիւնը կատարեալ իրաւունք ունի, Հանգստաւէտութիւնը միակ բանն է զոր մեր քաղաքակրթութիւնը կրնայ տալ մեզ:»

«Դուք, Մր. փօճըրս, Դքսուհին նկարագրիք ըսիք հիմալիօրէն՝ հիմակ պէտք է ըսէք Տիկին Ֆլօրայինը:»

Եւ ի պատասխան ժպտաղեղ հիւրընկալուհիին զրուսի շարժումին՝ բարձրասակ աւաղադոյն սկիզբական մաղերով սղջիկ մը՝ բարձր թիկունքներով, ոտքի ելաւ երերտկայով բաղմոցին ետեւէն և երկնցուց երկայն ու ոսկրուտ ձեռք մը՝ բանայած և մատներով:

«Ա՛հ, դաշնականար մը. գերադա՛նց դաշնականար մը կը տեսնեմ,» ըսաւ Մր. փօճըրս, «բայց թերեւս հաղիւ թէ երամիշտ մը: Խիստ վերապա՛ն, խիստ պարկեշտ և մեծ սիրահար մը կենդանիներու:»

«Կատարելապէս ճիշտ,» բացառանչեց Դքսուհին՝ դառնալով Տիկին Ուինտըրմիրի, «բայցարձակապէս ճիշտ: Ֆլօրա երկու երկվեցեակ հովուաշուն կը պահէ Մաքըօսքիի մէջ և եթէ հայրը թոյլատրէր, զիւղի տուններն իսկ՝ ուղէր անասնոցի վերածել:»

«Լա՛ւ, ես ալ ճիշտ այդ կ'ընեմ իմ տունս ամէն հինգ-շարթի իրիկուն,» գոչեց Տիկին Ուինտըրմիր խնդալով. «միայն ես ասիւծները՝ հովուաշուներէն աւելի կը սիրեմ:»

«Ձեր մէկ սխալը, Տիկին Ուինտըրմիր,» ըսաւ Մր. փօճըրս, «դ՛րճաշուք խոնարհումով մը:»

«Եթէ կին մը չկրնայ իր սխալները հրապուրիչ ընել, էդ ի՞նչ է լոկ,» խոստաւախանալ «Բայց Դուք պէտք է քանի մը ձեռքեր եւս կարդաք մեզ: Եկէք Սըր Թուլմաս, Մր. փօճըրսի ցոյց տուէ՛ք ձերինը:» և աղմուական նայուածքով ձեր ճնշթլմէն մը՝ ձերմակ բաճկոնակով՝ առաջացաւ և երկարեց, խիստ երկայն միջնամատով՝ կարծր ու ձեղքուած ձեռք մը:

«Արկածախնդիր բնութիւն մը. չորս երկար ճամբորդութիւններ անցեալին մէջ և հատ մըն ալ ասպազային: Երեք անգամ նաւարկուած: Ո՛չ, երկու ան-

taschette-ին վրայ: Շատ երկար պիտի աղբիք, Դքսուհի, ու չափազանց երջանիկ պիտի ըլլաք: Մնախառութիւն — խիստ չափաւոր, իմացականութեան գիծը՝ ոչ չափազանցեալ, սիրտի գիծը...»

«Հիմակ անդադոնապահ եղիք, Մր. փօճըրս,» գոչեց Տիկին Ուինտըրմիր:

«Ոչինչ աւելի մեծ հաճոյք պիտի տար ինձ,» ըսաւ խոնարհելով Մր. փօճըրս, «եթէ Դքսուհին ունենար երբեք, բայց կը ցաւիմ ըսելու որ սիրոյ մեծ հաստատաւ մտութիւն կը տեսնեմ՝ միացած պարտականութեան դժբեղ ըմբռնումի մը:»

«Խնդրեմ շարունակեցէ՛ք, Մր. փօճըրս,» ըսաւ Դքսուհին բոլորովին գոհունակ երեւոյթով մը:

«Տնտեսութիւնը՝ Ձեր Շնորհախալութեան առաքինութիւններուն յետնադիոյնը չէ,» յարեց Մր. փօճըրս և Տիկին Ուինտըրմիր սկսաւ քրքջածայն խնդալ:

«Տնտեսութիւնը խիստ լաւ բան մըն է,» գիտեց Դքսուհին գոհունակութեամբ: «Եւր ամուսնացայ փէզլիքի հետ, տասնեւմէկ զգեակցունէր, առանց բնակելու յարմար տուն մը ունենալու:»

«Եւ հիմակ տասներկու տուն ունի առանց մէկ զըդեակի,» գոչեց Տիկին Ուինտըրմիր:

«Լա՛ւ, սիրելիս,» ըսաւ Դքսուհին, «կը սիրեմ...»

«Հանգստաւէտութիւն,» ըսաւ Մր. փօճըրս, «և արդի յառաջդիմական դիւրութիւններ. ամէն նշնասեռեակի մէջ հանուած տաք ջուր: Ձեր Շնորհադարձութիւնը կատարեալ իրաւունք ունի: Հանգստաւէտութիւնը միակ բանն է զոր մեր քաղաքակրթութիւնը կրնայ տալ մեզ:»

«Դուք, Մր. փօճըրս, Դքսուհիին նկարագիրը ըսիք հիմա իրօրէն՝ հիմակ պէտք է ըսէք Տիկին Ֆլօրայինը:»

և ի պատասխան ժպտադեղ հիւրընկալուհիին զուտի շարժումին՝ բարձրաստի աւաղագոյն սկոլտական մազերով սղջիկ մը՝ բարձր թիկունքներով, ոտքի ելաւ երեստկայով բազմոցին հանգէն և երկնցուց երկայն ու սկրուտ ձեռք մը՝ բահայած և մատներով:

«Ա՛հ, դաշնականար մը. գերադա՛նց դաշնականար մը կը տեսնեմ,» ըսաւ Մր. փօճըրս, «բայց թերեւ հազիւ թէ երաժիշտ մը: Խիստ վերապահ, խիստ պարկեշտ և մեծ սիրահար մը կենդանիներու:»

«Կատարելապէս ճիշտ,» բացառանչեց Դքսուհին՝ դառնալով Տիկին Ուինտըրմիրի, «բացարձակապէս ճիշտ: Ֆլօրա երկու երկվեցեակ հովուաշուն կը պահէ Մաքքօսքիի մէջ և եթէ հայրը թոյլատրէր, զիւրի տուններն ի կ'ուզէր անասնոցի վերածել:»

«Լա՛ւ, ևս ալ ճիշտ այդ կ'ընեմ իմ տունս ամէն հինգ-շարթի իրիկուն,» գոչեց Տիկին Ուինտըրմիր խնդալով: «միայն ևս առիւծները՝ հովուաշուններէն աւելի կը սիրեմ:»

«Ձեր մէկ սխալը, Տիկին Ուինտըրմիր,» ըսաւ Մր. փօճըրս, «պ'ընչապէս խոնարհումով մը:»

«Եթէ կին մը չկրնայ իր սխալները հրապուրիչ ընել, էջ լ'ըն է լոկ,» եղաւ պատասխանը: «Բայց Դուք պէտք է քանի մը ձեռքեր եւս կարգաք մեզ: Եկէք Սըր Թովմաս, Մր. փօճըրսի ցոյց տուէ՛ք ձերինը:» և աղնուական նայուածքով ձեր ձկնթիւմէն մը՝ ձերմակ բաճկոնակով՝ առաջացաւ և երկարեց, խիստ երկայն միջնամատով՝ կարծր ու ճեղքուած ձեռք մը:

«Այ՛ կաժախնդիր բնութիւն մը. չորս երկար ճամբորդութիւններ անցեալին մէջ և հատ մըն ալ ապագային: Երեք անգամ նաւարկելու: Ո՛չ, երկու ան-

գամ, բայց Ձեր յաջորդ ճամբորդութեան համար նաւարկելութեան վտանգ կայ: Ուժեղ պահպանողական մը յոյժ ճշտապահ և սիրահար հետաքրքրութիւններ հաւաքելու: Դժնէ հիւանդութիւն մը տաանկելեցէն տաանկելութեւն տարիքին: Երեսուն տարեկանին բաղդ մը ժառանգած: Մեծ ատելութիւն՝ կատուներու և Արմատականներու:»

«Տարօրինակ,» բացառանչից Սըր Թոմաս, «կնոջս ձեռքն ալ պիտի նայիս անպատճառ:»

«Ձեր երկրորդ կինը,» ըսաւ Մր. Փօճըրս հանդարտօրէն՝ դեռ բռնած Սըր Թոմասի ձեռքէն: «Ձեր երկրորդ կինն է: Պէտք է հմայուիմ,» բայց Տիկին Մարկլը մեղաւմաղձոտ երեւոյթով կին մը՝ որ թուիս մաղբ և զգայական թարթիչներ ունէր, յօժարեցան լիովին իր անցեալը կամ ապագան պարզուած տեսնել և Տիկին Ուինստըրմիր ոչինչ կրնար ընել որ չմղէր նոյն իսկ ուսս դեսպանը՝ Մ. Բօլօֆ՝ իր ձեռնոցներն հանելու: Իրօք շատեր կարծես կը վախնային՝ հաստատաւոր ժալիտով, ոսկի ակնոցով, պայծառ ու դնդաձև աչքերով սէգ ու պղտիկ մարդէն. և երբ ան աւելնուն առջև բացէ՝ ըսաւ թէ Տիկին Ֆէրմըր բնաւ փոյթ չունէր երաժշտութեան, այլ ծայրայեղ մոյլ մըն էր երաժիշտներու՝ ամէնն ալ զգային թէ ձեռագիրութիւնը յոյժ վտանգաւոր արուեստ մըն էր, զոր բնաւ կարելի չէր քաջալերել, բայց միայն գլուխ գլուխ տեսակցութեան մը մէջ:

Սակայն Լօրտ Արթըր Սէվալ որ բան մը չէր գիտեր Տիկին Ֆէրմըրի դժբաղդ պատմութենէն, և որ մեծ շահադրդութեամբ զիտած էր Մր. Փօճըրը, լեցուեցաւ անսահման հետաքրքրութիւնով մը որ իր ձեռքն ալ կարգացուի, և մասամբ ամենալավ իր մէջտեղ ելլելուն համար՝ սենեակին մէջտեղէն դնաց Տիկին Ուինստըրմիրի

նստած տեղը ու՝ թովիչ շիկնութիւնով մը հարցուց թէ կը կարծէ՞ր որ Մր. Փօճըրս պիտի դժգոհէր:

«Խնդիր չէ անշուշտ,» ըսաւ Տիկին Ուինստըրմիր, «արդէն ատոր համար եկած է հոս: Բոլոր առիւծներս, Լօրտ Արթըր, առիւծներու դէր կը կատարեն և ուղած ատենս շրջանակներու մէջէ կը ցատկեն: Բայց առաջուց պէտք է զգուշացնեմ Ձեզ որ՝ Սիպիլի ամէն բան պիտի պատմեմ: Վաղը ինձ հետ նախընթերի պիտի դայ, զըլ-խարկներու վրայ խօսելու համար և եթէ Մր. Փօճըրս, Ձեր մէջ յոսի ընտելիւն մը գտնէ կամ յօդացաւ ընդունակութիւն մը և կամ Bayswater-ի մէջ ողջ կին մը ունենալիք յայտնէ, ամէն բան պիտի խօսցնեմ անտարակոյս:»

Լօրտ Արթըր ժպտեցաւ և գլուխը շարժեց: «Ձեմ վախնար,» ըսաւ: «Սիպիլ կը ճանչնայ զիս այնքան, որքան ես՝ զինքը:»

«Ահ, Ձեր այդպէս ըսելուն կը ցաւիմ ես յիշ մը: Ամուսնութեան սեփական խարխուլը տեւական սխալհասկացողութիւնն է: Ո՛չ, չնական չեմ ես, լոկ փորձառութիւն ստացած եմ, որ սակայն, նոյն բանն է մեծապէս: Մր. Փօճըրս, Լօրտ Արթըր Սէվալ կը մեռնի կոր՝ իր ձեռքը ևս կարգացուելու համար: Մի՛ ըսէք թէ նշանուած է Լոնտօնի էն գեղանի աղջկանրէ մէկուն, որովհետեւ Morning Post ամիս մը առաջ գրեց արդէն:»

«Սիրելի Տիկին Ուինստըրմիր,» գոչեց ճէտպուրկի Մարքիզուհին, «Մր. Փօճըրսը քիչ մը աւելի թողուցէք հոս: Ընչո՞ւ հիմակ ինձ ըսաւ որ պէտք է բեմ երթամ և այնքան կը հետքըքրուիմ:»

«Եթէ այդպէս ըսաւ Ձեզ, Տիկին ճէտպուրկ, ստուգիւ պիտի տանիմ զինքը: Եկէ՛ք իսկոյն, Մր. Փօճըրս և կարգացէք Լօրտ Արթըրի ձեռքը:»

«Լաւ,» ըսաւ Տիկին ճէտպուրկ՝ և կանգնած ատեն պղտիկ դիմաճուռութիւն մը ընելով, յարեց «եթէ չի թոյլատրուիր ինձ բնմ երթալ, պէտք է թոյլատրուի ունկնդրութեան մասնակցիլ ու է գինով:»

«Անշուշտ, ամէնքս ալ պիտի ունկնդրենք,» ըսաւ Տիկին Ուինտըրմիր, «և արդ, Մը. փօճը՛րս, վստահ եղէք և սիրուն բան մը ըսէք մեզ: Լօրտ Արթըր մէկն է մասնաւոր սիրականներէս:»

Բայց երբ Մը. փօճըրս տեսաւ Լօրտ Արթըրի ձեռքը հետաքրքրօրէն տփուռնած՝ ոչինչ ըսաւ: Կարծես զող մը անցաւ իր մէջէն և իր միտքը թփոտ յօնքերը ջղած գօրէն դեպ ու գրգռիչ կերպով մը պոստեցան, բան մը որ չիօթած միջոցին միայն կը պատահէր: Այն ատեն իր դալուկ ճակատին վրայ՝ թունաւոր ցօղի նման՝ քրքրաւորինքի հսկայ նշաններ երեւցան և իր գէշ մատները պաղ ու լպրծուն դարձան:

Լօրտ Արթըրի նայուածքէն չվրիպեցան յուզումի այս տարօրինակ նշանները և իր կեանքին մէջ առաջին անգամն ըլլալով վախեցաւ: Դրդուժ մը զգաց սենեակէն դուրս խոյանալու, բայց զսպեց ինքզինքը: Լաւագոյն էր ամէնագէշը գիտնալ՝ ինչ որ ալ ըլլար՝ քան թէ այս անաւոր անորոշութեան մէջ մնալ:

«Մը. փօճը՛րս, կը սպասեմ կոր,» ըսաւ ան:

«Ամէնքս ալ կը սպասենք կոր,» զոչեց Մը. Ուինտըրմիր իր տենդոտ ու անհամբեր եղանակով, բայց ձեռագէտը չպատասխանեց:

«Կարծեմ թէ Արթըր թատրոն պէտք է երթայ,» ըսաւ Տիկին ճէտպուրկ, «զոր՝ Մը. փօճըրս կը վախնայ յայտնելու, Զեր յանդիմանութենէն ետք:»

Մը. փօճըրս յանկարծ ձգեց Լօրտ Արթըրի աջ ձեռ-

քը և ձախը բռնեց՝ քննելու համար այնքանց ած խոնարհելով որ իր ոսկեծիր ակնոցը կարծես գրեթէ ափին կը դպէր: Վայրկեան մը իր դէմքը սարսափի ճերմակ դիմակն առաւ, բայց շուտ դտաւ իր պողպարիւնը և Տիկին Ուինտըրմիրի նայելով ըսաւ բռնածալիտ «Հմայիչ երիտասարդի մը ձեռքն է:»

«Անշուշտ,» պատասխանեց Տիկին Ուինտըրմիր, «բայց հմայիչ ամուսին մը պիտի ըլլայ: Ատ կ'ուզեմ գիտնալ:»

«Բոլոր հմայիչ երիտասարդներն ալ կ'ըլլան,» ըսաւ Մը. փօճըրս:

«Չեմ կարծեր որ ամուսին մը պէտք է շատ կախարդիչ ըլլայ,» մրմնջեց Տիկին ճէտպուրկ խոհուն երեւոյթով մը. «առի այնքան վտանգաւոր է:»

«Սիրելի տղա՛ս, անոնք երբեք կախարդիչ չեն այնքան,» զոչեց Տիկին Ուինտըրմիր: «Բայց իմ ուզածս անբախտանութիւնն է: Մանրամասնութիւններն են միակ շահագրգիռ բաները: Ի՞նչ պիտի պատահի Լօրտ Արթըրի:»

«Լաւ, յաջորդ քանի մը շարժումն մէջ Լօրտ Արթըր ուղեւորութիւն մը պիտի ընէ. . . :»

«Օհ, այո՛, իր մեղրալուսինը, անշուշտ:»

«Նւ աղբական մը պիտի կորսնցնէ:»

«Քոյրը չըլլայ,» ըսաւ Տիկին ճէտպուրկ, ձայնի կարեկից չեւտով մը:

«Ստուգիւ իր քոյրը չէ,» պատասխանեց Մը. փօճըրս, ձեռքի մերժողական շարժումով մը, «հնուաւոր աղբական մը լոկ:»

«Լաւ, անոնք իօրէն յուսահատեցայ,» ըսաւ Տիկին Ուինտըրմիր, «վաղը Սիպիլի ըսելու ոչինչ ունիմ բացար-

Ճակատէս: Հեռաւոր ազգականներով ոչ ոք կը մտա-
հոգուի հիմակ: Ատոնց նորոյթը տարիներ առաջ անցաւ:
Մական կարծեմ աղէկ կ'ըլլայ որ քոյն ունենայ սեւ մե-
տասքեայ զգեստ մը որ՝ գիտցէ՛ք, աղէկ կը յարմարի
Ֆելդեցի երթալու: Եւ հիմակ Էնթրիքի երթանք: Վըս-
տանաբար ահէն բան կերած ըլլալու են անոնք, բայց քիչ
մը տաք ապուր կրնանք գտնել: Փռանսուա երբեմն բնտիր
ապուր ելիեր, բայց ներկայիս քաղաքականութեամբ
այնքան յուզուած է, որ երբեք չեմ կրնար լիովին
իրեն վստահիլ: Կը փափաքիմ որ Հրամանատար Պուլանմէ
հանգարտ կենայ: Դքսուհի, վստահ եմ որ յոյնեցաք:»

«Երբեք, սիրելի կլէտիս,» պատասխանեց Դքսու-
հին դրան զին երերտկալով: Չափազանց զուարճացայ եւ
ձեռնադարմանը — ըսել կ'ուզեմ ձեռագէտը, — յոյժ չահա-
գրելու էր: Ֆլորա՛, ո՛ւր է կրկայի պատեանով հողմահարս:
— Օ՛հ, չնորհակալ եմ, Սըր Թովմաս, մեծապէս: Եւ ժա-
նեկաշա՞լս, Ֆլորա՛: — Օ՛հ, չնորհակալ եմ, Սըր Թովմաս,
չառ աղնիւ էք: Վստահ եմ:» Վերջապէս պատուարժան
Տիկեյնը պարտաւորեցաւ վար իջնել, առանց իր անուշա-
հոտութիւններու արուակը՝ երկու անգամէ աւելի ձգելու:

Ամբողջ այս միջոցին՝ Լորտ Արթհըր Սէվալլ բու-
խերիկին քով ոտքի մնաց, սարսափի նո՛յն զգացումին
տակ — հիւանդացուցիչ նախազգացումը՝ դալիք աղէտին:
Տիրազին ժպտեցաւ իր քրոջ, երբ նէ Լորտ Փլայմտէյլի
բաղուկը մտած՝ անցաւ իր քովէն իր մեխակազոյն գի-
պակին եւ դռններուն մէջ՝ այնքան սիրուն եւ հազիւ
լսեց Տիկին Ուինտըրմիրի զինքը կանչելը՝ իրեն հետե-
ւելու համար: Խորհեցաւ Սիպիլ Մէրթընի վրայ եւ ո ե է
բանի մը իրենց մէջ կարենալ մտնելու դադափարը՝ իր
աչքերն ազօտեց արցունքներով:

Իրեն նայելով՝ մէկը սիտի ըսեր թէ Նեմէսիս՝ Պալ-
լասի ասպարը դողցած եւ Գորգոնի գլուխն էր ցոյցա-
ւած անոր: Կարծես քար էր կտրած եւ իր դէմքը մելա-
մաղձութեան մէջ մարմար էր դողցնու: Ան ապրած էր ե-
րիտասարդի մը ծնունդով ու բաղդով, փափուկ ու զեղի-
կեանքը կեանք մը, գեղեցիկ՝ իր աշատութեամբ հա-
սարակ մտահոգութենէ եւ իր տղայական չքնաղ անխու-
թութիւնով. ու հիմակ՝ առաջին անգամ՝ գիտակցեցաւ
ճակատագրի ահուկի զաղտնիքին եւ Դատակնիքի անաւոր
նշանակութեան:

Ինչքան վայրագ ու հրէշային կը թուէին այդ ա-
մէնը: Կարելի՞ էր որ իր ձեռքին վրայ դրուած ըլլար
գիրերով՝ զոր ինք չկրնար կարգալ եւ զոր ուրիշ մը կա-
րենար, մեղքի անաւոր զաղանիք մը, ոճիրի արիւնոտ
նշան մը: Չկար՝ կարելի խուսափում մը: Անտես ուժէ մը
քշուած նարտաքարերէն աւելի՛ բան մը չե՞նք աւելի
բան մը չե՞նք քան անօթները զոր բրուտը իր քմայ-
քին համամատ կը շինէ՝ պատիւի կամ ամօթի հա-
մար: Իր միտքը ըմբոստացաւ առոր դէմ. եւ սակայն
զգաց թէ իր վրայ ողբերգութիւն մըն էր կախուած, եւ
թէ ինք յեղակարծօրէն կոչուած էր անտանելի բեռ մը
կրելու: Դերասանները ա՛յնքան բաղդաւոր են: Անոնք
ազատ են իրենց ընտրութիւններում — երեւալու ող-
բերդի կամ կատակերգութեան մէջ, առատելու կամ
զուարճացնելու, խնդալու կամ լալու: Բայց իրական
կեանքի մէջ տարբեր է: Շատ մարդեր ու կիներ բռնա-
դատուած են կատարելու դերեր, որոնց յարմարութիւն
չունին բնաւ: Մեր կիլոէնթիշէրները՝ Հալլիթ կը խա-
ղան եւ մեր Հալլիթները՝ ստիպուած են Prince Hal-ի նման
կատակել: Աշխարհ բեւ մըն է, բայց խաղը՝ ձախող-
րէն բամբուած:

Յանկարծ Մր. Փօճըրս սենեակի մտաւ: Երբ տեսաւ Լօրտ Արթւըրը, ցնցուեցաւ և իր կոշտ ու գէր դէմքը տեսակ մը կանաչորակ գեղնութիւն առաւ: Երկուքին աչքերը իրար հանդիպեցան և բոլորէ մը լռութիւն արեց:

«Դքսուհին իր մէկ ձեռնոցն հոս է ձեռք, Լօրտ Արթւըր, և խնդրեց ինձմէ իրեն տանիլ,» ըսաւ Մր. Փօճըրս վերջապէս: «Ա՛հ, բաղմոցին վրայ է: Գիշեր բարի:»

«Մր. Փօճըրս, Ձեզ ուղղելիք հարցումիս պէտք է չիփշիտակ պատասխան մը տաք:»

«Ուրիշ ատեն, Լօրտ Արթւըր, հիմակ Դքսուհին անձկութեան մէջ է: Կը վախնամ. պէտք է երթամ:»

«Պէտք չէ երթաք: Դքսուհին աճապարանքի մէջ չէ:»

«Տիկինները սպասցնելու չէ, Լօրտ Արթւըր, ըսաւ Մր. Փօճըրս, իր հիւանդկախ ժպիտով: Գիշերիկ սեռը անհամբերութեան ենթակայ է:»

Լօրտ Արթւըրի նրբագիծ շրթունքները դալարութեամբ զովամ արհամարհանքով: Այդ վայրկեանին, իրեն համար՝ խեղճ դքսուհին շատ քիչ կարեւորութիւն ունէր կարծես: Մօտենալով Մր. Փօճըրսի երկարեց իր ձեռքը:

«Ըսէ՛ք, ի՞նչ կը տեսնէք հոս,» ըսաւ: «Ճիշտը ըսէք: Պէտք է գիտնամ: Տղայ չեմ ես:»

Մր. Փօճըրսի աչքերը կայծկտեցան՝ իր ոսկեծիրակնոցին ետեւ և դժուարաւ մէկ ոտքէն միւրին կըրթնեցաւ, մինչ իր մատենը ջղայնօրէն ժամացոյցի փայլուն շղթայի մը հետ կը խաղային:

«Լօրտ Արթւըր, ի՞նչ բանէ թելադրուած կը խորհիք թէ ըսածէ՛ս աւելի բան մը տեսայ՝ Ձ'ր ձեռքին վրա:»

«Գիտե՛մ որ տեսաք. և ի՛նչ որ է՝ կը ստիպե՛մ որ

ըսէք: Կը վարձատրեմ Ձեզ: 100 ոսկինոց փոխդիր մը կուտամ:»

Կանաչ աչքերը բոլորէ մը փայլելով՝ կրկին մարեցան: «Կլինինո՞ց,» ըսաւ վերջապէս Մր. Փօճըրս ցած ձայնով մը:

«Այնտարակո՛յտ, վաղը Ձեզ փոխդիր մը կը զրկեմ: Ո՛ւր է Ձ'ր քլիւպը:»

«Քլիւպ չունիմ: Այսինքն ճիշտ հիմակ չունիմ: Հասցէս է... բայց ներեցէ՛ք, այդաքարտս տամ:» և իր բաժկոնակին գըպանէն խաւաքարտի ոսկեծիր կտոր մը հանելով՝ ցած խոնարհումով մը Լօրտ Արթւըրի երկարեց, որ կարգայ

ՄՐ. ՍԷՓԹԻՄԷՍ Բ. ՓՕՃԷՐՍ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԶԵՌԱԳԷՏ

103 a Ուեսթ Մուն Փողոց

«Ժամերս տասնէն մինչեւ չորս են,» մրմնջեց Մր. Փօճըրս մեքենարար, «ընտանիքներու համար մասնաւոր զեղչ մը կ'ընեմ:»

«Շո՛ւտ,» գոչեց Լօրտ Արթւըր, երկարելով իր ձեռքը՝ դուռնաօրէն:

Մր. Փօճըրս ջղայնօրէն բոլորելը նայեցաւ և դռան դէմ քաշեց ծանր portière-ը:

«Քիչ մը ատեն Կլիւս առէ՛, Լօրտ Արթւըր, լաւ է որ նստիք:»

«Շո՛ւտ, պարո՛ն,» դռնեց դարձեալ Լօրտ Արթւրը, առքը փայլուն յատակին դարնելով զայրադին:

Մը՛ փօճըրս ժպտեցաւ. կուրծքի դրսականէն պղտիկ խոշորացոյց մը հանելով՝ թաշկինակով զգուշութեամբ սրբեց:

«Բոլորովին պատրաստ եմ» ըսաւ:

Բ.

Տասը վայրկեան ետք՝ Լօրտ Արթւրը Սէլալլ՝ սարսափէն ճերմկած դէմքով ու վիշտէն մոլեգնած աչքերով՝ Պէնթինը Հաուդէ դուրս խոյացաւ, իր ճամբան ճեղքելով մուշտակաւոր անցորդներու ամբիսին մէջէն՝ որ կեցած խոշոր մատնէքաղարդ վրանին շուրջը՝ կարծես ոչինչ կը տեսնէր. կամ կը լսէր: Գիշերը կծու ցո՛րտ կար և կաղի լամբարներ՝ հրապարակին բոլորափրը՝ կը շողային ու կ'առկայծէին սուր հովին մէջ. բայց իր ձեռքերը տեսցէն տաք էին ու ձակաւը կրակի պէս կը վառէր: Անդադար առաջ գնաց, դրեթէ գինովի քալուածքով: Ոստիկան մը ուշադիր իրեն նայեցաւ անցած միջոցին. մութացիկ մը որ կամարի մը տակէ դուրս կը քաշկառուէր ողորմութիւն հայցելու, սարսափեցաւ՝ իրենիւնէն աւելի թշուառութիւն տեսնելով: Անդամ մը լամբարին տակ կանդ առած՝ ձեռքերուն նայեցաւ: Անոնց վրայ արիւնի բիծը գտնել կարծեց, և նուազ ճիշ մը փրթաւ իր դողդոջ շուրթներէն:

Ոճի՛ր, ահա՛ ինչ որ ձեռագլտը տեսած էր հոն: Ոճի՛ր: Գիշերն իսկ դիտէր կարծես, ամայի հովը իր ա-

կանջին առիկա՛ կը կաշկանձէր: Փուլցներու մույլ անլիւնները լեցուն էին անով: Անի՛լայ կը քեքեւէր իրեն տուներու տանիքներէն:

Նախ Փարք եկաւ, որուն միջին անտառը զինքը կախարդել կը թուէր: Խոնջէնքով երկաթաձողերուն հակեցաւ և տամուկ մտադին վրայ զովացուց իր ճակատը՝ ծառերու սարսափին լուծիւնն ունկնդրելով: «Ոճի՛ր, ոճի՛ր», կը կրկնէր շարունակ, իբր թէ կըրկնուծիւնը՝ բառին սարսափը կարենար ազօտել: Իր իսկ ձայնէն կը դողար. ու կը վախնար որ գուցէ արձագանգը լսէր զինքը և արթնցնէր քնացող քաղաքը՝ իր երազներէն: Խլադար բաղձանք մը զգաց ամէն պատահաւ կան անցորդ կեցնելու և ամէն բան պատմելու:

Յետոյ անցնելով Օքսֆորտ փողոցէն՝ մտաւ նեղ ու առթալի դռնիկներ: Ներկուած դէմքով երկու կիներ՝ իրեն քովէն անցած միջոցին խնդացին վրան: Մութ բակէ մը երդումներու և հարուածներու ձայն մը եկաւ՝ յաջորդեալ սուր ճիչերով: Եւ հոգ տամուկ սեմին վրայ խըռքուած թուաթիւներէն ներս՝ տեսաւ աղքատութեան ու ծերութեան կորաքամակ ձեւեր: Տարօրինակ դուրս մը եկաւ վրան: Իրեն նման նախասահմանուած էին, այս մեղքի ու թշուառութեան զաւակները՝ իրենց վախճանին: Անոնք՝ իրեն պէս՝ հրէշային ներկայացումի մը պուրրիկներն էին լուի:

Եւ սակայն զինքը հարուածողը ո՛չ թէ գաղտնիքը, այլ տառապանքի կատակերգութիւնն էր. անոր՝ բացարձակ անօգուտութիւնը, անոր՝ վիթխարի ունայնութիւնը իմաստի: Ինչքա՛ն անկապակից կը թուէր ամէն բան: Ամենայնի ինչքա՛ն պակաս՝ ներդաշնակութիւնը: Կ'ապէր ընդմէջ օրուան ծանծաղ լաւատեսութեան և

գոյութիւնն սենեցող իրական դէպքերու անհասանձայնութեան վրայ: Դեռ չատ երկտասարդ էր:

Քիչ մը ետք ինքզինքը Մէրկլպօն Եկեղեցիին առջեւ դտաւ: Լոյին պողոտան յղեւած արծաթէ երկար ժապուէնի մը կը նմանէր, ուր՝ հոս ու հոն՝ շարժուն շուքերու արեւոյթներ կը բծաւորէին: Շատ հոռուն՝ պլպլուն լամբարներու գիծը կը կորանար և սղարսպապատ տնակի մը դուռը կ'երեւէր մենիկ կառք մը՝ տէրը մէջը քնացած: Շտապով յառաջացաւ Փօրթիէնտ փէլէյսի ուղղութեամբ, մերթ-ընդ-մերթ շուրջը նայելով՝ հետապնդուելու վախէն: Քիչ փողոցի անկիւնը երկու մարդ ապրանքներու դէզի մը վրայ կեցած՝ պզտիկ թուղթ մը կը կարդային: Հետաքրքրութեան անխորհուրդ զբաղում մը դուրսնց զինքը առջևնուն անցնելու Մօտեցածին պէս «Ոճիր» բառը՝ սեւագիր տպուած՝ իր աչքին հանդիպեցաւ: Ցնցուեցաւ և իր այտերը չիկնեցան կասկարմիր: Ատիկա աղբ մըն էր որ վարձատրութիւն մը կ'առաջադէր ու և է տեղեկութեան համար, որով կարելի ըլլար ձերբախլալը՝ միջին բարձրութեամբ, և բնութենէն քառասուն տարեկան և եռանկուն գլխարկ, սեւ վերաբիւս ու քառակուսի գիծերով տափատ հագնող մարդ մը, որ իր աջ այտին վրայ սպի մը ունենար: Ան կրկին ու կրկին կարդաց ու տանջուեցաւ խորհելով որ եթէ թշուառը բռնուէր, ինչքա՞ն պիտի տանջէին: Օր մը թերեւ՝ իր բուն անունը ազգագրուի Լօնտօնի պատերուն վրայ: Օր մը թերեւ՝ իր գլուխին համար գումար մըն ալ առաջարկուի:

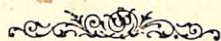
Այս խորհուրդը սարսափով հիւանդացուց զինքը: Հետին վրայ կ'տ դարձաւ և աճապարեց գիշերին մէջ:

Թէ ո՛ւր կ'երթար, հազիւ գիտէր: Աղօտ յիշողու-

թիւնը միայն ունէր՝ աղտոտ առևերու լարերինդոսի մը մէջ թափառելուն: մութ փողոցներու հսկայ ոստայնի մը մէջ կորսուած ըլլալուն: Պայծառ արշայոյս էր արդէն, երբ ինքզինքը վերջապէս փիքքատիլի կրկէսին մէջ դաւաւ: Մինչ Պէլկրէյլի Հրապարակին կողմէ դէպի առն կ'երթար՝ Բըլլենթ կարտըն դացող խոշոր բնանակաւորուն հանդիպեցաւ: Ճերմակ պլուզով սալապաններ՝ հաճելիօրէն արեւակէզ դէմքերով և կոշտ դանդուր մազերով՝ կը շեքուէին ուժգնօրէն, չաչեցնելով իրենց մտրակները և մերթ Ընդ մերթ իրար կանչելով: Վիթ-խարի, թուխ ձիու մը վրայ՝ առաջնորդը զոգանջուն անգրուլարի մը՝ կարճերեւ աղեկ մըն էր նստած, որ իր պատառատուն գլխարկին մէջ զարնանած աղիկներ լեցուցած իր պզտիկ ձեռքերով ամբապէս կը բռնէր բաշերէն խնդագին: Բանջարեղէնի խոշոր շեղջեր յամկաքարի զանգուածներու կը նմանէին՝ առտուան երկինքին տակ: Կանաչ յամկաքարի զանգուածներու՝ հրաշագեղ վարդի մը մեխակազոյն թերթերուն հանդէպ: Լօրտ Արթըր՝ առանց ինչո՞ւն կարենալ հասկնալու՝ զարմանալիօրէն ամբողջաւ զգաց: Աղօթարանի դոյսը սիրունութեան մէջ բա՛ն մը կար, որ անբացատրելիօրէն հոգեյոյզ կը թուէր իրեն: և խորհեցաւ այն բոլոր օրերուն վրայ՝ որոնք գեղեցկութեան մէջ կը ծագին և փոթորիկի մէջ կը մարին: Այս շինականներն ալ իրենց խաղտաղուարթախո՞ ձայներով և անփոյթ ձեւերով ի՞նչ տաքօրինակ Լօնտօն մը կը տեսնէին: Լօնտօն մը՝ աղատ գիշերի մեղքէն և ցերեկի ծուխէն: Դունատ, ոգենման քաղաք մը, չիրիմներու ամայի աւա՞ն մը: Կը հետաքրքրուէր թէ ի՞նչ կը խորհէին անոնք այդ մասին, և թէ գիտէ՞ին արդեօք բան մը՝ անոր փառքէն կամ ամօ-

թէն, անոր կատարի, ասորագոյն հաճոյքներէն և անոր ահռելի անօթութենէն. այն ամէն բաներէն՝ զորս առտընէ մինչեւ իրիկուն կը շինէ ու կ'աւերէ: Հաւանաբար, անիկա իրենց համար չուկայ մըն էր, ուր իրենց պտուղները կը բերէին ծախել և ուր առ առաւելն քանի մը ժամ կը մնային, մեկնելով՝ փողոցներ դուրս, տունները դեռ քնացած: Հաճոյք կը զգար անցած ատեննին զիտել զիրենք: Անոնք միշտ՝ իրենց ծանր, մեծագամ կօշիկներով ու երերուն քալուածքով տեսակ մը արքատիական բան ունէին իրենց վրայ: Զգաց թէ անոնք ապրած բնութեան հետ՝ անկէ խաղաղութիւն էին ուսած: Նախանձեցաւ անոնց՝ իրենց բոլոր չղիտցածնութուն համար:

Երբ Պէլլըէյլի Հրապարակը հասաւ, երկինքը նուազ կապոյտ մը ունէր և թռչունները սկսած էին ճռուղել՝ պարտէզներուն մէջ:

Պ.

Երբ Լօրտ Արթըր արթնցաւ, տառերիկուքն էր: Կէսօրուան արեւը իր սենեակի փղոսկրամետաքս վարագոյրներէն ներս կը ջրվէժէր: Ելլելով՝ պատուհանէն դուրս նայեցաւ: Մեծ քաղաքին վրայ տաքութեան ազօտ շղարշ մըն էր կախուած և տուններու տանիքները արծաթի տխրանսմ տեսք մըն էին առեր: Վարը փառփուն կանաչ հրապարակին վրայ՝ քանի մը տղաքներ կը թռչէին ճերմակ թիթեռնիկներու նման և սալայտաւ կը խոնուած էր՝ փարք քացողներով: Կեանքը երբեք աւելի սիրիլի ու չարիքը աւելի հեռու չէր թուած իրեն:

Այս ատեն իր սպասեակը արտէւի բաժակ մը շօֆօրաք բերաւ իրեն: Խմելէն ետք մէկ կողմ քաշեց՝ դեղձագոյն պատտառէ ծանր քռիէր մը և բաղնախնեակ մտաւ: Լոյսը վերէն կը դադարանէր թափանցիկ եղնաքարի նուրբ շերտերուն ընդ մէջէն և ջուրը մարմար աւազանին մէջ լուսնաուտակի նման կը փալկէր: Շտապօրէն մէջը սուղեցաւ, մինչև որ զով ծովանքները շոյեցին իր կողորդն ու մագիւրը: յայնժամ ուղղակի վար մխրճեց իր գլուխը, ատու կարծես մաքրել ուղեյու համար ամօթահար արարքը: Երբ դուրս ելաւ, զրեթէ խաղաղած զգաց: Այդ վայրկեանի ֆիզիքական բնտիր պայմանները արապիտած էին իրեն, ինչպէս իրօք կը պատահի յաճախօյժ նրբակազմ բնութիւններու որովհետեւ զգայարանքներն այժմ կրակի նման՝ կրնան թէ՛ մաքրել և թէ՛ կործանել:

Նախաճաշէ ետք փռուեցաւ բաղնայի մը վրայ և զլանիկ մը վառեց: Հանդերձադարանին վրայ՝ ծածկուած հին նկարէն դիպակով մը կար Սիպիլ Մէրթրին մէկ խոչոր լուսանկարը՝ ինչպէս առաջին անգամ տեսած էր զայն Տիկին Նօլի պարահանդէսին: Փոքրիկ, հրաշաձեղլու թեթևօրէն մէկ կողմ էր հակած — իրր թէ նրբութիւն, եղեգանման վիզը չկրնար տանիլ բոլոր՝ ա՛յսքան դեղեցկութեան: չրթունքները գողարօրէն բաժնուած՝ գողցես երամշտութեան համար էին շինուած և աղջկնութեան փափկին՝ մաքրութիւնը բոլոր՝ կ'արտացոլար հրաշափառօրէն իր երազուն աչքերէն: Նէ՛ իր crêpe-de-chine-է վակուդ, փակչուն չրջադեցտով և իր խոչոր տրեւաձեւ հողմահարով կը թուէր մէկը այն գրգռիլ փոքրիկ ողիններէն, զորս մարդիկ կը գտնեն ձիթենիի անտառներուն մէջ՝ թանակրայի մօտ և իր կեցուածքին ու

չարժուածքին մէջ հպումը կար յաւանական շնորհին Սահայն փոքրիկ չէր նէ: Պարզապէս կատարեալօրէն համեմատական էր — հազում աղիւտ բա՛ն տարիքի մը մէջ, երբ աշխարհն կրնար կամ իրականէն աւելի մեծ են կամ աննշմարելի:

Արդ երբ Լօրտ Արթնըր նայեցաւ ներս՝ լեցուեցաւ ահակի կարեկցութիւնով մը. որ սէրէն կը ծնի: Զգաց թէ ամուսնանալ ներս հետ՝ ոճիրի դատակնիքը իր դէմ խոն վրայ կախուած՝ յոգեյալահամարութիւն մը պիտի ըլլար, մեղք մը յոսեցոյն քան որքան երբեք Պօռնիսն երազած ըլլաւ: Ի՞նչ երջանալիութիւն կրնար ըլլալ իրենց համար՝ երբ ամէն վայկեան կրնար կոչուիլ իր ձեռքին վրայ դրուած անաւոր մարդարէութիւնը կատարելու: Ի՞նչ տեսակ կեանք մը պիտի ըլլար իրենցը, մինչ ճակատագիրը՝ նժարին միւս կողմը առանկ սարսափելի բազմ մը կը պահէր դեռ: Ամուսնութիւնը պէտք էր յետաձգել՝ ամէն գիշերով: Աս որոշած էր վերջնականօրէն: Թէպէտ աղջիկը՝ Լուսնագին կը սիրէր, և միասին նստած ատենին, ներս մատներուն հպումը միայն՝ դերազանց հաճոյքով մը իր մարմինին իրաքանչիւր ջիւղը կը սարսիւր և սակայն յոտակօրէն ճանչցաւ իր պարտականութիւնը, և լիովին գիտակցեցաւ թէ, ոճիրը չգործած՝ իրաւունք չունէր ամուսնանալու: Ատիկէ ետքը՝ պիտի կրնար կենալ Սիպիլ Մէրթընի հետ խորանին առջև ու իր կեանքը ներս ձեռքը տալ՝ աղիւտ սխալ մը ընելու սարսափէն: Ատիկէ ետքը՝ պիտի կրնար իր բազումներուն մէջ առնել նէ, գիտնալով որ նէ՝ իրեն համար չիկնելու ոչի՛նչ պիտի ունենար երբեք, ոչի՛նչ ամօթով գլուխն հակելու: Բայց ատ պէտք էր ընել առաջ՝ և շուտով լաւ պիտի ըլլար երկուքին համար ևս:

Իր տեղը շատեր պիտի նախընտրէին պարտականութեան ցիւց բարձունքներէն աւելի՝ հաճոյքի ծաղկաւետ ճամբան: Բայց Լօրտ Արթնըր շատ կը խզահարէր հաճոյքը՝ սկզբունքին դերադասել: Իր սիրոյն մէջ լոկ կիրքէ աւելի բա՛ն մը կար. և իրեն համար Սիպիլ խորհրդանշանն էր ամէն բարի ու աղնիւ բանի: Վայրկեան մը բնական գովաճակութիւն մը ունեցաւ՝ ընելու ինչ որ կը պահանջուէր իրմէ, բայց շուտ անցաւ ատ: Իր սիրտն ըսաւ իրեն թէ մեղք մը չէր ատի, այլ դժգոհութիւն մը իր միտքը յիշեցուց իրեն թէչկար ուրիշ բացընթացք: Ստիպուած էր, իրեն կամ ուրիշներու համար ապրելու՝ ընտրութիւն մը ընել, և թէպէտ ահակի էր իր վրայ դրուած գործը անտարակոյս, սակայն զիտցաւ թէ ինք պէտք չէր թոյլատրեր Լուսնագինին յաղթել սիրոյ: Ուշ կամ կանուխ ամէնքս ալ պիտի կոչուինք վճռելու այդ խնդիրը — իւրաքանչիւր իր նոյն հարցը պիտի դրուէր: Լօրտ Արթնըրի կեանքին մէջ կանուխ դրուեցաւ ատն — նախ քան միջին-գարեան հաշուական չնախանութեամբ իր բնաւորութեան աւերուիլը, և իր սիրտին հատնիլը՝ օրուան ծանծաղ, նորոյթ Լուսնագինութեամբ: Եւ ինք չվարանկցաւ բնաւ իր պարտքը կատարելու: Իրեն համար բազմապատկութիւն մըն էր նաև որ՝ լոկ երազող մը կամ հեղգ dilettante մը չէր: Եթէ այդպէս եղած ըլլար՝ Համէթի նման պիտի վարանէր ու անլըճականութիւնը՝ իր նպատակը պիտի աւերէր: Բայց էապէս՝ դործնական էր: Կեանքը իրեն համար գործ կը նշանակէր յաւետ, քան խորհուրդ: Ինք բոլոր բաներու ամենահազուադիւտը ունէր՝ ողջմտութիւն:

Նախորդ գիշերուան վայրագ ու խռով յուզումները, այս անգամ կատարեալապէս աննկատացած էին և դրե-

թէ ամօթի զգացումով մըն էր որ՝ իր փողոցէ փողոց խենթ
թախառումներուն ու յուզումնական կատաղի տաղան-
պին կ'անդրադառնար: Իր տառապանքներուն անկեղծու-
թիւնն իսկ՝ հիմակ իրեն անխրական կ'երևցնէր անոնք:
Կը զարմանար թէ ինչպէս այնքան յիմար էր եղած ան-
խուսափելիին դէմ պոռոտալու և կատղելու համար:
Միակ խնդիրը՝ որ զինքը խոտկել կը թուէր՝ սա՛ էր
— զո՛ւ սպաննել՝ որովհետեւ գիտէր թէ ոճիրը՝ հեթանոս
աշխարհի կրօնքներուն մէջ եղածին նման՝ զո՛հ մը և
քահանայ մը միանգամայն կը պահանջէր: Հանճար
մը չըլլալով՝ թշնամիներ չունէր. արգարե կը զգար թէ
ասի ատենը չէր փոխարինելու ո՛ր և է անձնական քի-
նախնդրութիւն կամ ատելութիւն, իրեն յանձնուած
առաքելութիւնն ըլլալով՝ մեծ ու լուրջ վստմութիւնով
բան մը: Հետեւաբար իր բարեկամներուն և աղբական-
ներուն մէկ ցուցակը շինեց թերթ մը թուղթի վրայ և
ուշադիր զննութեւէ՝ մը ետք, վճռեց ի նպատակ Տիկին
Քլէմանթինա Պօլանի, ծեր ու սիրուն կին մը՝ որ Գըր-
զըն փողոց կը բնակէր և որ մօր կողմէ բուն իր երկ-
րորդ cousin էր: Ինք որ այնքան շատ կը սիրէր Տիկին
Քլէմը՝ ինչպէս ամէնքը կը կոչէին զնէ՝ շատ հարուստ
ըլլալով անձնապէս — Լօրտ Բըկլիի ծերութեան անոր
ամբողջ ստացուածքին տիրացած ըլլալով — կարելիութիւն
չկար իրեն ներս մտնող դրամական ու է գոհիկ շահի
ակնկալութեան: Իրօք քանի կը խորհէր, ա՛յնքան ճիշդ
փնտռած անձը ըլլալ կը թուէր նէ և զգալով որ ու է
յապաղում գէշ պիտի ըլլար Սիւլիլի՝ որոշեց կարգադ-
րութիւններ ընել իսկոյն:

Ընկիւք առաջին բանը անշուշտ՝ ձեռագլէտը դռնա-
ցնել էր, ուստի պատուահին մօտ դրուած պղտիկ Շէ-

րաթօն գրասեղանի մը առջեւ նստելով՝ 105 ոսկինոց
փոխգիր մը քաշեց՝ վճարելի Մր. Սէփթիմբա Փօճըրսի
հրամանին և պահարանի մը մէջ դնելով՝ իր սպասաւո-
րին հետ Ուէսթ Մուն. փողոց զրկեց: Յետոյ իր կողքին
համար հեռաձայնեց ախոռը և հաղուեցաւ որ դուրս ելլէ:
Մինչ գորս կ'ելլէր սենեակէն, յետ՝ Սիւլիլ Մէթթընի
լուսանկարին նայելով՝ երգուընցաւ որ ի՛նչ ալ պատա-
հելու ըլլար՝ ինք ներս չպիտի գլտցնէր երբեք թէ ի՛նչ
կ'ընէր իր սիրոյն համար ու ինքնազոհութեան գաղտնի-
քը իր սիրտին մէջ՝ միշտ ծածո՛ւկ պիտի պահէր:

Պըքինկհամի ճամբուն վրայ՝ ծաղկալաճառի մը քով
կանգ առաւ և սիրուն ձերսակ թերթերով ու պշուցիկ
փաստանի աչքերով նարգէսներու գեղեցիկ կողով մը
զրկեց Սիւլիլի: Յետոյ քլուպ հասնելով՝ ուղղակի գրա-
ստուն դնաց, դարկաւ զանգակը և հսկողին պատուիրեց
սօստ յով լինանաւ մը ու թունաբանութեան վրայ խօսող
գիրք մը բերել: Լիովին որոշած էր թէ թոյնը այս տան-
ջահար գործին մէջ ընտրելի ամէնալաւ միջոցն էր:
Անձնական վայրազութեան նման ու է բան չափազանց
խտտելի էր իրեն. առկէ դատ կ'ուզէր Տիկին Քլէման-
թինան՝ հանրային ուշադրութիւն չգրաւող կերպով մը
ստաննել, որովհետեւ կ'ատէր Տիկին Բլինտըրմիրէ ա-
ռիւծացած ըլլալու գաղափարը և ուսմիկ ժողովրդային
թերթերու մէջ իր անունին երևնալը: Ստիպուած էր
Սիւլիլի հայրն ու մայրն ալ խորհել, որոնք հին-գլուխ
մարդիկ էին յուէտ և հաւանաբար ամուսնութեան կըր-
նային առարկել, եթէ նախատինքի պէս բան մը կենար.
Թէպէտ որոշապէս կը զգար որ եթէ ամէն իրողութիւն-
ները պատմէր՝ անոնք առաջինը պիտի ըլլային գնա-
հատելու համար զինքը զրգող շարժառիթները: Ամէն

պատճառ ունէր ուրեմն նախընտրելու համար թոյնը, որ ապահով, վստահելի ու հանդարտ էր և կը գործէր առանց ցաւադին տեսարաններու, որոնց շատ անգլիացիներու նման՝ արմատացած ատելութիւն մը ունէր ինք:

Թոյներու գիտութենէն սակայն բացարձակապէս ոչինչ գիտէր ինք և երբ հսկողը բոլորովին անկարող կը թուէր գրատունին մէջ բան մը գտնելու՝ Ruff's Guide-է Bailey's Magazine-է դատ, ինք անձամբ քննեց գրադարանները և վերջապէս հանդիպեցաւ Դեղագիրքի գեղակաղմ տպագրութեան մը և էրսքինի Թունաքանոթեան օրինակի մը՝ տպագրուած Սըր Մէթիլու Րայտէ, նախագահ բժշկներու արքայական քօլէճին և մէկը Պըքլինհամի ամէնա՛նին անդամներէն՝ սխալմամբ ուրիշի մը տեղ ընտրուած՝ *con'tretemps* մը որ այնքան բարկացուցցուց Մասնախումբ, որ երբ ճշմարիտ մարդը յայտնուեցաւ, ձեռքին դայն միաձայն քուէով:

Լօրտ Արթըր բաւական չիտթեցաւ երկու գիրքին մէջ ևս՝ գործածուած գիտական բառերէն և սկսաւ ցաւելի՝ Օքսֆօրտի մէջ իր դասերուն աւելի ուշադիր դըտնուած չըլլալուն համար, երբ էրսքինի երկրորդ հատորին մէջ՝ աքօնիթին յատկութիւններուն շատ շահեկան և կատարեալ նկարագրութիւն մը գտաւ՝ գեղեցկօրէն յըստակ անգլիերէնով մը գրուած: Զի՛շտ իր ուղած թոյնը՝ թուեցաւ ատի: Արագագործ էր — իրօք գրեթէ անմիջական իր ազդեցութիւնով — կատարելապէս անցաւ որ Սըր Մէթիլուէ յոնձնարարուած ճէլաթինէ դեղահատի՝ ձեռով առնուած պարագային անախորժութիւն չունէր երբեք: Հետեւաբար իր շապիկի թեղանիքի հանդէճին վրայ նօթագրեց ճակատագրական *dose*ի մը անհրաժեշտ քանակը ու գիրքերը իրենց տեղը դնելով՝ դնաց Սէնթ Զէյմ

փողոց՝ Փէսըլ և Նըմպլի մեծ քրմիագէտներուն Մր. Փէսըլ, որ միշտ անձնապէս կը հետեւէր ազնուականութեան՝ ապսպրանքին վրայ մեծապէս դարմացած՝ խիստ ակնածու եղանակով մը բժշկական վկայագիրի մը անհրաժեշտութեան մասին բաներ մը մըմնջեց: Սակայն, այնինչ Լօրտ Արթըր բացատրեց թէ Նորվէկեան խոշոր գամբիոն մը համար էր — որ նորագարթ կատաղութեան նշաններ ցոյց տուած և երկիցս խածած էր կատապանին սրունքին բռնքը և որմէ կ'ուղէր ազատիլ — անկապ կատարելապէս զոհացած երեսայով՝ շնորհաւորեց Լօրտ Արթըրը թունաբանութեան իր հրաշալի հմտութեան համար և դեղագիրը շինուեցաւ խսկոյն:

Լօրտ Արթըր դեղահատը արծաթ պղտիկ սիրուն չաքարատուփի մը մէջ դրաւ, զոր Պօնտ փողոց խանութի մը ցուցակիզկին մէջ տեսած էր, նետելով Փէսըլ և Հըմպիլի տղեղ դեղատուփի և կառք նստաւ՝ խսկոյն Տիկին Ֆլէմանթինայի երթալու համար:

« Լա՛ւ, չար սլարոն, » գոչեց ծեր տիկինը, երբ ան սենեակ մը մտաւ, « ինչո՞ւ այսքան ատենէ ի վեր դիտ տեսնել չէք եկած: »

« Սիրելի Տիկին Ֆլէմա, ես ինձ՝ վայրկեան մը չեմ ունեցած երբեք, » ըսաւ Լօրտ Արթըր ժպտաղին:

« Կ'ենթադրեմ թէ՛ ըսել կ'ուղէք որ ամբողջ օրը Օր. Սիպիլ Մէրթընի քով կ'անցնէք *chiffon* ներ գնելով և ոչնչաբանելով: Զեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ մարդիկ այսքան իրար կանցնին ամուսնանալու մը համար: Իմ օրս մենք երբեք գրգալ և սիրաբանել չէինք երազեր հանրութեան առջև կամ առանձին: »

« Կը վստահացնեմ Զեղ թէ Սիպիլը քսանեչորս ժամէ ի վեր չեմ տեսած: Տիկին Ֆլէմա՛: Որքան որ կրնամ

հասկնալ՝ նէ բոլորովին իր փեղդորաւածառներուն կը պատկանի»

«Անշո՛ւշտ՝ միակ պատճառն է ատի որ կուգաք ինձի պէս ծեր ու տգեղ կին մը տեսնել։ Կը զարմանամ որ դուք մարդիկդ չէք զգուշանար։ Ի՛նչ խենթութիւններ կ'ընեն ինծի՝ համար, որ խեղճ հարբխային արաբած մըն եմ, ահա, հիւանդոտ ու կնճառակատ։ Է՛հ, եթէ չըլլար սիրելի Տիկին ճէնսընը, որ ինձ կը զրկէ իր գտած ֆրանսական բոլոր ամէնաքէշլէտերը, չեմ կարծեր թէ կարենայի օրն իրիկուն ընել։ Բժիշկները մէկէ մը այցեդին առնելէ դատ, ուրիշ օգուտ չունին երբեք։ Ստամոքսացաւ ահագամ չկն կրնար դարմանել։»

«Ատոր դեղ մը բերի Ձեզ, Տիկին Քլէմ,» ըսաւ Լօրտ Արթըրը լրջօրէն։ «Մեներիկացիի մը հրաշալի մէկ գիւտն է։»

«Մեներիկեան դիւտերը չեմ սիրեր կարծեմ, Արթըր։ Այո՛, ստուգիւ չեմ սիրեր։ Վերջերս քանի մը ամերիկեան վէպեր կարդացի, որոնք բոլորովին ոչնչաբանութիւն էին։»

«Օ՛հ, բայց ոչնչաբանութիւն չէ երբեք ասի, Տիկին Քլէմ։ Կատարեալ դարման մը ըլլալուն կ'ապահովեմ Ձեզ, Դուք պէտք է խոստանաք փորձել դա՛ն։» և Լօրտ Արթըրը գրպանեն հանելով տփիկը, ներս երկարեց։

«Լա՛ւ, առիւթ թովիչ է, Արթըր։ Նուէ՛ր մըն է իրօք։ Ձեզմէ՛ շատ քաղցր է ան։ Եւ ա՞ն է հրաշագործ դեղը։ Շաքարի կը նմանի։ Իսկոյն պիտի առնեմ։»

«Գթառատ երկի՛նք. Տիկին Քլէմ,» դռնէն Լօրտ Արթըրը բռնելով ներս ձեռքէն, «ատանկ բան չընէ՛ք բնաւ։ Ասիկա նմանարոյժ դեղ մըն է. և երբ ստամոքսացաւ չունեցած ատկենիդ առնէք, առանձման վնաս կրնայ հասցնել Ձեզ։ Սպասեցէք մինչեւ նոպայ մը ու-

նենաք և այն ատեն առէք։ Արդիւնքը պիտի զարմացնէ Ձեզ։»

«Կ'ուզէի հիմակ առնել,» ըսաւ Տիկին Քլէմ՝ լոյսին բռնելով փոքր ու թափանցիկ դեղահատը՝ որուն մէջ aconitine-ի հեղուկին պղպղակը կը ծփար։ Քաղցրահամ է անշուշտ։ Իրականութիւնն է որ, թէպէտ բժիշկները կ'ատեմ, դեղերը կը սիրեմ։ Սակայն և այնպէս պիտի պահեմ մինչեւ նոր նոպայ մը ունենամ։»

«Եւ ե՞րբ կ'ունենաք,» հարցոյց Լօրտ Արթըրը եռանդով։ «Կ'ունենա՞ք չուտով։»

«Շաքարի մը՝ չեմ յուսար։ Երէկ առտու շատ դէշ էի բայց մէր չի դիտեր բնաւ։»

«Ուրեմն Տիկին Քլէմ, վստահ էք թէ ամիսը լմնալէն առաջ պիտի դա՞ն։»

«Վախեամ թէ։ Բայց ի՛նչքան համակրալից էք այսօր, Արթըր։ Իրապէս Սիպիլ Ձեզ շատ բարիք ըրած ըլլալու է։ Եւ հիմակ Դուք պէտք է մեկնիք փութով, քանզի քանի մը խիստ անհանդուրժելի մարդերու հետ պիտի ճաշեմ, որոնք բամբասանքներ չպիտի ընեն և զխեմ որ, եթէ հիմակ քունս չառնեմ, ճաշի ատեն երբեք չպիտի կրնամ արթուն մնալ։ Մնաք բարով Արթըր, բարեւ Սիպիլին և շատ շնորհակալութիւններ Ձեզ՝ ամերիկեան դեղին համար։»

«Տիկին Քլէմ, չէք մոռնար առնել, չէ՞,» ըսաւ Լօրտ Արթըրը նստած տեղէն ելլելով։

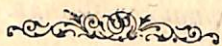
«Անշո՛ւշտ, յիմար տղեկ, Գիտեմ թէ յոյժ աղնուութիւն է Ձեր կողմէ՝ վրաս խորհիլ՝ ուստի եթէ պէտք ունենամ աւելիին՝ գրեթէ կը յայտնեմ Ձեզ։»

Լօրտ Արթըրը մեկնեցաւ տունէն ողբորով և անհուն սիրտիւնքի մը զգացումով։

Այդ գիշեր այցելեց Սիպիլ Մէյթընի: Պատմեց ներա-
թէ ինչպէս յանկարծ ահռելի դժուարութեան մըն էր
մատնուած, ուրկէ ո՛չ պատիւը և ո՛չ պարտականութիւնը
կը թողատրէին զինքը խուսափել: Ըսաւ ներա թէ ամուս-
նութիւնը՝ ներկային պէտք է մէկ կողմ դրուի, որով-
հետեւ մինչև չճողալըէր այդ ահաւոր կնճռոտութիւննե-
րէն՝ աղատ մարդ մը չէր ինք: Աղերսեց ներա՝ վստահել
իրեն և ապագային համար չտարակուսել բնաւ: Ամէն ինչ
պիտի շտուէր, բայց համբերութիւն պէտք էր:

Ասիկա տեղի ունեցաւ Մը. Մէյթընի Փարք Լէյնի
տան ֆոնտերվարուառնին մէջ, ուր Լօրտ Արթըրը կը ճաչէր
սովորաբար: Սիպիլ երջանկազո՞յն չէր թուած երբեք.
և վայրկեան մը Լօրտ Արթըրը փորձուեցաւ վատի մը
գերը խաղալ՝ զեղահատին համար դրելով Տիկին Քլէ-
մանթինայի՝ կատարելու համար ամուսնութիւնը, իբր
թէ Մը. Փօժըրս մը գոյութիւն ունեցած չըլլար աշ-
խարհի վրայ: Իր լաւազոյն բնութիւնը սակայն չուտով
յայտնուեցաւ և նոյն խկ երբ Սիպիլ լալազին իր ձեռ-
քերուն մէջ նետուեցաւ, չգեղեցեցաւ ան: Գեղեցկութիւ-
նը որ իր զգայարանքները կը գրգռէր, իր խզմին ևս
հպած էր: Զգաց թէ այսքան գեղեցիկ կեանք մը կոր-
ծանել՝ քանի մը ամսուան հաճոյքի ճամար՝ յանցանք մը
պիտի ըլլար:

Գրեթէ մինչև կէս գիշեր Սիպիլի քով մնալով՝ կը
մխիթարէր զնէ և կը մխիթարուէր միանգամայն: Յա-
ջորդ առտուն կանգուի՝ ամուսնութեան անհրաժեշտ յե-
տաճգման մասին առնացի, ամբողջ նամակ մը գրելէ
ետք՝ Մը. Մէյթընի մեկնեցաւ վենետիկ:

Վենետիկի մէջ հանդիպեցաւ իր եղբոր Լօրտ Սըր-
պիթընի, որ իր զբօսանաւով Քօրֆուէն էր եկած: Եր-
կու երկտասարդները՝ հաճելի կիսամեակ մը անցուցին
միասին: Առտուն կը ձիովարէն Լիսոյի վրայ կամ կա-
նանչ ջրայքներէն վեր ու վար կը նաւարկէին իրենց սե-
ռ երկայն կօնաօլներով: միջօրէին ընդհանրապէս այցե-
լուներ կ'ընդունէին զբօսանաւին մէջ. և իրիկունն ալ
Փյօրեանի մէջ ճաշելէ հտք՝ անթիւ գլանիկներ կը ծը-
խէին փխացցային վրայ: Սակայն վերջապէս երջանիկ
չէր Լօրտ Արթըրը: Ամէն օր Թայմզի մահերու սխնակը
կ'ուսուսնասիրէր, Տիկին Քլէմանթինայի մահուան աղ-
նարկութիւն մը գտնելու յոյսով և ամէն օր աւելի ևս
կը վնասէր: Կը սխտէր վախնայ թէ կրնար դէպք մը պա-
տահած ըլլալ ներա և յաճախ կը ցաւէր ափօնիքինը ար-
գիլած ըլլալուն համար, երբ նէ այնքան անձկափոյթ՝
կ'ուզէր իսկոյն անոր արդիւնքը փորձել: Սիպիլի նա-
մակները ևս՝ թէպէտ կը զեղուին և՛ սէր և՛ գոբով
և՛ վստահութիւն՝ խիստ տխուր էին իրենց շեշտով և
մերթ կը տարուէր խորհիլ թէ բաժնուած էր անկէ՝ առ
յաւէտ:

Կիսամեակէ մը վերջ՝ Լօրտ Սըրպիթըն նեղուած
Վենետիկէն՝ որուցեց ծովափով Ռալֆէնա երթալ, երբ ի-
մացաւ թէ փինեքօւմի մէջ աքաղաղի փառաւոր որսոր-
դութիւն մը կար: Լօրտ Արթըրը առաջին անգամ բա-
ցարձակապէս մերժեց երթալ, բայց Սըրպիթըն, զոր
ինք ծայրայեղօրէն կը սիրէր՝ վերջապէս համոզեց զայն
ընելով որ եթէ ինք անձնապէս Տանիքլի մնար, ինք

խնայեցաւ զի պիտի մեռնէր. ուստի տասնհինգի առ-
տուն ճամբայ ելան՝ զօրեղ հիւսիս-արեւելեան հովով մը
ու յաւէտ փոթորկոտ ձովով մը: Սիւօրթը հրաշալի էր:
Լօրտ Արթնըրի այտերը իրենց դոյնը վերստացան՝ ա-
զատ ու բացօդեց կեանքէն. թէպէտ անի՝ շուրջ քսան
երկուքին՝ նորէն անձկութեցաւ Տիկին Բլէմանթինայի հա-
մար և հակառակ Սըրպիթընի աղգարարութիւններուն
շողեկաւքով վերագարծաւ վերնետիկ:

Երբ կօնտօլէն ելլելով՝ պանդուխտներէն
վեր կը բարձրանար, պանդուխտէրը առաջ գալով տըր-
ցակ մը հեռագիր երկարեց: Լօրտ Արթնըր կորզելով բա-
ցաւ զանոնք: Ամէն ինչ յաջողած էր: Տիկին Բլէման-
թինա տասնհեռօթի գիշերը՝ յեղակարծօրէն մեռած էր:

Իր առաջին խորհուրդը Սիպիլը եղաւ. և իսկոյն հե-
ռագրելով ներա՝ իր անմիջապէս Լօնտօն դարձը յայտ-
նեց: Յետոյ պատուիրեց սպասաւորին ծրարել իրեղէն-
ները զիշերուան սուրհանդակին հասնելու համար՝ իր
կօնտօլալարներուն զրկեց՝ իրենց ասնելիքին հինգ ան-
գամը. և վեր իր նստած սենեակը վաղեց թեթեւոտն՝
զուարթ սիրտով մը: Հոն իրեն երեք հատ նամակներ կը
սպասէին: Մէկը Սիպիլէն էր՝ զեղուն համակրանքով և
վշտակցութեամբ: Միւսները իր մօրմէն և Տիկին Բլէ-
մանթինայի թեկնածուէն էին: Կ'երեւայ թէ ծեր կինը
այդ իրիկունն իսկ Դքսուհին հետ էր ճաշած՝ իր հան-
ճարարանութիւնն ու սրամտութիւնը շոյլելով ամէնուն,
բայց ստամոքսացաւէն դժգոհ՝ քիչ մը կանուխ էր մեկ-
նած: Աստուծոյ իր անկողինին մէջ մեռած էր դստուկը՝
յայտնապէս տառնց ցաւի: Իսկոյն մարդ զրկուած էր՝
Սըր Մէթհիւ Բայտի. բայց ընկիւք բան մը չէր մնացած
անշուշտ և քսաներկուքին պիտի թաղուէր Պօշան Շալ-

քօթի մէջ: Մեռնելէն քանի մը օր առաջ իր կտակը պա-
տրաստելով՝ Լօրտ Արթնըրի էր ձգած՝ Բըրդըն փողոցի
պղտիկ տունը, իր բոլոր կահկարասիները, անձնական
ստացուածքներն ու պատկերները՝ բացի մանրանկարնե-
րու հաւաքածոյէն, որ իր քրոջ՝ Տիկին Մարկարէթ Բը-
ֆօրտի՝ պիտի յանձնուէր, և իր մեղեմիկէ քայոա-
մանեակէն, զոր Սիպիլ Մէրթըրի էր ձգած: Ստացուած-
քը ընծարմէք բան մը չէր. բայց Մը. Մանսֆիլտ, թեկ-
նածուն, ծայր անձկութեամբ կը սպասէր Լօրտ Արթնըրի
շուտափոյթ դարձին, եթէ կարելի էր, քանի որ շատ մը
վճարելի թուղթեր կային և Տիկին Բլէմանթինա ու է
որոշ հաշիւ չէր բռնած երեքը:

Լօրտ Արթնըր շատ աղքատեցաւ Տիկին Բլէմանթի-
նայի աղնիւ երախտագիտութենէն և զգաց որ Մը. Փո-
ճըրս պատասխանելիք չատ բաներ ունէր: Սակայն, Սի-
պիլի համար ունեցած իր սէրը՝ կը գերակշռէր ուրիշ ա-
մէն կիրք, և իր պարտքը միայն կատարած ըլլալու գի-
տակցութիւնը խաղաղութիւն և սկոփ տուաւ իրեն: Երբ
Չէյրինկ Բրօս հասաւ՝ ինքզինքը կատարելապէս երջա-
նիկ զգաց:

Մէրթընները յոյժ աղնուօրէն ընդունեցին զինքը:
Սիպիլ խոստում տուաւ անկէ թէ այլեւս չպիտի հանդուր-
ժէր ու է բանի իրենց մէջ մտնելուն և որոշեցին Յու-
նիս հօթին ալ ամուսնութիւնը կատարել: Կեանքը ան-
գամ մը ևս պայծառ ու գեղեցիկ դատաւ վերստացած իր
հին զուարթութիւնը բոլոր:

Սակայն օր մը, երբ Բըրդըն Փողոցի տունը կը ժող-
ուըտէին, ընկերակցութեամբ Տիկին Բլէմանթինայի
թեկնածուին և նոյն ինքն Սիպիլի այրելու գունաթափ
նամակներու ծրարներ՝ պարպելով անօրինակ կտորտուք-

ներով լեցուն գգրոցներ, երկտասարդ աղջիկը յանկարծ հրճուանքի պզտիկ ճիւղ մը արձակեց:

«Ի՞նչ դաք, Սիպիլ,» ըսաւ Լօրտ Արթւրը, նայուածքը գործէն վեր առնելով՝ ժպտապէս:

«Սա՛ արծաթեայ, սիրուն պզտիկ շաքարատուփը, Արթւր, Հոլանտական հնութիւն չէ՞: Ինձ տուէք զայն: Մինչև ութսունը չանցնեմ՝ մեղեարկը չպիտի վայլէ ինձ, գիտեմ:»

Ափսիքիքի տուին էր ան:

Լօրտ Արթւրը ցնցուեցաւ և իր այտերը նուաղօրէն շիկնեցան: Ըրածը գրեթէ բոլորովին մոռցած էր և իրեն հետաքրքրական զուգադիպութիւն մը թուեցաւ որ Սիպիլ, որուն սիրով այդ ամբողջ առեւի շանկութիւնն էր կրած, առաջինը կ'ըլլար՝ զայն իրեն յիշեցնելու:

«Անչուշտ կրնաք առնել, Սիպիլ: Խեղճ Տիկին Քլէմէ՛, ես ինքս տուի զայն:»

«Օ՛հ, չնորհակալ եմ, Արթւր: Ա՛հ, շաքարն ալ կրնամ առնել: Չէի դիտեր որ Տիկին Քլէմանթինա ահա նուշները կը սիրէր: Ես կը խորհէի թէ խիստ ծայրայեղ մտաւորական մըն էր:»

Լօրտ Արթւրը մահաւորացի տիպուկեցաւ և սոսկալի գաղափար մը խաչաձևեց միտքը:

«Շաքար, Սիպիլ: Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք,» ըսաւ ցած ու կոշտ ձայնով մը:

«Ա՛հ, մէկ հատ մը կայ մէջը: Բոլորովին հինցած ու փոշոտած կ'երեւայ և ուտելու ամէնաթեթեւ մտադրութիւն անգամ չունիմ: Ի՞նչ կայ, Արթւր: Ի՞նչ քան ճերմկած կ'երեւիք:»

Լօրտ Արթւրը խոյացաւ սենեակին մէջտեղէն ու կորզեց տուփը: Մէջն էր սաթադոյն դեղահատը իր թոյն-

աղպջակով: Տիկին Քլէմանթինա բնական մահով մըն էր մեռած վերջապէս:

Այս գիւտին ցնցումը իրեն համար գրեթէ չափազանցէր: Դեղահատը կրակը նետելով բաղմոցին վրայ ինկաւ յուսահատ ճիւղով մը:

Ե.

Մը. Մէրթըն շատ նեղուեցաւ ամուսնութեան այս երկրորդ յետաձգումէն և Տիկին Յուլիա, որ արդէն ապաքրած էր հարսնեւորի իր շրջազգեստը բոլոր կրցածն քրաւ Սիպիլի՝ լուծիլ տալու համար ամուսնութիւնը: Սիպիլ՝ որքան ալ իր մայրը սրտադին սիրէր՝ իր կեանքն ամբողջ Լօրտ Արթւրի տուած ըլլալով, Տիկին Յուլիայի ոչ մէկ խօսքէն կրնար իր հաւատքին մէջ խախտիլ: Լօրտ Արթւրի համար՝ օրեր առաւ իր առեւի յուսահատութենէն աղաւիլը. ասին մը ջիւղերը թույցան բոլորովին: Իր դեբաղանց ողջմտութիւնը, սակայն, չուտով յայտնուեցաւ և իր առողջ ու զործնական միտքը՝ երկար չվարանցուց զինքը, ընելիքին մասին: Թոյնը իբր կատարեալ տնայաջողութիւն յայտնուելէ վերջ՝ ուժանակը և կամ ուրիշ պայթուցիկ մը՝ փորձի յարմարագոյն միջոցն էին յայտնադնուէ:

Հետաւարար նորէն աչքեց իր բարեկամներու և աղականներու ցանկը ու զգուշաւոր քննութենէ մը ետք, որոշեց պայթեցնել իր մօրքուրայրը՝ Չիլէսթըրի Գահերէցը, որ մեծ դարգացում և հմտութիւն ունէր ու չափա-

զանց կը սիրէր ժամացոյցները և անոնց հրաշալի մէկ հաւաքածոն էր կազմած՝ կարգով տասնհինգերորդ դարէն մինչև մեր օրերը: Լօրտ Արթըրի այնպէս թուցաւ թէ ըստ իրեն այդ քմայքը՝ իր ծրագրի գործադրութեան համար գերազանց առիթ մը կ'ընծայէր: Անշուշտ բոլորովին ուրիշ խնդիր մըն ալ պայթուցիկին ուրկէ հայթայթուին էր: London Directory-ն տեղեկութիւն մը չէր տար իրեն այդ մասին, և կը զգար թէ Scotland Yard երթալով գրեթէ ոչինչ պիտի չանէր, որովհետեւ կ'երևէր թէ անոնք բան մը չէին գիտեր ուժանակով զբաղող խմբակի (dynamite faction) մասին՝ մինչև պայթումի մը տեղի ունենալը, թէպէտ այդ իսկ մեծ բան մը չըլլար:

Յանկարծ յիշեց իր բարեկամը՝ Ռուվալօֆ, յոյժ յեղափոխական արամադբույթիւններով երիտասարդ ուսն մը, որուն հանդիպած էր Տիկին Ուինտըրմիրի տունին մէջ ձմեռը: Կ'ենթադրուէր թէ կոմս Ռուվալօֆ Մ'նձն Պետրոսի կեանքը գրելու առթիւ՝ եկած էր Անգլիա ուսումնասիրելու համար այն վաւերագիրները, որ կապ ունէին այդ Զարին՝ իբր նաւահալած այս երկիրին մէջ լուսնեցած բնակութեան հետ: Բայց ընդհանրապէս կը կասկածուէր թէ Ոչնչական գործակալ մըն էր և տարակոյս չկար թէ ուսն գետնաշրջութիւնը համակրութեամբ չէր նայէր անոր լոնտոնեան բնակութեան: Լօրտ Արթըրը զգաց թէ իր նպատակին համար ճշտագոյն անձն էր և առտու մը կառքով անոր բնակարանը դնաց, Պլումսպէրի, խրատն ու օժանդակութիւնը հայցելու:

«Ուրեմն այսքան լրջօրէն քաղաքականութեամբ զբաղի՞ս սկսանք», ըսաւ կոմս Ռուվալօֆ, երբ Լօրտ Արթըրը պատմեց իր այցելութեան պատճառը: Բայց Լօրտ

Արթըրը, որ կ'ատէր ամէն տեսակ միծաբանութիւն, ստիպուած՝ յայտնեց անոր թէ ընկերական հարցերով չէր հետաքրքրուեր բնաւ և պայթուցիկին սէտք ունէր պարզապէս զուտ ընտանեկան խնդիրի մը համար, որ իրեն միայն կը վերաբերէր:

Կոմս Ռուվալօֆ, քանի մը վայրկեան ասլշութեամբ անոր նայեցաւ և տեսնելով որ լուրջ էր բոլորովին, թուզթի կտորի մը վրայ հասցէ մը գրելով՝ սկզբնատանց զայն և սեղանին վրայէ անդր երկարեց:

«Scotland Yard-ի միջոցով՝ շատ զուրաւ պիտի գտնէք այս հասցէն, սիրելի մարդս»:

«Ատոնք չհն կ'ընար զխնալ», գոչեց Լօրտ Արթըրը խնդալով և ջերմադէմն սեղմելով երիտասարդ ուսնին ձեռքը՝ ստնպուխներէն վար օրացաւ: Քննեց թուղթը և պատուիրեց կառապանին քշել դէպի Սօնսյի Հրապարակը:

Հոգ կառքէն իջնելով՝ Կրիֆ փողոցէն վար դնաց մինչև որ Պեյլի Պալատ կոչուած տեղ մը հասաւ: Անցնելով կամարին տակէն՝ ինքզինքը տարօրինակ անել փողոցի մը մէջ դատաւ, որ յայտնի էր թէ ֆրանսական լուսնաբան մըն էր, քանի որ տունէ տուն լաթի լարերէ կատարաւ ցանց մըն էր քաշուած և առտուան օդին մէջ ճերմակեղէններու սարսուռ մը կար: Շիտակ մինչև ծայրը դնաց և բաղնից պզտիկ կանաչ տուն մը: Քիչ մը յապաղումէ հաք, որու միջոցին բակին մէջ բոլոր պատահանները ծկող դէմքերու բծաւորուած դանդաւած մը եղան, յաւէտ տգեղ օտարական մը դուռը բացաւ ու խիստ գէշ անգլիներէնով մը հարցուց թէ ինչ կ'ուզէր: Լօրտ Արթըրը անոր երկարեց՝ կոմս Ռուվալօֆի տունը թուղթը: Երբ մարդը տեսաւ զայն, խոնարհեցաւ և հրաւիրեց

Լօրտ Արթւրը՝ շատ ցած գետնայարկ հանդիսակաց սրահ մը ուր մոտաւ նաեւ քանի մը վայրկեանէն Հէռվինքէլքօփֆ ինչպէս կը կոչուէր Անդլիոյ մէջ՝ գինիով չափազանց բժաւորուած անձնուոյ մը վիզն անցուցած և ձախ ձեռքով պատառաքաղ մը բռնած:

«Կոմս Ռուլալօֆ ներկայացուցած է զիս Ձեզ.» ըսաւ Լօրտ Արթւրը խոնարհելով «և ես կը վախճալմ գործի մը համար պզտիկ տեսակցութիւն մը ունենալ Ձեզ հետ: Անունս Սմիթն է, Մր. Բօզլըթ Սմիթն, և կ'ուզեմ որ ինծի պայթուցիկ ժամացոյց մը հայթայթէք:»

«Ուրախ եմ Ձեզ տեսնելուս, Լօրտ Արթւրը.» ըսաւ պզտիկ բարեհամրոյր գերմանը խնդալով: «Այդքան մի՛ ահաբեկիք. պարտականութիւնս է ամէն ոք ճանչնալ և իրիկուն մը կը յիշեմ տեսած ըլլալ Ձեզ Տիկին Ռինարդմիրի մօտ: Կը յօւսամ թէ Նորին Տիկնութիւնը լաւ է բողբոջի: Կ'ուզէ՞ք ինձ հետ նստիլ մինչև նախաճաշ աւարտեմ: Ընտիր կարկանդակ ունիմ և բարեկամներս լաւական աղնիւ են ըսելու որ իմ հոնոստեան գինիս՝ իրենց գերման Դիսպանատունը խմածներէն աւելի լաւ է.» և Լօրտ Արթւրը իր ճանչցուելու ապշանքէն դեռ չսթափած՝ ինքզինքը ետեւի սեսեակին մէջ նստած զըտաւ, ծծելով ամէնաքաղցր Marcobrunner-ը գունատ ու դեղին բաժակին մէջէ՝ կայսերական monogram-ով ազդանշանուած, կարելի ամէնաջերմ բարեկամական եղանակով չաղակրատելով հոգակաւոր ղաւադիրին հետ:

«Պայթուցիկ ժամացոյցները.» ըսաւ Հէռվինքէլքօփֆ, «արտասահմանեան փոխադրութեան համար շատ լաւ բաներ չեն, որովհետեւ, եթէ նոյն իսկ յաջողութիւն անքսէն անցնել, չօքեկաւոր service-ը աշխատանքին անկաշնոն է որ անոնք իրենց որոշ նպատակին հասնելէ առաջ

կ'օչնանան: Իսկ եթէ կ'ուզէք ներքին գործածութեան համար, Ձեզ ընտիր բան մը կրնամ տալ՝ արդիւնքէն գոհ մնալնիդ երաշխաւորելով: Կրնա՞մ հարցնել թէ որու համար պիտի գործածուի: Եթէ ասի ոստիկանի և կամ Scotland Yard-ի հետ կապուած մէկու մը համար է, վախճալմ թէ բան մը չկրնամ ընել Ձեզ: Անգլիական գազանի ոստիկանները իրապէս մեր ամէնալաւ բարեկամներն են և միշտ տեսած եմ թէ յենած իրենց տխմարութեան, կրնանք ընել ճիշտ ինչ որ ուզենք: Անոնցմէ մէկն իսկ՝ առանց գործի չեմ ձգեր:»

«Կը վստահացնեմ Ձեզ որ,» ըսաւ Լօրտ Արթւրը. «ոստիկանի հետ գործ չունիմ՝ բնաւ: Ի՛րօք, ժամացոյցը Չիչեսթըրի գահերէցին համար է:»

«Վա՞յ... Գաղափար չունէի թէ ա՛յսքան զօրեղապէս կը հետաքրքրուէիք կրօնքով, Լօրտ Արթւրը: Այսօր աստիկ պարապող երիտասարդներ քիչ կան:»

«Վախճալմ թէ կը գերազնահատէք զիս, Հէռվինքէլքօփֆ,» ըսաւ Լօրտ Արթւրը շիկնելով: «Իրականութիւնը սա է որ աստուածաբանութեան մասին ոչինչ գիտեմ իրապէս:»

«Չուտ անձնական խնդիր մըն է ուրեմն:»

«Չո՛ւտ անձնական:»

Հէռվինքէլքօփֆ ցնցեց իր ուսերը և սենեակէն դուրս ելաւ բերելով քանի մը վայրկեանէն՝ շուրջ փեմնի մը մեծութեամբ՝ կլոր կտորիկ մը ուժանակ և ֆրանսական սիրուն ժամացոյց մը՝ որուն վրայ կար ոսկեաւորոյր պատկեր մը, ուր Ազատութիւնը՝ Բացարձակապետութեան Հիգրան կը կոխկոտէ:

Լօրտ Արթւրը զէմքը պայծառացաւ երբ տեսաւ

ղային: « Ծիշտուղածս է. » գոհեց, « Ըսէք հիմակ թէ ի՞նչ պէս պէտք է գործածել: »

« Ահ, հոտ է գաղտնիքս, » պատասխանեց Հէո Վինքլէյքօֆի. խորհելով իր գիտին վրայ հպարտութեան արդար երևույթով մը. « Ըսէք թէ ե՞րբ կ'ուզէք որ պաշտի. որպէս զի այդ վարկեանին վրայ բերեմ: »

« Լաւ, այսօր երեքշաբթի է, և եթէ կրնաք իսկոյն զրկել . . . »

« Անկարելի է. Մոսկուայէն քանի մը բարեկամներու համար առձեռն չափ կարելոր գործեր ունիմ: Ատոր հետ մէկտեղ, վաղը կրնամ զրկել: »

« Օհ, բաւական ժամանակ կը մնայ, » ըսաւ Լօրտ Արթըրը քաղաքավարութեամբ, « եթէ վաղը գիշեր կամ հինգշաբթի առտու յանձնուի: Պայթումի բողբոջն ալ ճիշտ ուրբաթ կէս օրին թող ըլլայ: Այդ ժամուն կրէքը տունը կ'ըլլայ: »

« Ուրբաթ կէս օրին, » կրկնեց Հէո Վինքլէյքօֆի, նօթագրութիւն մը ընելով այդ մասին խոշոր տոմարի մը մէջ, որ կրակարանին մօտ գրասեղանի մը վրայ էր դրուած: »

« Եւ հիմակ, » ըսաւ Լօրտ Արթըրը, նստած տեղէն ելլելով, « խնդրեմ, գիտնամ թէ ի՞նչքան կը պարտիմ Ձեզ: »

« Լօրտ Արթըր, այնքան պզտիկ խնդիր մ'ըն է որ, ու է փոխարինութիւն մը ստանալ չեմ իսկ խորհիր: Տինամիթը կ'արժէ հօթը շիրին և վեց փէնի. ժամացոյցը՝ երեք ոսկի և տասը շիրին: փոխադրութիւնն ալ գրեթէ հինգ շիրին: Կոմս Ռուվալօֆի մէկ բարեկամին ծառայած ըլլալու յոյժ գոհունակութիւնը միայն կը բաւէ ինձ: »

« Բայց Ձեր նեղութիւնը, Հէո Վինքլէյքօֆի: »

Օհ, բան մը չէ ատ: Հաճոյք մըն է ինձ: Գրամի համար չեմ աշխատիր. ես էոլին արուեստիս համար կ'ապրիմ: »

Լօրտ Արթըրը սեղանին վրայ 4 ոսկի, 2 շիրին 6 փէնի գնելով՝ շնորհակալութիւն յայտնեց Էրիտասարդ գերմանին, իր ազնուութեան համար և մեկնելով՝ փարք գնաց, յաջորդ կիրակի քանի մը անիշխանականերու հետ թէյի հրաւեր մը մերժել յաջողէ ևս: »

Յաջորդ երկու օրերուն յազումական ամենածանր վիճակի մէջ էր. Ուրբաթ օր՝ տառնեկութիւն կատարող Պրքինկհամ գնաց լուրի սպասելու համար: Ամբողջ յետմիջօրէին՝ աշի՛ճին տիմար դռնապանը շարունակ երկրին զանազան կողմերէն հեռադիւրներ կը բերէր, որոնք կը յայտնէին՝ ձիարշաւներու արդիւնքներ, ամուսնալուծական դատերու վճիռներ, օդի վիճակ և այլ նման լուրեր, մինչ թեկը տաղտկալի մանրամասնութիւններ կը զարնէր՝ երեսփոխանական ժողովի գիշերն ամբողջ տեւող նիստի մը և Սակարանին մէջ ծագող պզտիկ վախի մը առին: »

Ժամը չորսին երեկոյեան տերթերը եկան և Լօրտ Արթըրը Pall Mall ր St. James'sց, Globe-ն ու Echo-ն առնելով աներեւութացաւ գրաստանին մէջ՝ անսահման զայրոյթ պատճառելով գնդապետ Կուաչայտի որ կ'ուզէր կարգաւ տեղեկագրութիւնը իր այդ առտուն՝ Mansion House-ի մէջ խօսած մէկ ճառին: Ի մասին Հարաւ-Աֆրիկեան Միաբնակարութիւններու և ամէն գաւառի մէջ սեւամորթ Եգիպտականներու ունենալու պատշաճութեան և սակամ նա պատճառով պօրեղ հակակրօթիւն մը ունէր Evening News-ի դէմ: Սակայն տերթերէն ոչ մէկը Ձիշէոթըրի մասին ակնարկութիւն մը կը պարունակէր և Լօրտ Արթը-

հըր զգաց թէ փորձը վրիպած էր անպայման: Այն ան-
 ուելի հարուած մըն էր իրեն և ատեն մը ջիզերը թուլ-
 ցան բոլորովին: Հէն վինքէլքօփֆ զոր ան յաջորդ օրը
 տեսնել գնաց, լեցուն էր հոյակապ աշխատութիւններով
 և առջարկեց ուրիշ ձրի ժամացոյց մը տալ իրեն կամ
 nitro glycerine պոմպաներու տուփ մը՝ չատ թանկ գինով:
 Բայց ինք պայթուցիկներու մասին իր հաւատքը կոր-
 սընցուցած էր բոլորովին: և Հէն վինքէլքօփֆ ինքն
 իսկ ընդունեց թէ՛ այսօր ամէն բան այնքան խարդախ-
 ուած էր, որ նոյն իսկ ուժանակը զուտ վիճակի մէջ
 դժուար էր ստանալ: Դեռատի գերմանը, սակայն, ըն-
 դունելով հանգերձ թէ մեքենային սխալ բան մը կըր-
 նար պատահած ըլլալ, դեռ յոյս ունէր թէ ժամացոյցը
 պիտի պայթէր: և յիշեց ծանրաչափի մը պարագան,
 զոր երբեմն զրկած էր Օտէսայի զինուորական կառա-
 վարչին՝ լարուած տօսն օրէն պայթելու համա և որ
 գրեթէ երեք ամիս ուշացած էր: Բոլորովին ճիշդ է թէ
 երբ պայթեցաւ, յաջողեցաւ աղախին մը միայն ջարդ
 ու փշուր ընել, կառավարիչը՝ վեց շաբաթ առաջ արդէն
 մեկնած ըլլալով քաղաքէն: Բայց գէթ ցուցուց թէ ու-
 ժանակը՝ իբր կործանիչ ուժ՝ երբ մեքենան լարուած է,
 զօրեղ գործօն (agent) մըն էր՝ թէպէտ քիչ մը անճշ-
 տապահ: Այս խորհրդածութեամբ Լօրտ Արթըրը քիչ մը
 սփոփուեցաւ, բայց նոյն իսկ հո՛ս իրեն յուսահատութիւն էր
 ճակատագրուած, որովհետեւ երկու օր վերջ՝ երբ տան վերի
 յարկը կ'ելլեր, Դքսոհին իր ներքնասնեակը կ'անչելով,
 երկցտուսնէն զեռ նոր առած նամակ մը ցոյց տուաւ անոր:

« Ըէյնը հմայիչ նամակներ կը գրէ, » ըսաւ Դքսո-
 հին, « ներս վերջի գրածը պիտի կարդաք անպատճառ:
 Միւտի մեզ զրկած վիպակներուն չափ լաւ են: »

Լօրտ Արթըրը ներս ձեռքէն նամակն առնելով՝ հե-
 տեւեալը կարդաց:

Երիցասուն, Չիչեսթըր
 27 Մայիս

Ամէնասիրելի Մօրեղբայրս,

Շատ շնորհակալ եմ Ձեր՝ Doreas Society-ի համար
 զրկած ֆանէլային, ինչպէս և մանուսային համար: Ձեզ
 հետ բոլորովին համամիտ եմ որ, ոիրուն բաներ հագնե-
 լու իրենց բաղձանքը ունայնամտութիւն է. բայց այսօր
 ամէն ոք այնքան տրմատական ու հակակրօն է, որ դժ-
 ուար է հասկնել իրենց թէ վերին դատարարներուն պէս
 պէտք չէ սպրին ու հագուին: Ձեմ գիտեր վստահարար՝
 թէ ո՛ւր պիտի հասնինք, Բայց ինչպէս հայրիկը յաճախ
 էսած է իր քարոզներու ատեն, անհաւատութեան դարու
 մը մէջ կ'ապրինք:

Անցած հինգշաբթի՝ անծանօթ հիացողի մը կողմէ՝
 հայրիկին զրկուած ցամաքոյց մը, մեծ զբօսանք պատճառեց
 մեզ. փայտէ տուփի մը մէջ դրած Լօնտօնէն էին զրկեր՝
 փոխարժէքը վճարուած. և հայրիկը կը խորհի թէ ատիկա
 զրկած է իր Թոյջոռոքիւնը Ագասոռքի՞ւն ե հօշակաւոր
 քարոզը կարդացած մէկը, որովհետեւ ժամացոյցին դա-
 գաթը կ'ոռջ մը պատկերը կար, գլուխը — հայրիկին ըսա-
 ծին պէս — Ազատութեան գտակը դրած: Ատի շատ յար-
 մար չթուեցաւ ինձ, բայց հայրիկն ըսաւ թէ պատմական
 էր ան. հետեւաբար կ'ենթադրեմ թէ ճիշտ է բոլորովին:
 Փարքը բացաւ ծրարը և հայրիկը գրատունի բուխերի-
 կին ճակատը (Mantelpiece) դրաւ զայն: Ուրբաթ առտու
 երբ ամէնքս ալ նստած էինք հոն, ժամը ճիշդ տասներ-
 կուքը զարկած միջոցին՝ լսեցինք չխրտուն աղմուկ մը.
 պատկերին պատուանդանէն պղտիկ փուք մը ծուխ ար-

ձախուեցաւ և Աղատու թեան աստուածուհին ինկաւ՝ կոտորելով իր քիվեր ցանկաթելին վրայ։ Մարիա սարսափեցաւ բոլորովին․ բայց այնքան ծիծաղալարժ թուեցաւ որ ձէյնն ու ես քրքջալիբ սկսանք խնդալ և հայրիկն իսկ զուարճացաւ։ Երբ քննեցինք զայն, տեսակ մը զարթուցիլ ժամացոյց էր, որ մասնաւոր ժամու մը վրայ բերած առեւեդ, երբ պզտիկ մուրճի մը տակ քիչ մը վառող ու փափախ ժը դըրուէր, ուղած պահուդ պիտի պայթէր։ Հայրիկն բաւ որ պէտք չէ գրաստունին մէջ թողուլ, քանի որ աղմուկ կը հանէր։ ուստի Բէճի գասարան տարաւ զայն, ուր օրն ի բուն պզտիկ պայթումներ կ'ունենայ։ Կը կարծէ՞ք թէ Արթըրը պիտի ուզէր ասկէ հասմը հարսնիքի նուէր ստանալ։ Կ'ենթադրեմ թէ ասոնք լօնտօնի մէջ կատարելապէս նորոյթ են։ Հայրիկը կ'ըսէ թէ անոնք շատ բարիք պիտի ընեն, քանի որ կը ցուցնեն թէ Աղատու թեան չի կրնար տեսիլ, այլ պէտք է իյնայ։ Հայրիկը կ'ըսէ թէ Աղատու թեանը՝ Ֆրանսական Յեղափոխութեան ժամանակ հնարուած է։ Ինչքան սարսափելի բան մը կը թուի։

Հիմակ Dorcas պիտի երթամ՝ կարգալու Չեր յոյժ հրահանգիչ նամակը։ Ինչքան ճշմարիտ է, սիրելի մօրաքոյր, Չեր գաղափարը թէ կեանքի իրենց աստիճանին մէջ՝ պէտք է անվայելուչը հաղնին։ Պէտք է ըսեմ թէ զգեստի համար իրենց անձկութիւնը՝ արտասոց բան մըն է, երբ ա՛յնքան կարեւորագոյն բաներ կան այս ու հանդերձեալ աշխարհներուն մէջ։ Չեր ծագեցողաբար poplin-ին այնքան ազնոր դասնալուսն և ժանեակին պատուած չրլալուն համար, ա՛յնքան ուրախ եմ։ Եպիսկոպոսին տունը, չորեքշաբթի օր, Չեր՝ աղնուարար ինձ տուած դեղին սնդուսը կը հազնիմ, որ չատ աղէկ կը վայլէ

կարծեմ։ Bow ներ կ'ուղէի՞ք թէ ոչ։ ձէնինքս կ'ըսէ թէ հիմակ ամէն ոք bow ներ կը կապէ և թէ ներքնաքղանցքը պէտքէ փոթ-կար եղած ըլլայ։ Բէճի ճիշդեմանակ ուրիշ պայթում մըն ալ լսեր է և հայրիկը պատուիրեր է ժամացոյցը ակոս տանիլ։ Չեմ կարծեր թէ հայրիկը առաջուան պէս ա՛յնքան կը սիրէ զայն, թէպէտ ինք շատ փաղաքշուած է իրեն ասանկ սիրուն ու հանճարեղ խաղալիք մը զրկուած ըլլալուն համար։ Ա՛տ ցոյց կուտայ որ ժողովուրդը կը կարդայ իր քարոզներն ու կ'օգտուի։

Հայրիկը՝ ինչպէս և ձէյմանն ու Բէճին ու Մարիան, բոլորն ալ իրենց սէրը կը յայննեն։ Կը յուսամ թէ Մօբար Սէսիլի յօգացաւ անցած է։

Յաւէտ Չեր խանդակաթ քեռորդին

ՃԵՅՆ ՓԵՐՍԻ

Յ. Գ. Bow-ներու մասին գրեցէք։ ձէնինկս կը սընդէ որ նորոյթ են։

Այս նամակին վրայ՝ Լօրտ Արթըրը այնքան լաւ ու դժբաղդ թուեցաւ որ Դքսուհին սկսաւ քրքջածայն խնդալ։

«Սիրելի Արթըր,» գոչեց նէ, «անգամ մըն ալ օրիորդի մը նամակը չպիտի ցուցնեմ Չեղ։ Բայց ժամացոյցին համար ի՞նչ ըսեմ։ Հրաշալի զիւտ մը կը կարծեմ ատի և ես ի՛նքս կ'ուղէի մէկ հատ ունենալ։»

«Ասոնք երկար չեն զբաղեցներ զիս։» ըսաւ Լօրտ Արթըրը՝ տխրածպիտ և հաբուրելով իր մայրը՝ սենեակէն դուրս ելաւ։

Վեր գնաց ու ինքզինքը բազմոցին վրայ նետեց․ աչքերը արցունքով լեցուեցան։ Այս ոճիւրը գործելու

համար կրցածն րբա՞ծ էր, բայց երկու պարագային ալ չէր յաջողած, թէպէտ իր յանցանքը չըլլար աս: Ան ջանա-
ցած էր իր պարտականութիւնը կատարել, բայց կարծես
ձախտագիրն ի՛նք, մատնիչ էր դարձած: Բարի մտա-
դրութիւններու ամբողջութեան և աղնիւ ըլլալ փորձելու
ունայնութեան ըմբռնումն՝ ընկճած էր զինքը: Թերեւս
լաւագոյն պիտի ըլլար ամուսնութիւնը բեկանել բոլո-
րովին: Ծշմարտի՛ւ՝ պիտի տառապէր Սիպիլ, բայց տա-
ռապիլը չէր կրնար սուշտիկէ՛լ իրենին հման աղնիւ բը-
նութիւն մը: Գալով իրեն. հո՞գն էր: Մի՛շտ կայ պա-
տերազմ մը, որուն մէջ մարդ կրնայ մեռնիլ, կայ դա՛տ
մը որուն կրնայ իր կեանքը նուիրել. և որովհետեւ
կեանքը հաճոյք չունէր իրեն համար, մահն ալ սարսափ
չունէր: Թող ձախտագիրը գործադրէ՛ իր դատաւճիօրը:
Ինք չպիտի չարժէր օգնել անոր:

Եօթուկէսին հազուելով քիւլպ գնաց: Հոն էր Սըր-
պիթընը՝ խումբ մը երիտասարդներու հետ. ստիպուեցաւ
հետերնին ճաշել: Անոնց ոչինչ խօսակցութիւնն ու տա-
փակ կատակները չէին շահագրգռեր զինքը, ուստի սուր-
ճը բերուելուն պէս մեկնեցաւ՝ խոյս տալու համար զրա-
զում մը պատրուակելով: Քիւլպէն դուրս ելած ատեն՝
դռնապանը նամակ մը երկարեց, զոր զրկած էր Հէս վին-
քէլքօփի խնդրելով՝ դալ յաջորդ իրիկունը և նայիլ
պայթուցիկ հովանոց մը, որ բացուելուն պէս պիտի պայ-
թէր: Ատի բուն իսկ ամէնաւերջին գիւտն էր և ժընէվէ
նոր էր հասած: Նամակը կտոր կտոր ըրաւ: Մտադրած էր
ո և է փորձ չընել այլ ևս: Յետոյ պտտելով Թէյլգի Գա-
րալիլ գնաց ու ժամերով նստեցաւ: Լուսինը՝ առիւծի մը
աչքին նման՝ կը հայէր գորշ ամպերու բաշերուն ընդ-
մէջէն. անթիւ աստղեր գողաւոր կամարը կը շողադար-

դէին, ծիրանի գմբէթի մը վրայ մաղուած ոսկեփռիի նը-
ման: Մերթ բնդ մերթ նաւակ մը խող գետէն վեր կը
ցատկէր և հոսանքն ի վար կ'ալեծփէր ու մինչ չողեկաւ
կը սուրար կամուրջէն՝ սարսափէին, երկաթուղիի աղբա-
նշաններ կանաչէն՝ ծիրանի կը փոխուէին: Քիչ մը ետք
Ուէսթմինսթրի բարձր աշտարակէն ժամը դողդափէին
տասներկու-քը զարկաւ և վեհաձայն զանգակին իւրաքան-
չիւր հարուածէն կարծես գիշերը դողդղաց: Յետոյ եր-
կաթուղիի լոյսերը մարեցան ու մենաւոր լամբար մը
միայն մնաց, որ հսկայ կայմի մը վրայ եղած խոշոր սու-
տակի մը պէս՝ կը շողար: Քաղաքին մռնչուն աղմուկը կը
նուաղէր հետզհետէ:

Ժամը երկուքին ելլելով Դոսինիկեաններուն գնաց:
Ի՛նչքան անիրական կը թուէր ամէն բան: Ի՛նչքան նը-
ման՝ տարօրինակ երազի մը: Գիտին անդրափեան տու-
ները մոայլէն շինուած կը թուէին: Մէկը պիտի ըսէր թէ
արծաթն ու չուքը՝ աշխարհն են վերակերտեր: Ս. Պօղո-
սի հսկայ գմբէթը՝ մթարքին մէջ զերդ պղպջակ՝ կը բար-
ձրանար ու կ'ընդարձակէր:

Gleobatra's needle-ի մօտեցած ատեն՝ տեսաւ պատին
վրայ յենած մարդ մը, որ՝ երբ աւելի մօտեցաւ ինք՝ վեր
նայեցաւ, դէմքն ամբողջ օղակաղի լոյսով ողողուն:

Մը. փօճըրսն էր, ձեռագէտը: Անկարելի էր չճանչ-
նալ՝ գէր ու լիկած դէմքը, ոսկեծիր ակնոցը, հիւան-
դագին ժպիտն ու զգայական բերանը:

Լօրտ Սթիֆր կանգ առաւ: Միտքին մէջ շանթա-
վառ զաղափար մը փայտատակեց և անոր ետեւ անցաւ
գողունի՝ բռնեց վայրկենաբար Մը. փօճըրսի սրունքնե-
ներէն ու Թէյլգի մէջ նստեց զայն: Բիրտ հայհուչ մը,
մեծագոյն ճողիլուն մը և ամէն բան հանտարտեցաւ:

Լօրտա Արթճըր անձկութեամբ նայեցաւ հաւեն, բայց ոչինչ կրցաւ տեսնել ձեռագէտին բարձրագիւր գլխարկէն զատ, որ կը դարձդարձէր ուրորտագոյտ՝ լուսինկայլոյս ջուրին վրայ: Քիչ հաք առ ա՛լ սուղեցաւ և Մր. Փօճըրսէ տեսանելի ոչ մէկ հետք մնաց: Անգամ մը տեսնել կարծեց, անոր զանգուածային ածւ եմարմինն՝ կամուրջի սանդուխէն վեր ելլելը և յաջողած չըլլալու սոսկալի զգացումով մը համակուեցաւ. բայց լոկ անդրադարձում մըն էր եղած առ, որ աներեւութացաւ իսկոյն, երբ ամպի մը հաւեն լուսինը ցաթեց: Ճակատագիրի վճիռը՝ կը թուէր վերջապէս իրականացողացած ըլլալ ի՛նք: Ափոփի խորունկ հոտաչ մը արձակեց ու Սիւլիլի անունը իր չրթունքներուն վրայ եկաւ:

« Բա՞ն մը ձգած էք, » ըսաւ Խոհէն ձայն մը յանկարծ:

Նորին դարձաւ ու պահակի լապտերով ոտիկան մը
տեսաւ :

« Կարեւոր բան մը չէ, յիշնապիտ, » պատասխանեց ժպտուն անցնող կառք իր կանչելով՝ մէջը նկատուեցաւ և պատուիրեց մարդուն Պէլկրէյվի Հրապարակը տանիլ։

Յաջորդ երկու օրերուն յոյսի ու վախի մէջ կը տա-
րուրերէլ: Վայրկեաններ կրկնալին երբ գրեթէ կը յու-
սար որ Մր. Փօճըրս պիտի ճեմէր սենեակին մէջ: Եւ
սակայն ուրիշ ատեններ ալ կը զգար թէ բազդը՝ իրեն
այսթան անիրաւ չէր կրնար բլլալ: Երկու անգամ Ուեպ
Մուռն շփոթոց ձեռագէտին բնակարանը գնաց, բայց
զանգակը չկրցաւ զարնել: Որոշ բան մը կը ցանկար և
ճեռուարար կը վախնար:

Վերջապէս գտաւ զայն: Երբ քիւտի ծխասնեակը
նստած թէյ կը խմէր ու Սրբալիթընը կ'առնէր զոր, յա-

Այս տաղաւոր, մինչ սա Gaiety-ի մէջ արուած վեր-
ջին կատակերգը (comic song) կը նկարագրէր, ողա-
ւակը իրիկուան թերթերը բերու։ Ինք ասած St. Ja-
mes's-ը, երբ սկսաւ անիւթ թօղնէ թերթիէ՛ սա տաղ-
ընակ վերնագիրը իր ոչաղբութիւնը գրուեց։ —

ԶԵՌԱԳԷՏԻ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յուդամբն զտնտեսման հետեւեալն սկսեց կարդալ

Երկ աստ ժամը եօթին, համարաւ ձեռագէտ Իր
Սկզբիցս Փօքքսի մարմինը գտնուեալ միտ 7 ին
Օրվից զիցաց, Կրթնուիլի եկեղ: Քանի որ օրէ առ
հետեւսն էր դժուար երեսասորդ ի արհեստագիւ-
ղան օրցանակներն մէջ, իր աշակերտքնս համար
մեծ անձնակ մեծ կը թէր: Կրեւայ քլ անհնաւոր
մտք ինքն յախալանց գործունակութիւն առաջացած,
մտային ժամանակաւոր իմացաւորութիւն ապրիլքնս
սակ գործած Լ. ապման քի: Գերտ եղողեայ քնն-
նելը, այն կիտուէ ետ, իր վիճից այն միտմով տաւ:
Իր: Փօքքս ցուր էր օտարած Բարդիպիմ Ձեռքն
վայ յառաջ եղողեայ ցուր մը, որ քի անհնէ հրա-
ստակեղեղութիւն Երկ աստ քիմ գրաւէ ան-
ստակեղեղ:

Տարեկիցը:
Մեն եմք վարսուցի եւ իմից տարեկանէ-էր եւ ուրիշ,
ազգական ձգած ըլլալ շքուիր:

Լօրս Բրթնը, թերթը դեռ ձեռքը՝ քլիպէն դուրս
խոյացաւ, անսահման զարմանք առթելով դռնապանին,
որ զուր կը ջանար կեցնել վայն։ — Իսկոյն փափ Լէյն
գնաց կառքով։ Սիպիլ տեսաւ զայն պատուհանէն և
բան մը իրեն ըսաւ թէ բարի յորեր կը լսէր։ Նէ՛ վար
զայն զիմաստրել վազեց ու անոր գէմքը տեսնելուն պէս
գիտցաւ թէ ամէն ինչ լաւ էր։

« Երբեք չեմ կարող հասկանալ, թե ինչու ես եմ
 « Երբեք չեմ կարող հասկանալ, թե ինչու ես եմ
 « Երբեք չեմ կարող հասկանալ, թե ինչու ես եմ »

«Ելե՛ն թ տղայ: Բեյբն ի սկ ապապրումս է՛ն
բառս Սիպիլ իսնդալով՝ իւր արցունքն երուն ընդմիջէն:»

91

Գրեթէ երեք շաբաթ ետք, հարսնիքը տեղի ունեցաւ: Ս. Պետրոս խոնուած էր՝ վայելչադիւտ մարդերու կատարեալ խաժամութով մը: Արարողութիւնը կը կատարէր Չիչէսթըրի Գահերէցը՝ յոյժ սպաւորիչ հանդիսաւորութեամբ, ներկաները ամէնն ալ՝ այս հարս ու փեսայէն աւելի գեղեցիկ զոյգ մը տեսած չըլլանին կը յայտնէին համաձայն, սակայն անոնք գեղեցիկ ըլլալէ աւելի բան մըն ալ էին — երջանիկ էին: Լօրտ Արթըրը բոլորէ մը իսկ ցաւած չէր երբեք Սիպրիլի սիրոյն իր բոլոր քաջածներուն համար, մինչ նէ իր կողմէ անոր կուտար ամէնալաւ բաները, զոր կին մը ու է մարդու կրնայ տալ — պաշտում, գորով ու սէր: Իրենց համար իրականութիւնը՝ վիպականութիւնը չէր սպաննած, Միշտ երիտասարդ կը զգային:

Քանի մը տարի ետք, երբ արդէն երկու գեղեցիկ զաւակ ունէին անոնք, Տիկին Ուինտըրմիր՝ այցելութեան եկաւ Ալթըն Փրայըրի-Նին սիրուն տեղ մը, զոր Դուքսը՝ իր տղուն հարսանեկան նուէր էր ըրած: Յետմիջօրէի մը երբ Տիկին Ուինտըրմիր նստած էր Տիկին Արթըրի հետ պարտէզին մէջ՝ կակդիի մը տակ՝ դիտելով վարդի կածանէն վեր վար վազվզելը՝ ներս պըզտիկ տղուն ու աղջկան թոչառն արեգշողերու նման՝ նէ յանկարծ իր հիւրընկալուհիին ձեռքն իրենին մէջ առնելով բաւ. «Երջանիկ ես, Սիպրիլ»:

«Սիրելի Տիկին Ուինտըրմիր, անշուշտ երջանիկ եմ: Դուք ալ երջանիկ չէ՞ք»:

«Երջանիկ ըլլալու ժամանակ չունիմ, Սիպրիլ: Միշտ

ինձ ներկայացուած վերջին անձը կը սիրեմ. բայց իբր կանոն՝ հազիւ ճանչցած մարդը՝ կը տաղտկանամ»:

«Ձեր առիւծները չե՞ն գոհացներ Ձեզ, Տիկին Ուինտըրմիր»:

«Օ՛հ, սիրելիս, ո՛չ, առիւծները մէկ եղանակի մէջ միայն հաճելի են: Իրենց բաշերն հազիւ կտրուած էն պաղ արարածները կը դառնան: Ատկէ զատ խիստ դէշ կը վարուին, եթէ իրապէս սիրուն թուիս իրենց: Կը յիշե՞ք այն նողկալի Մի. Փօճըրսը: Ահռելի խաբեբայ մըն էր: Անշուշտ, ատ խնդիր չէր ինձ բնաւ և նոյն իսկ երբ փոխ դրամ կ'ուզէր, կը շնորհէ իրեն. բայց ինձ սիրահարելուն՝ չկրցայ հանդուրժել: Ձեռագիրտու ինձ սիրահարելուն՝ չկրցայ հանդուրժել: Հիմակ հեթիւնն ատելուս պատճառ եղաւ իրապէս: Հիմակ հեթակրութեամբ կը զբաղիմ, որ շատ աւելի զուարճացնի է»:

«Տիկին Ուինտըրմիր, Դուք պէտք չէ ձեռագիրտութեան դէմ բան մը ըսէք հոս: միակ նիւթն է ատ, որով՝ Լօրտ Արթըրը չուզէր որ ժողովուրդը թեթեօքէն զբօսնու կը վստահացնեմ թէ շատ լուրջ է այդ մասին»:

«Կը հաւատա՞յ ըսել կ'ուզէք, Սիպրիլ»:

«Իրեն՝ հարցուցէք, Տիկին Ուինտըրմիր, անա՛ ինքը»:

«Եւ Լօրտ Արթըրը՝ ձեռքը գեղին վարդերու խոշոր փունջ մը՝ պարտէզ եկաւ իր երկու տղաքներուն հետ, որոնք՝ իր շուրջը կը պարէին»:

«Լօրտ Արթըր»:

«Հրամեցէ՛ք, Տիկին Ուինտըրմիր»:

«Ձեռագիրտութեան կը հաւատա՞ք եղբր»:

«Անտարակո՛յս», ըսաւ երիտասարդը ժպտադին:

«Բայց ինչո՞ւ»:

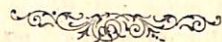
«Որովհետեւ անոր կը պարտիմ կեանքիս ամբողջ

երջանակութիւնը, » մրմնջեց, ողբաթափ մը վրայ նետե-
լով ինքզինքը:

« Սիրելի Լորա Սրթհըրս, ի՞նչ կը պարտիք անոր: »

« Սիպիլը. » պատասխանեց, վարդերն իր կնոջ եր-
կարած՝ ներս մանկչակ աչքերուն յատելով պշուցիկ:

« Ի՞նչ պարապ խօսք, » գոչեց Տիկին Ուինաըրմիր:
« Կեանքիս մէջ ամբողջ՝ ասանկ ոչնչաբանութիւն լսած
չէի երբեք: »

ՅԱՆԿ

ԱՐՁԱԿ ՔԵՐԹՈՒՄԵՆԵՐ

Արմէնագէտը	5
Բարեգործը	6
Նարգէսի մահը	8
Տէրը	9
Ասուծոյ Դասասանը	10
Խմասութեան Ուսուցիչ	13

ՊԱՏՄՈՒՄԵՐՆԵՐ

Առանց գաղտնիքի Սփինգը	23
Տիպար Միլիոնատէր	34

ԼՕՐՏ ԱՐԹՂԵՐԻ ՈՃԻՐԸ

43

Էջ	Տող	Սխալ	Ուղիղ
6	12	Քաղկեդոնիկէ	խաղկեդոնիկէ
«	22	սուհն	սունհն
9	15	է՛ս	է՛ս
11	3	շինեցիր,	շինեցիր
«	7	արծանե	արծաքե
13	6	մարդկութեան	մարդութեան
31	16	հայելին	հայելին
35	15	kook	hock
«	25	սպառեք	սպասեք
37	3	նկատելու	նկարելու
43	1	Ուիլսոն-Միրի	Ուիլսոնմիրի
46	17	ձգտիտով	ժգտիտով
»	18	Սընըր	Արթըր
47	7	այնքան	այնքան
«	20	ձեռագեսս	ձեռագեսս
50	19	բացե	բացին
52	24	Մր. Ուիլսոնմիր	Տիկին Ուիլսոնմիր
53	1	այնքանց ուծ	այնքանց ցած
54	8	էփեք	կ'էփեք
«	28	Prince	Prince
60	6	arbaesque	arabesque
«	23	կրկին	կրկին
64	21	կը սարսեք	կը սարսեք
70	30	սասնեցիք	սպասեցիք
73	13	վախմալ	վախմալ
74	5	բացողեց	բացողեայ

1p

8m

1

1

Հայաստանի Ազգային գրադարան

NL0431330

